

Εκπαιδευτικό Βοήθημα **Αρχαία Ελληνική Θεματογραφία**

Γ' Τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου
Ανθρωπιστικός Προσανατολισμός

κείμενα & συνοπτικές σημειώσεις

Αλέξανδρος Αλεξανδρίδης
ΠΕ02 Φιλολόγος

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρχαία Ελληνικά Κείμενα για γραμματική και συντακτική επεξεργασία

1ο κείμενο

Καὶ πεμφθεὶς ὁ Τιμησίθεος ἦκεν ἄγων τοὺς ἄρχοντας. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνῆλθον οἱ τε τῶν Μοσσυνοίκων ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεξε Ξενοφῶν, ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος· Ὡς ἄνδρες Μοσσύνιοι, ἡμεῖς βουλόμεθα διασωθῆναι πρὸς τὴν Ἑλλάδα περὶ πλοῖα γὰρ οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ οὗτοι ἡμᾶς οὐς ἀκούομεν ὑμῖν πολεμίους εἶναι. Εἰ οὖν βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν συμμάχους καὶ τιμωρήσασθαι εἴ τί ποτε ὑμᾶς οὗτοι ἠδίκησαν, καὶ τὸ λοιπὸν ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, σκέψασθε πόθεν αὐθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε σύμμαχον.

Ξενοφῶντος, Κύρου Ἀνάβασις Ε, IV, 4 – 7

2ο κείμενο

Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικράν, φύσει καὶ νόμοις διοικεῖται. Ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἢ πονηρά, πολλάκις φαῦλα βούλεται· διόπερ τοὺς τοιούτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. Οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται καὶ τοῦτο ζητοῦσι καί, ἐπειδὴν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἔστι νόμος. Ὡς πάντα πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλά, καὶ μάλισθ' ὅτι πᾶς ἔστι νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει.

Δημοσθένους, Κατ' Ἀριστογείτονος Α, 15 – 16

3ο κείμενο

Χαλεπὸν μὲν ἴσως ἔστι τοὺς ἐν τοῖς τοιούτοις ὄντας πάθεσιν παραμυθεῖσθαι· τὰ γὰρ πένθη οὔτε λόγῳ οὔτε νόμῳ κοιμίζεται, ἀλλ' ἡ φύσις ἐκάστου καὶ φιλία πρὸς τὸν τελευτήσαντα τὸν ὀρισμὸν ἔχει τοῦ λυπεῖσθαι. Ὅμως δὲ χρή θαρρεῖν καὶ τῆς λύπης

παραιρεῖν εἰς τὸ ἐνδεχόμενον, καὶ μεμνησθαι μὴ μόνον τοῦ θανάτου τῶν τετελευτηκότων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς ἧς καταλελοίπασιν. Οὐ γὰρ θρήνων ἄξια πεπόνθασιν, ἀλλ' ἐπαίνων μεγάλων πεποιήκασιν. Εἰ δὲ γήρως θνητοῦ μὴ μετέσχον, ἀλλ' εὐδοξίαν ἀγήρατον εἰλήφασιν, εὐδαίμονές τε γεγόνασι κατὰ πάντα. Ὅσοι μὲν γὰρ αὐτῶν ἄπαιδες τετελευτήκασιν, οἱ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἔπαινοι παῖδες αὐτῶν ἀθάνατοι ἔσονται· ὅσοι δὲ παῖδας καταλελοίπασιν, ἡ τῆς πατρίδος εὐνοια ἐπίτροπος αὐτοῖς τῶν παιδῶν καταστήσεται.

Ἵπερείδου, Ἐπιτάφιος 41 – 42

4ο κείμενο

Ἐτελεύτησαν δὲ τὸν βίον, ὥσπερ χρή τοὺς ἀγαθοὺς ἀποθνήσκειν, τῇ μὲν γὰρ πατρίδι τὰ τροφεῖα ἀποδόντες, τοῖς δὲ θρέψασιν λύπας καταλιπόντες. Ὡστε ἄξιον τοῖς ζῶσι τούτους ποθεῖν καὶ σφᾶς αὐτοὺς ὀλοφύρεσθαι καὶ τοὺς προσήκοντας αὐτῶν ἐλεεῖν τοῦ ἐπιλοίπου βίου. Τίς γὰρ αὐτοῖς ἔτι ἡδονὴ καταλείπεται τοιούτων ἀνδρῶν θαπτομένων, οἳ πάντα περὶ ἐλάττωνος τῆς ἀρετῆς ἡγούμενοι αὐτοὺς μὲν ἀπεστέρησαν βίου, χήρας δὲ γυναῖκας ἐποίησαν, ὀρφανοὺς δὲ τοὺς αὐτῶν παῖδας ἀπέλιπον, ἐρήμους δ' ἀδερφοὺς καὶ πατέρας καὶ μητέρας κατέστησαν; Πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν ὑπαρχόντων τοὺς μὲν παῖδας αὐτῶν ζηλῶ, ὅτι νεώτεροί εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι οἷων πατέρων ἐστέρηνται, ἐξ' ὧν δ' οὔτοι γεγόνασιν, οἰκτίρω, ὅτι πρεσβύτεροι ἢ ὥστε ἐπιλαθέσθαι τῆς δυστυχίας τῆς ἑαυτῶν.

Λυσίου, Ἐπιτάφιος 70 – 72

5ο κείμενο

Καίτοι λίαν προθύμως οἱ σύμμαχοι συμβεβουλεύκασιν ὑμῖν ὡς χρή Μεσσήνην ἀφέντας ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην. Οἷς ὑμεῖς δικαίως ἂν ὀργίζοισθε πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀποστᾶσιν ἡμῶν. Ἐκεῖνοι μὲν ἀφέμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καὶ σφαγὰς καὶ πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὔτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τὴν γὰρ δόξαν, ἣν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ἡμᾶς

ἀποβαλεῖν, ἥς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαιμόνι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτ' ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καὶ τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἀξιώσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσήνης οὐκ οἴονται δεῖν κινδυνεύειν, ἀλλ' ἴν' αὐτοὶ τὴν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ἡμᾶς ὡς χρὴ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παραχωρῆσαι.

Ἰσοκράτους, Ἀρχίδαμος 11 – 13

6ο κείμενο

ἽΩ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τὴν μὲν προξενίαν ὑμῶν οὐκ ἐγὼ ἔχω μόνος, ἀλλὰ καὶ πατὴρ πατρῶν ἔχων παρεδίδου τῷ γένει. Βούλομαι δὲ καὶ τοῦτο ὑμῖν δηλῶσαι, ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς. Ἐκείνη γάρ, ὅταν μὲν πόλεμος ᾗ, στρατηγοὺς ἡμᾶς αἰρεῖται, ὅταν δὲ ἡσυχίας ἐπιθυμήσῃ, εἰρηνοποιοὺς ἡμᾶς ἐκπέμπει. Κάγῳ πρόσθεν δις ἤδη ἦλθον περὶ πολέμου καταλύσεως, καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πρεσβείαις διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην· νῦν δὲ τρίτον ἤκω, καὶ ἡγοῦμαι πολὺ δικαιότατα νῦν ἂν διαλλαγῆς τυχεῖν. Ὅρῳ γὰρ οὐκ ἄλλα μὲν ὑμῖν, ἄλλα δὲ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθομένους καὶ ἡμᾶς τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν ἀναιρέσει. Πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τὰ αὐτὰ γινώσκοντας φίλους μᾶλλον ἀλλήλοις ἢ πολεμίους εἶναι;

Ξενοφῶντος, Ἑλληνικά, ΣΤ', 3, 4 – 5

7ο κείμενο

Εὖ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι τρεῖς εἰσι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία, διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένους. Μηδεὶς οὖν ὑμῶν τοῦτ' ἀγνοεῖτω, ἀλλὰ σαφῶς ἕκαστος ἐπιστάσθω, ὅτι, ὅταν εἰσὶ εἰς δικαστήριον γραφὴν παρανόμων δικάσων, ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μέλλει τὴν ψῆφον φέρειν περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρρησίας. Διόπερ καὶ ὁ νομοθέτης τοῦτο πρῶτον ἔταξεν ἐν τῷ τῶν

δικαστῶν ὄρκῳ, «ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους», ἐκεῖνό γε εὖ εἰδώς, ὅτι, ὅταν διατηρηθῶσιν οἱ νόμοι τῆ πόλει, σώζεται καὶ ἡ δημοκρατία.

Αἰσχίνου, Κατὰ Κτησιφῶντος, 6

8ο κείμενο

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποίησαντο, καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὅμως δὲ τῆσδε οὕτω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλάς πᾶσα τῆσδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὖνοιαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν.

Θουκυδίδου, Ἱστορία, Β, 11

9ο κείμενο

Καὶ οἱ μὲν πολέμιοι οὕτω πράξαντες ἀπῆλθον, οἱ δὲ Ἕλληνες ἀσφαλῶς πορευόμενοι τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἐνταῦθα πόλις ἦν ἐρήμη μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῆ ἦν Λάρισα· ὤκουν δ' αὐτὴν τὸ παλαιὸν Μῆδοι. Τοῦ δὲ τείχους αὐτῆς ἦν τὸ εὖρος πέντε καὶ εἴκοσι πόδες, ὕψος δ' ἑκατόν· τοῦ δὲ κύκλου ἡ περίοδος δύο παρασάγγαι· ὠκοδόμητο δὲ πλίνθοις κεραμεαῖς· κρηπίς δ' ὑπῆν λιθίνη τὸ ὕψος εἴκοσι ποδῶν. Ταύτην βασιλεὺς ὁ Περσῶν ὅτε παρὰ Μήδων τὴν ἀρχὴν ἐλάμβανον Πέρσαι πολιορκῶν οὐδενὶ τρόπῳ ἐδύνατο ἐλεῖν· ἥλιον δὲ νεφέλη προκαλύψασα ἠφάνισε μέχρι ἐξέλιπον οἱ ἄνθρωποι, καὶ οὕτως ἐάλω. Παρὰ ταύτην τὴν πόλιν ἦν πυραμὶς λιθίνη, τὸ μὲν εὖρος ἐνὸς πλέθρου, τὸ δὲ ὕψος δύο πλέθρων. Ἐπὶ ταύτης πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἦσαν ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν πεφευγότες.

Ξενοφῶντος, Κύρου Ἀνάβασις, 3, 4

10ο κείμενο

Ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι ἀξίους εἶναι τούτους μηδὲν πάσχειν ὑφ' ὑμῶν κακόν, οἳ ὑμῖν μὲν εὖνοι ἦσαν, ἐκείνοις δὲ οὐκ ἀπηχθάνοντο. Τῶν γὰρ λεγόντων ἐναντία ἐκείνοις οἱ μὲν ἔφευγον, οἱ δὲ ἀπέθνησκον, ὥστ' εἴ τις καὶ ἐβούλετο ἐναντιοῦσθαι ὑπὲρ ὑμῶν, τὸ δέος καὶ ὁ φόβος τῶν πεπονθότων ἀπέτρεπε πάντας. Ὡστε οἱ πολλοὶ πάντα ἀπεγίγνωσκον αὐτῶν· τοὺς μὲν γὰρ ἐξήλαυνον αὐτῶν, τοὺς δὲ ἀπεκτίννυσαν. Οἳ δὲ ἐκείνων ἔμελλον ἀκροᾶσθαι καὶ μηδὲν ἐπιβουλεύειν μηδὲ ἐξαγγέλλειν, τούτους ἂν καθίσταντο. Ὡστε οὐκ ἂν ῥαδίως μετέστη ὑμῖν ἡ πολιτεία. Οὐκ οὐν δίκαιοί εἰσιν, ὧν ὑμῖν εὖνοι ἦσαν, τούτων δίκην δίδοναι. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ τοῖς εἰποῦσι περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον μὴ τὰ ἄριστα ὁ μηδὲν εἰπὼν ταῦτά πείσεται.

Λυσίου, Ὑπὲρ Πολυστράτου, 8 – 10

11ο κείμενο

Ἐκεῖνος γὰρ ὁρῶν τὴν Ἑλλάδα πολέμων καὶ στάσεων καὶ πολλῶν ἄλλων κακῶν μεστήν οὔσαν, παύσας ταῦτα καὶ διαλλάξας τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας, ὑπέδειξε τοῖς ἐπιγιγνομένοις, μεθ' ὧν χρὴ καὶ πρὸς οὓς δεῖ τοὺς πολέμους ἐκφέρειν. Ποιησάμενος γὰρ στρατείαν ἐπὶ Τροίαν, ἥπερ εἶχε τότε μεγίστην δύναμιν τῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, τοσοῦτον διήνεγκε τῇ στρατηγίᾳ τῶν πρὸς τὴν αὐτὴν ταύτην ὕστερον πολεμησάντων, ὅσον οἱ μὲν μετὰ τῆς τῶν Ἑλλήνων δυνάμεως ἐν ἔτεσι δέκα μόλις αὐτὴν ἐξεπολιόρκησαν, ὁ δ' ἐν ἡμέραις ἐλάττοσιν ἢ τοσαύταις καὶ μετ' ὀλίγων στρατεύσας ῥαδίως αὐτὴν κατὰ κράτος εἶλεν.

Ἰσοκράτους, Φίλιππος, 111 – 112

12ο κείμενο

Ἐσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἥκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς τοὺς πρυτάνεις ὡς Ἐλάτεια κατεῖληπται. Καὶ μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν εὐθύς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες τοὺς τ' ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον καὶ τὰ γέρρ' ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θορύβου πλήρης ἦν ἡ πόλις. Τῇ δ' ὕστεραία, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ

μὲν πρυτάνεις τὴν βουλὴν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτήριον, ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν ἐκείνην χρηματίσαι καὶ προβουλεύσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄνω καθῆτο. Καὶ μετὰ ταῦθ' ὡς ἦλθεν ἡ βουλή καὶ ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμέν' ἑαυτοῖς καὶ τὸν ἤκοντα παρήγαγον κάκεῖνος εἶπεν, ἡρώτα μὲν ὁ κῆρυξ· «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;» Παρήει δ' οὐδεὶς. Πολλάκις δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατ' οὐδεὶς, ἀπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἀπάντων δὲ τῶν ῥητόρων, καλούσης δὲ [τῆς κοινῆς] τῆς πατρίδος [φωνῆς] τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας.

Δημοσθένους, Περὶ τοῦ στεφάνου, 169 – 170

13ο κείμενο

Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ἐπειδὴ ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεπευγόσι καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι, μὴ οὕτω γε ἄγαν πανσυδὶ διεφθάρθαι· ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι καὶ ὅποσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήφονται Σικελίαν. Πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ φόβῳ τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δὴ. Ἄμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὀπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἰππέων καὶ ἡλικίας οἷαν οὐχ ἑτέραν ἐώρων ὑπάρχουσιν ἐβαρύνοντο.

Θουκυδίδου, Ἱστορία, Θ, 1 – 2

14ο κείμενο

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἤκοντες ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἶρητο αὐτοῖς εἶπον, καὶ εἴ τίς τι ἐπηρώτα ἀπεκρίνοντο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. Ὁ δὲ γραμματεὺς ὁ τῆς πόλεως παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς Ἀθηναίοις δηλοῦσαν τοιάδε. «Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς οὐχ ἦσσαν μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμέν βουλευσασθαι. Κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις ταῖς πλέοσι Συρακοσίους ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν καὶ τὰ τεῖχη οἰκοδομησαμένων ἐν

οἷσπερ νῦν ἐσμέν, ἦλθε Γύλιππος Λακεδαιμόνιος στρατιὰν ἔχων ἕκ τε Πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων ἔστιν ὧν. Καὶ μάχη τῇ μὲν πρώτη νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραία ἰππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τεῖχη.

Θουκυδίδου, Ἱστορία, Η, 10 – 11

15ο κείμενο

Δοκεῖ δέ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς τὸ μέγεθος ὁ κατήγορος ἂν ἐπιδειξῆσαι σαφέστατα μόνος ἀνθρώπων. Εἰ γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς χορηγὸς τραγωδοῖς προκαλεσαίμην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις ἂν ἔλοιτο χορηγήσαι μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. Καὶ πῶς οὐ δεινὸν ἐστὶ νῦν μὲν κατηγορεῖν, ὡς διὰ πολλὴν εὐπορίαν ἐξ ἴσου δύναμαι συνεχῆσαι τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰ δέ, ὧν ἐγὼ λέγω, τύχοι τι γενόμενον, ὁμολογεῖν τοιοῦτον εἶναί με καὶ ἔτι πονηρότερον; Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἰππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε μνησθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας οὔτε ὑμᾶς αἰσχυνθείς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. Ἐγὼ γάρ, ὧ βουλή, πάντας οἶμαι τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοῦτο ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπτότατα μεταχειριοῦνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος. Ὡν εἷς ἐγὼ, καὶ περιπεπτωκῶς τοιαύτη συμφορᾷ ταύτην ἐμαυτῷ ῥαστώνην ἐξηῦρον εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων.

Λυσίου, Ὑπὲρ τοῦ ἀδυνάτου, 9 – 10

16ο κείμενο

Σωκράτους δ' ἐγὼ τῶν μὲν λόγων οὐκ ἔμπειρός εἰμι, ἀλλὰ πρότερον, ὡς ἔοικε, τῶν ἔργων ἐπειράθην, καὶ ἐκεῖ αὐτὸν εὔρον ἄξιον ὄντα λόγων καλῶν καὶ πάσης παρρησίας. Εἰ οὖν καὶ τοῦτο ἔχει, συμβούλομαι τάνδρι, καὶ ἡδιστα ἂν ἐξεταζοίμην ὑπὸ τοῦ τοιούτου, καὶ οὐκ ἂν ἀχθοίμην μανθάνων, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τῷ Σόλωνι, ἐν μόνον προσλαβὼν, συγχωρῶ· γηράσκων γὰρ πολλὰ διδάσκεσθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστῶν μόνον. Τοῦτο γάρ μοι συγχωρεῖτω, ἀγαθὸν καὶ αὐτὸν εἶναι τὸν διδάσκαλον, ἵνα μὴ δυσμαθῆς φαίνωμαι ἀηδῶς μανθάνων· εἰ δὲ νεώτερος ὁ διδάσκων ἔσται ἢ μήπω ἐν δόξῃ ὧν ἢ τι ἄλλο τῶν τοιούτων ἔχων, οὐδέν μοι μέλει. Σοὶ οὖν, ὧ Σώκρατες, ἐγὼ ἐπαγγέλλομαι καὶ διδάσκειν καὶ ἐλέγχειν ἐμὲ ὅ,τι ἂν βούλη,

καὶ μανθάνειν γε ὅ,τι αὖ ἐγὼ οἶδα· οὕτω σὺ παρ' ἐμοὶ διάκεισαι ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἧ μετ' ἐμοῦ συνδιεκινδύνευσας καὶ ἔδωκας σαυτοῦ πείραν ἀρετῆς, ἣν χρὴ διδόναι τὸν μέλλοντα δικαίως δώσειν.

Πλάτωνος, Λάχης, XIV 189 a-b

17ο κείμενο

Καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι ἤδη ζύμμαχοι ὄντες ἔρχονται ἐς Τεγέαν ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὃν καί, εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἄν ἔχειν Πελοπόννησον. Ὡς δὲ οὐδὲν ἄν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες ἀνεῖσαν τῆς φιλονικίας καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῆ. Ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίνεσθαι ξυμμάχους καὶ τᾶλλα κοινῆ πράσσειν· Τὰς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς, αἱ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τῶν πεντηκοντουτίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας Ἀθήναζε καὶ σφίσι ποιῆσαι, μὴ δεχομένων δὲ Ἀθηναίων ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν.

Θουκυδίδου, Ἱστορία, Ε, 32, 3 – 6

18ο κείμενο

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κάκεῖνο διηγήσασθαι, ὃ φασὶ ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. Λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τᾶλλα κατηγορήσεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρη, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. Ἐπερωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἠγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων εἵνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἠγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. Δεῖν δὲ τοὺς δικαστάς πολλῷ μᾶλλον, εἴ τις ὁ τῆς πόλεως ἐστὶ

νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖν' ὁ τῶν ιδιωτῶν ἐστίν.

Δημοσθένους, Κατὰ Τιμοκράτους 212 – 213

19ο κείμενο

Λόγος δὲ, οἷος ὁ Στησιχόρου περὶ Φαλάριδος καὶ ὁ Αἰσώπου ὑπὲρ τοῦ δημαγωγοῦ. Στησίχορος μὲν γὰρ ἐλομένων στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν Ἰμεραίων Φάλαριν καὶ μελλόντων φυλακὴν δίδοναι τοῦ σώματος, τᾶλλα διαλεχθεὶς εἶπεν αὐτοῖς λόγον ὡς ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος, ἐλθόντος δ' ἐλάφου καὶ διαφθείροντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρῆσασθαι τὸν ἔλαφον ἠρώτα τινὰ ἄνθρωπον, εἰ δύναιτ' ἂν μετ' αὐτοῦ τιμωρῆσασθαι τὸν ἔλαφον, ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ χαλινὸν καὶ αὐτὸς ἀναβῆ ἔπ' αὐτὸν ἔχων ἀκόντια· συνομολογήσας δὲ καὶ ἀναβάντος ἀντὶ τοῦ τιμωρῆσασθαι αὐτὸς ἐδούλευσε τῷ ἀνθρώπῳ. «Οὔτω δὲ καὶ ὑμεῖς», ἔφη, «ὄρατε μὴ βουλόμενοι τοὺς πολεμίους τιμωρῆσασθαι τὸ αὐτὸ πάθητε τῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ χαλινὸν ἔχετε ἤδη, ἐλόμενοι στρατηγὸν αὐτοκράτορα· ἐὰν δὲ φυλακὴν δῶτε καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι».

Ἀριστοτέλους, Ῥητορικὴ, 1393b

20ο κείμενο

Προσῆκειν δὲ ἔγωγε νομίζω, ὅταν μὲν νομοθετῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς σκοπεῖν, ὅπως καλῶς ἔχοντας καὶ συμφέροντας νόμους τῇ πολιτείᾳ θησόμεθα, ἐπειδὴν δὲ νομοθετήσωμεν, τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις πείθεσθαι, τοὺς δὲ μὴ πειθομένους κολάζειν, εἰ δεῖ τὰ τῆς πόλεως καλῶς ἔχειν. Σκέψασθε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσην πρόνοιαν περὶ σωφροσύνης ἐποιήσατο ὁ Σόλων ἐκεῖνος, ὁ παλαιὸς νομοθέτης, καὶ ὁ Δράκων καὶ οἱ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους νομοθέται. Πρῶτον μὲν γὰρ περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν παιδῶν τῶν ἡμετέρων ἐνομοθέτησαν καὶ διαρρήδην ἀπέδειξαν, ἃ χρὴ τὸν παῖδα τὸν ἐλεύθερον ἐπιτηδεύειν, καὶ ὡς δεῖ αὐτὸν τραφῆναι, ἔπειτα δεύτερον περὶ τῶν μειρακίων, τρίτον δ' ἐφεξῆς περὶ τῶν ἄλλων ἡλικιῶν, οὐ μόνον περὶ τῶν ιδιωτῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ῥητόρων. Καὶ τούτους τοὺς

νόμους ἀναγράψαντες ὑμῖν παρακατέθεντο, καὶ ὑμᾶς αὐτῶν ἐπέστησαν φύλακας. Βούλομαι δὴ καὶ ἐγὼ νυνὶ πρὸς ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον χρήσασθαι τῷ λόγῳ ὄνπερ τοῖς νόμοις ὁ νομοθέτης.

Αἰσχίνου, Κατὰ Τιμάρχου, 6 – 8

21ο κείμενο

Ὅστις γε μὴν φανερός ἐστι τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελόμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πῶς τούτου χρή ποτε φείσασθαι; Πῶς δὲ οὐ φυλάξασθαι, εἰδότας αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταυτότῃ δυνασθῆ ποιῆσαι; Ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν καὶ ὡς ἐπιβουλεύοντα καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. Ὡς δ' εἰκότα ποιοῦμεν, καὶ τόδ' ἐννοήσατε· καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶναι ἡ Λακεδαιμονίων. Εἰ δὲ ἐκείνη ἐπιχειρήσειέ τις τῶν ἐφόρων ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πραττομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀξιωθῆναι; Καὶ ὑμεῖς οὖν, ἐὰν σωφρονῆτε, οὐ τούτου ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν φείσεσθε, ὡς οὗτος σωθεὶς μὲν πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιήσειε τῶν ἐναντία γινωσκόντων ὑμῖν, ἀπολόμενος δὲ πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι ἂν τὰς ἐλπίδας.

Ξενοφῶντος, Ἑλληνικά, Β, 3, 33 – 34

22ο κείμενο

Ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς εἰρήνης ἐγίνετο καὶ οἱ παρὰ Λακεδαιμονίων ἤκοντες ἔλεγον ἐφ' οἷς ἔτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι Λακεδαιμόνιοι, εἰ κατασκαφεῖ τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν ἐπὶ δέκα στάδια ἐκατέρου, τότε ὑμεῖς τε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠνέσχεσθε ἀκούσαντες περὶ τῶν τειχῶν τῆς κατασκαφῆς, Κλεοφῶν τε ὑπὲρ ὑμῶν πάντων ἀναστάς ἀντεῖπεν ὡς οὐδενὶ τρόπῳ οἷόν τε εἶη ποιεῖν ταῦτα. Μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης, ἐπιβουλεύων τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, ἀναστάς λεγεί ὅτι, ἐὰν αὐτὸν ἔλησθε περὶ τῆς εἰρήνης

πρεσβευτήν αὐτοκράτορα, ποιήσει ὥστε μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν μήτε ἄλλο τὴν πόλιν ἐλαττώσαι μηδέν.

Λυσίου, Κατὰ Ἀγοράτου, 8 – 9

23ο κείμενο

Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὔτε χρημάτων ἔνεκα ἐθέλουσιν ἄρχειν οἱ ἀγαθοὶ οὔτε τιμῆς· οὔτε γὰρ φανερώς πραπτόμενοι τῆς ἀρχῆς ἔνεκα μισθὸν μισθωτοὶ βούλονται κεκληῖσθαι, οὔτε λάθρα αὐτοὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς λαμβάνοντες κλέπται. Οὐδ' αὖ τιμῆς ἔνεκα· οὐ γὰρ εἰσι φιλότιμοι. Δεῖ δὴ αὐτοῖς ἀνάγκην προσεῖναι καὶ ζημίαν, εἰ μέλλουσιν ἐθέλειν ἄρχειν – ὅθεν κινδυνεύει τὸ ἐκόντα ἐπὶ τὸ ἄρχειν ἰέναι ἀλλὰ μὴ ἀνάγκην περιμένειν αἰσχρὸν νενομίσθαι – τῆς δὲ ζημίας μεγίστη τὸ ὑπὸ πονηροτέρου ἄρχεσθαι, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἐθέλη ἄρχειν· ἦν δεισαντές μοι φαίνονται ἄρχειν, ὅταν ἄρχωσιν, οἱ ἐπιεικεῖς, καὶ τότε ἔρχονται ἐπὶ τὸ ἄρχειν οὐχ ὡς ἐπ' ἀγαθόν τι ἰόντες οὐδ' ὡς εὐπαθήσοντες ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὡς ἐπ' ἀναγκαῖον καὶ οὐκ ἔχοντες ἑαυτῶν βελτίοσιν ἐπιτρέψαι οὐδὲ ὁμοίοις.

Πλάτωνος, Πολιτεία Α' 347 b – d

24ο κείμενο

Ταῦτα μὲν πεπόνθαμεν ὑπὸ Δικαιογένους, ὧ ἄνδρες· ὁ δ' ἐγγυησάμενος αὐτὸν Λεωχάρης καὶ τῶν πάντων ἡμῖν κακῶν αἴτιος οὗ φησιν ἐγγυήσασθαι ἃ καταμαρτυρεῖται αὐτοῦ, ὅτι ἐν τῷ γραμματείῳ τῷ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου γραφέντι οὐκ ἔνεστι ταῦτα. Ἡμεῖς δέ, ὧ ἄνδρες, τότε ἐπὶ τοῦ βήματος σπεύδοντες τὰ μὲν ἐγράψαμεν, τῶν δὲ μάρτυρας ἐποίησάμεθα· οὗτοι δέ, ἃ μὲν αὐτοῖς συμφέρει τῶν ὁμολογηθέντων τότε, κύρια φασιν εἶναι, εἰ καὶ μὴ γέγραπται, ἃ δ' οὐ συμφέρει, οὐ κύρια, εἰ μὴ γέγραπται. Ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες, οὐ θαυμάζω ὅτι ἕξαρνοὶ εἰσι τὰ ὁμολογημένα· οὐδὲ γὰρ τὰ γραφέντα ἐθέλουσι ποιεῖν. Ἡμεῖς δ' ὡς λέγομεν ἀληθῆ, καὶ ἄλλο τι τεκμήριον παρεξόμεθα.

Ἰσαίου, Περὶ τοῦ Δικαιογένους κλήρου, 25 – 26

25ο κείμενο

Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν. Ἐμοὶ γὰρ ξένος Κῦρος ἐγένετο καὶ με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τά τε ἄλλα ἐτίμησε καὶ μυρίους ἔδωκε δαρεικούς. Ἐπειδὴ δὲ Κῦρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα εἴ τι δέοιτο ὠφελοίην αὐτὸν ἀνθ' ὧν εἴ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου. Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἢ ὑμᾶς προδόντα τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι ἢ πρὸς ἐκεῖνον ψευδάμενον μεθ' ὑμῶν εἶναι. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι. Καὶ οὔποτε ἐρεῖ οὐδεὶς ὡς ἐγὼ Ἕλληνας ἀγαγὼν εἰς τοὺς βαρβάρους, προδοὺς τοὺς Ἕλληνας τὴν τῶν βαρβάρων φιλίαν εἰλόμην, ἀλλ' ἐπεὶ ὑμεῖς ἐμοὶ οὐ θέλετε πείθεσθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔψομαι καὶ ὅ,τι ἂν δέη πείσομαι.

Ξενοφῶντος, Κύρου Ἀνάβασις, 1, 3, 2 – 6

26ο κείμενο

Ἦγοῦμαι δὲ σοι συμφέρειν μιμεῖσθαι τὰς πόλεις, ὃν τρόπον διοικοῦσι τὰ περὶ τοὺς πολέμους. Ἄπασαι γάρ, ὅταν στρατόπεδον ἐκπέμπωσιν, εἰώθασιν τὸ κοινόν καὶ τὸ βουλευσόμενον ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων εἰς ἀσφάλειαν καθιστάναι· διὸ δὴ συμβαίνει μὴ μιᾶς ἀτυχίας συμπεσοῦσης ἀνηρῆσθαι καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν, ἀλλὰ πολλὰς ὑποφέρειν δύνασθαι συμφορὰς καὶ πάλιν αὐτὰς ἐκ τούτων ἀναλαμβάνειν. Ὁ καὶ σὲ δεῖ σκοπεῖν καὶ μηδὲν μεῖζον ἀγαθὸν τῆς σωτηρίας ὑπολαμβάνειν, ἵνα καὶ τὰς νίκας τὰς συμβαινούσας κατὰ τρόπον διοικῆς καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς συμπιπτούσας ἐπανορθοῦν δύνῃ. Ἴδοις δ' ἂν καὶ Λακεδαιμονίους περὶ τῆς τῶν βασιλέων σωτηρίας πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιουμένους καὶ τοὺς ἐνδοξοτάτους τῶν πολιτῶν φύλακας αὐτῶν καθιστάντας, οἷς αἴσχιόν ἐστιν ἐκείνους τελευτήσαντας περιδεῖν ἢ τὰς ἀσπίδας ἀποβαλεῖν.

Ἰσοκράτους, Α' ἐπιστολὴ πρὸς Φίλιππον, 5 – 7

27ο κείμενο

Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γινώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγέννηται. Ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. Ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει. Καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους μηδεὶς διδασκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλευέσθαι.

Θουκυδίδου, Ἱστορία, Α, 86

28ο κείμενο

Γεννηθέντες δὲ καὶ παιδευθέντες οὕτως οἱ τῶνδε πρόγονοι ᾤκουν πολιτείαν κατασκευασάμενοι, ἧς ὀρθῶς ἔχει διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι. Πολιτεία γὰρ τροφή ἀνθρώπων ἐστίν, καλὴ μὲν ἀγαθῶν, ἢ δὲ ἐναντία κακῶν. Ὡς οὖν ἐν καλῇ πολιτείᾳ ἐτρέφησαν οἱ πρόσθεν ἡμῶν, ἀναγκαῖον δηλῶσαι, δι' ἣν δὴ κάκεῖνοι ἀγαθοὶ καὶ οἱ νῦν εἰσιν, ὧν οἶδε τυγχάνουσιν ὄντες οἱ τετελευτηκότες. Ἡ γὰρ αὐτὴ πολιτεία καὶ τότε ἦν καὶ νῦν, ἀριστοκρατία, ἐν ἣ νῦν τε πολιτευόμεθα καὶ τὸν αἰεὶ χρόνον ἐξ ἐκείνου ὡς τὰ πολλά. Καλεῖ δὲ ὁ μὲν αὐτὴν δημοκρατίαν, ὁ δὲ ἄλλο, ᾧ ἂν χαίρη, ἔστι δὲ τῇ ἀληθείᾳ μετ' εὐδοξίας πλήθους ἀριστοκρατία. Βασιλεῖς μὲν γὰρ αἰεὶ ἡμῖν εἰσιν· οὗτοι δὲ τοτὲ μὲν ἐκ γένους, τοτὲ δὲ αἰρετοί.

Πλάτωνος, Μενέξενος, 238

29ο κείμενο

Τισσαφέρνης μὲν ὤμοσεν Ἀγησιλάῳ, εἰ σπείσαιο ἕως ἔλθοιεν οὐς πέμψειε πρὸς βασιλέα ἀγγέλους, διαπράξεσθαι αὐτῷ ἀφεθῆναι αὐτονόμους τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις Ἑλληνίδας, Ἀγησίλαος δὲ ἀντώμοσε σπονδὰς ἄξειν ἀδόλως, ὀρισάμενος τῆς πράξεως τρεῖς μῆνας. Ὁ μὲν δὴ Τισσαφέρνης ἃ ὤμοσεν εὐθύς ἐψεύσατο· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰρήνην πράττειν στράτευμα πολὺ παρὰ βασιλέως πρὸς ᾧ πρόσθεν εἶχε μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δὲ καίπερ αἰσθόμενος ταῦτα ὅμως ἐνέμεινε ταῖς σπονδαῖς. Ἐμοὶ οὖν τοῦτο πρῶτον καλὸν δοκεῖ διαπράξασθαι, ὅτι Τισσαφέρνην μὲν ἐμφανίσας ἐπίορκον ἄπιστον πᾶσιν ἐποίησεν, ἑαυτὸν δ' ἀντεπιδείξας πρῶτον μὲν ὄρκους ἐμπεδοῦντα, ἔπειτα συνθήκας μὴ ψευδόμενον, πάντας ἐποίησε καὶ Ἑλλήνας καὶ βαρβάρους θαρροῦντας συντίθεσθαι ἑαυτῷ, εἴ τι βούλοιο.

Ξενοφῶντος, Ἀγησίλαος, I, 10 – 12

30ο κείμενο

Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἰ αἰτίαι, ἃς Φίλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας, κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος παρρησίαν αἰ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. Ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φίλιππος ἐπέσταλκε, περὶ τούτων διεξελεθῆν· ὕστερον δέ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν. Φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου λέγων ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὔσαν, ὑμᾶς δὲ οὐ φησι δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὔσαν οὔτε λαβεῖν οὔτε νῦν ἔχειν.

Δημοσθένους, Περὶ Ἀλοννήσου, 1 – 2

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ**Αρχαία Ελληνική Γραμματική****ΤΟ ΑΡΘΡΟ**

	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὁ	οἱ
	ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ	τῶν
	ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ	τοῖς
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τόν	τούς
	ΚΛΗΤΙΚΗ:	-	-
ΘΗΛΥΚΟ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἡ	αἱ
	ΓΕΝΙΚΗ:	τῆς	τῶν
	ΔΟΤΙΚΗ:	τῇ	ταῖς
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τήν	τάς
	ΚΛΗΤΙΚΗ:	-	-
ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	τὸ	τὰ
	ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ	τῶν
	ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ	τοῖς
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸ	τὰ
	ΚΛΗΤΙΚΗ:	-	-

Σημειώσεις:

1. Το άρθρο δεν έχει κλητική. Συνήθως όμως εμπρός από την κλητική των ονομάτων χρησιμοποιείται το κλητικό επιφώνημα (ὦ): *ἐγώ σε, ὦ φαλῖνε, ἄσμενος ἐόρακα.*

2. Η αρχαία ελληνική είχε μόνο οριστικό άρθρο. Για πρόσωπα ή πράγματα αόριστα δεν υπήρχε αόριστο άρθρο (όπως στη νέα ελληνική το *ένας, μία, ένα*). Σε τέτοια περίπτωση οι αρχαίοι χρησιμοποιούσαν τα ονόματα χωρίς άρθρο: π.χ. *ποταμός δὲ ἦν κύκλω (=ένας ποταμός).*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α΄ ΚΛΙΣΗ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Αρσενικά σε: -ας, -ης & Θηλυκά σε: -α, -η.
(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ)

- Οι καταλήξεις του πληθυντικού είναι σε όλα τα πρωτόκλιτα ουσιαστικά ίδιες.
- Η γενική πληθυντικού τονίζεται πάντα στη λήγουσα και παίρνει περισπωμένη (-ῶν).
- Τα αρσενικά πρωτόκλιτα σε -ης έχουν κλητική ενικού σε -ᾶ-, όταν: 1. Πρόκειται για εθνικά ονόματα, 2. λήγουν σε -της, -άρχης, -μέτρης, -πώλης, -τρίβης, -ώνης. Διαφορετικά έχουν κλητική σε -η- και τα σε -ας- έχουν κλητική σε -α-.
- Το -α- της κατάληξης -ας- είναι πάντα μακρόχρονο.
- Η δοτική ενικού όλων των πρωτοκλίτων παίρνει υπογεγραμμένη (-α-, -η-).
- Στα θηλυκά πρωτόκλιτα σε -α-: Το -α- είναι μακρόχρονο ή καθαρό, αν πριν υπάρχει φωνήεν ή -ρ-. Το -α- είναι βραχύχρονο ή μη καθαρό, αν πριν υπάρχει σύμφωνο (εκτός του -ρ-). Στην περίπτωση του βραχύχρονου -α-, τότε στη γενική και δοτική ενικού αυτό τρέπεται σε -η-. Στην περίπτωση του μακρόχρονου -α-, τότε αυτό διατηρείται σ'όλες τις πτώσεις του ενικού.
- Ό,τι είναι το -α- στην ονομαστική (μακρόχρονο ή βραχύχρονο), το ίδιο είναι και στην αιτιατική και κλητική του ενικού.
- Σε ορισμένες λέξεις το καθαρό -α- είναι βραχύχρονο (αυτό επηρεάζει μόνο τον τονισμό). Το -α- αφού είναι καθαρό, διατηρείται σ'όλες τις πτώσεις του ενικού αριθμού.

Α΄ ΚΛΙΣΗ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Αρσενικά σε: -ῆς & Θηλυκά σε: -ᾶ, -ῆ.
(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ)

- Παίρνουν παντού περισπωμένη.
- Αν και είναι συνηρημένα, έχουν τις ίδιες καταλήξεις με τα ασυναίρετα, χωρίς βέβαια να ισχύει εδώ ο κανόνας με το καθαρό και το μη καθαρό -α- (αλλά οι συναιρέσεις: ε + α = η και ε + α = η).

Β΄ ΚΛΙΣΗ ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Αρσενικά σε: -ος & Θηλυκά σε: -ος & Ουδέτερα σε: -ον.
(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ)

- Αρσενικά και θηλυκά έχουν παντού τις ίδιες καταλήξεις. Τα ξεχωρίζουμε μόνο απ' το άρθρο τους.
- Το -α- στις καταλήξεις του πληθυντικού των ουδετέρων σε -ον- είναι βραχύχρονο.
- Τα ουδέτερα και στους δύο αριθμούς έχουν τρεις πτώσεις όμοιες: ονομαστική, αιτιατική και κλητική.

Β΄ ΚΛΙΣΗ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Αρσενικά σε: -ους & Θηλυκά σε: -ους & Ουδέτερα σε: -ουν.
(βασικές συναιρέσεις: ο + ο = ου, ο + ε = ου)
(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ)

- Τα συνηρημένα δευτερόκλιτα ουσιαστικά τονίζονται στην ίδια συλλαβή παντού, όπου τονίζεται η ονομαστική του ενικού και παίρνουν τον ίδιο τόνο. Αν τονίζονται στη λήγουσα παίρνουν παντού περισπωμένη. Διαφορετικά παίρνουν παντού οξεία.

- Οι καταλήξεις είναι ίδιες με τα ασυναίρετα δευτερόκλιτα, εκτός από την ονομαστική, αιτιατική και κλητική ενικού. Στα αρσενικά και θηλυκά έχουμε τις εξής καταλήξεις: ονομαστική (-ους), αιτιατική (-ουν), κλητική (-ου).
- Τα ουδέτερα έχουν τρεις πτώσεις όμοιες, όπως και τα ασυναίρετα, που λήγουν σε -ουν στον ενικό αριθμό, ενώ στον πληθυντικό λήγουν σε -α-.

Β΄ ΚΛΙΣΗ ΑΤΤΙΚΟΚΛΙΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Αρσενικά σε: -ως & Θηλυκά σε: -ως & Ουδέτερα σε: -ων.
(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ)

- Φυλάγουν το -ω- σ' όλες τις πτώσεις, συμπληρωμένο με τα σύμφωνα των καταλήξεων της ασυναίρετης β' κλίσης. Όπου στις καταλήξεις της β' κλίσης υπάρχει -ι- (υπογεγραμμένο ή προσγεγραμμένο), αυτό υπογράφεται του -ω-.
- Φυλάγουν στην ίδια συλλαβή τον ίδιο τόνο σ' όλες τις πτώσεις, όπως η ονομαστική ενικού αριθμού.
- Έχουν όμοια ονομαστική και κλητική πτώση.
- Τα ουδέτερα κανονικά έχουν τρεις πτώσεις όμοιες. Έχουν πληθυντικό σε -ω- και όχι σε -α-.
- Αιτιατική ενικού χωρίς -ν-, δηλαδή σε -ω- σχηματίζουν τα ονόματα: ἄλωϛ, ἔωϛ (=αυγή), ἄθωϛ, κῶϛ, Μίνωϛ κ.α.

Γ΄ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

(περιλαμβάνει ονόματα αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα)
(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ)

- Τα μονοσύλλαβα ονόματα της γ' κλίσης στη γενική και δοτική όλων των αριθμών τονίζονται στη λήγουσα. Εξαιρούνται τα μονοσύλλαβα: ἡ δᾶϛ, ὁ θῶϛ, τὸ οὔϛ, ὁ παῖϛ, ὁ Τρῶϛ, τὸ φῶϛ, που τονίζονται στη γενική πληθυντικού στην παραλήγουσα.
- Το -ι- και το -α- στις καταλήξεις της γ' κλίσης ουσιαστικών είναι βραχύχρονα.
- Τα ουδέτερα ονόματα της γ' κλίσης έχουν τρεις πτώσεις όμοιες σε ενικό και πληθυντικό αριθμό (ονομαστική, αιτιατική και κλητική)*1.
- Οι μονοσύλλαβοι τύποι της ονομαστικής, αιτιατικής και κλητικής, που έχουν χαρακτήρα -ι- και -υ- (-ου-, -αυ-) παίρνουν περισπωμένη*2.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἦρωϛ	ἦρωεϛ
ΓΕΝΙΚΗ:	ἦρωοϛ	ἦρώων
ΔΟΤΙΚΗ:	ἦρωι	ἦρωσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ἦρωα	<u>ἦρωαϛ</u>
ΚΛΗΤΙΚΗ:	ἦρωϛ	ἦρωεϛ

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	βότρυς	βότρυες
ΓΕΝΙΚΗ:	βότρυος	βοτρύων
ΔΟΤΙΚΗ:	βότρυ <u>ι</u>	βότρυσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	<u>βότρυν</u>	<u>βότρυς</u>
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>βότρυ</u>	βότρυες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ιχθύς	ιχθύες
ΓΕΝΙΚΗ:	ιχθύος	ιχθύων
ΔΟΤΙΚΗ:	ιχθύ <u>ι</u>	ιχθύσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ιχθύ <u>ν</u>	<u>ιχθύς</u>
ΚΛΗΤΙΚΗ:	ιχθύ	ιχθύες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	<u>δρῦς</u> *2	δρύες
ΓΕΝΙΚΗ:	δρυός	δρυῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	δρυ <u>ι</u>	δρυσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	<u>δρῦν</u> *2	δρῦς
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>δρῦ</u> *2	δρύες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	πόλις	πόλεις
ΓΕΝΙΚΗ:	πόλεως	πόλεων
ΔΟΤΙΚΗ:	πόλε <u>ι</u>	πόλεσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	πόλι <u>ν</u>	πόλεις
ΚΛΗΤΙΚΗ:	πόλι <u>ι</u>	πόλεις
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	πέλεκυς	πελέκεις
ΓΕΝΙΚΗ:	πελέκεως	πελέκεων
ΔΟΤΙΚΗ:	πελέκε <u>ι</u>	πελέκεσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	πέλεκυ <u>ν</u>	πελέκεις
ΚΛΗΤΙΚΗ:	πέλεκυ <u>ι</u>	πελέκεις

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	<u>ἄστυ</u> *1	ἄστη
ΓΕΝΙΚΗ:	ἄστεως	ἄστεων
ΔΟΤΙΚΗ:	ἄστει	ἄστεσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	<u>ἄστυ</u> *1	ἄστη
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>ἄστυ</u> *1	ἄστη
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	βοῦς	βόες
ΓΕΝΙΚΗ:	βοός	βοῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	βοῖ	βουσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	βοῦν	βοῦς
ΚΛΗΤΙΚΗ:	βοῦ	βόες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	γραῦς	γρᾶες
ΓΕΝΙΚΗ:	γραός	γραῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	γραῖ	γραυσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γραῦν	γραῦς
ΚΛΗΤΙΚΗ:	γραῦ	γρᾶες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἄλιεῦς	ἄλιεῖς
ΓΕΝΙΚΗ:	ἄλιέως - <u>ἄλιῶς</u>	ἄλιέων - <u>ἄλιῶν</u>
ΔΟΤΙΚΗ:	ἄλιεῖ	ἄλιεῦσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ἄλιέα - <u>ἄλιᾶ</u>	ἄλιέας - <u>ἄλιᾶς</u>
ΚΛΗΤΙΚΗ:	ἄλιεῦ	ἄλιεῖς
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἤχῶ	Πληθυντικός
ΓΕΝΙΚΗ:	ἤχοῦς	σε μερικά,
ΔΟΤΙΚΗ:	ἤχοῖ	μόνο σύμφωνα
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ἤχῶ	με τη β´
ΚΛΗΤΙΚΗ:	ἤχοῖ	κλίση.

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	φῶς	φῶτα
ΓΕΝΙΚΗ:	φωτὸς	<u>φώτων</u>
ΔΟΤΙΚΗ:	φωτὶ	φωσὶ (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	φῶς	φῶτα
ΚΛΗΤΙΚΗ:	φῶς	φῶτα
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	Πάρνης (βαρύτονο)	Πάρνηθες
ΓΕΝΙΚΗ:	Πάρνηθος	Παρνήθων
ΔΟΤΙΚΗ:	Πάρνηθι	Πάρνησι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	<u>Πάρνην</u>	Πάρνηθας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>Πάρνη</u>	Πάρνηθες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἰμάς (οξύτονο)	ἰμάντες
ΓΕΝΙΚΗ:	ἰμάντος	ἰμάντων
ΔΟΤΙΚΗ:	ἰμάντι	ἰμᾶσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ἰμάντα	ἰμάντας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>ἰμάς</u>	ἰμάντες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	γίγας (βαρύτονο)	γίγαντες
ΓΕΝΙΚΗ:	γίγαντος	γιγάντων
ΔΟΤΙΚΗ:	γίγαντι	γίγασι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γίγαντα	γίγαντας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>γίγαν</u>	γίγαντες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὀδοῦς	ὀδόντες
ΓΕΝΙΚΗ:	ὀδόντος	ὀδόντων
ΔΟΤΙΚΗ:	ὀδόντι	<u>ὀδοῦσι</u> (ν) (ὀδόντσι - οῦσι)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ὀδόντα	ὀδόντας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	ὀδοῦς	ὀδόντες

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	γέρων	γέροντες	
ΓΕΝΙΚΗ:	γέροντος	γερόντων	
ΔΟΤΙΚΗ:	γέροντι	<u>γέρουσι</u> (ν) (γέροντσι - ουσι)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γέροντα	γέροντας	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>γέρον</u>	γέροντες	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	σωτήρ	σωτήρες	
ΓΕΝΙΚΗ:	σωτήρος	σωτήρων	* <u>ΠΡΟΣΟΧΗ:</u> Στα -λο- και -ρσ-,
ΔΟΤΙΚΗ:	σωτήρι	<u>σωτήρσι</u> (ν) *	παραμένουν το -λ- και το -ρ-
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	σωτήρα	σωτήρας	εμπρός από το -σ-.
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>σῶτερ</u>	σωτήρες	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	γείτων	γείτονες	
ΓΕΝΙΚΗ:	γείτονος	γειτόνων	** <u>ΠΡΟΣΟΧΗ:</u> Στα βαρύτονα
ΔΟΤΙΚΗ:	γείτονι	γείτοσι (ν)	σε ων - ονος και
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γείτονα	γείτονας	ωρ - ορος.
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>γείτον</u> **	γείτονες	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ρήτωρ	ρήτορες	
ΓΕΝΙΚΗ:	ρήτορος	ρήτόρων	* <u>ΠΡΟΣΟΧΗ:</u> Στα -λο- και -ρσ-, παραμένουν το -λ- και το -ρ-
ΔΟΤΙΚΗ:	ρήτορι	<u>ρήτορσι</u> (ν) *	εμπρός από το -σ-.
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ρήτορα	ρήτορας	** <u>ΠΡΟΣΟΧΗ:</u> Στα βαρύτονα σε ων - ονος και
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>ρήτορ</u> **	ρήτορες	ωρ - ορος.
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	άνηρ	άνδρες	
ΓΕΝΙΚΗ:	άνδρòς	άνδρῶν	
ΔΟΤΙΚΗ:	άνδρι	άνδράσι (ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	άνδρα	άνδρας	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>άνερ</u>	άνδρες	

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	Δημήτηρ		
ΓΕΝΙΚΗ:	Δήμητρος		
ΔΟΤΙΚΗ:	Δήμητρι	-	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	Δήμητρα		
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>Δήμητερ</u>		
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	<u>γαστήρ</u>	γαστέρες	
ΓΕΝΙΚΗ:	γραστρος	γαστέρων	
ΔΟΤΙΚΗ:	γαστρι	γαστράσι (ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γαστέρα	γαστέρας	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>γαστήρ</u>	γαστέρες	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	Σωκράτης	Σωκράται	Ο ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ:	Σωκράτους	Σωκρατών	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΔΟΤΙΚΗ:	Σωκράτει	Σωκράταις	ΕΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	Σωκράτη	Σωκράτας	ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>Σώκρατες</u>	Σωκράται	Α΄ ΚΛΙΣΗ
			ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	Περικλής	Περικλεΐς	Ο ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ:	Περικλέους	Περικλέων	ΑΡΙΘΜΟΣ
ΔΟΤΙΚΗ:	Περικλεΐ	-	ΕΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	Περικλέα	Περικλεΐς	ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>Περικλείς</u>	Περικλεΐς	Γ΄ ΚΛΙΣΗ
			ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	αίδως		
ΓΕΝΙΚΗ:	αίδους		
ΔΟΤΙΚΗ:	αίδοϊ	-	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	αίδῶ		
ΚΛΗΤΙΚΗ:	αίδως		

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	βέλος	βέλη	
ΓΕΝΙΚΗ:	βέλους	<u>βελῶν</u>	
ΔΟΤΙΚΗ:	βέλε ι	βέλεσι (ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	βέλος	βέλη	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	βέλος	βέλη	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	κρέας	κρέᾱ	
ΓΕΝΙΚΗ:	κρέως	κρεῶν	Σιγμόληκτα ουδέτερα σε -ας (γεν. -ως ἢ -ατος).
ΔΟΤΙΚΗ:	κρέα	κρέασι (ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	κρέας	κρέᾱ	ΠΡΟΣΟΧΗ: Αποβάλλουν το -σ- ανάμεσα σε 2 φωνήεντα, π.χ. -ασος → ως.
ΚΛΗΤΙΚΗ:	κρέας	κρέᾱ	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	γέρας	γέρᾱ	
ΓΕΝΙΚΗ:	γέρως	γερῶν	Σιγμόληκτα ουδέτερα σε -ας (γεν. -ως ἢ - ατος).
ΔΟΤΙΚΗ:	γέρα	γέρασι (ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γέρας	γέρᾱ	ΠΡΟΣΟΧΗ: Αποβάλλουν το - σ- ανάμεσα σε 2 φωνήεντα, π.χ. -ασος → ως.
ΚΛΗΤΙΚΗ:	γέρας	γέρᾱ	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	γῆρας		
ΓΕΝΙΚΗ:	γῆρως		Σιγμόληκτα ουδέτερα σε -ας (γεν. -ως ἢ - ατος).
ΔΟΤΙΚΗ:	γῆρα	-	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	γῆρας		ΠΡΟΣΟΧΗ: Αποβάλλουν το - σ- ανάμεσα σε 2 φωνήεντα, π.χ. -ασος → ως.
ΚΛΗΤΙΚΗ:	γῆρας		
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	πέρας	πέρατα	
ΓΕΝΙΚΗ:	πέρατος	περάτων	
ΔΟΤΙΚΗ:	πέρατι	πέρασι (ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	πέρας	πέρατα	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	πέρας	πέρατα	

ΑΝΩΜΑΛΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΗΣ Γ΄ ΚΛΙΣΗΣ

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ: ΓΕΝΙΚΗ: ΔΟΤΙΚΗ: ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ: ΚΛΗΤΙΚΗ:	γυνή γυναικός γυναικί γυναίκα <u>γύναι</u>	γυναίκες γυναικῶν γυναίξι (ν) γυναίκας γυναίκες	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ: ΓΕΝΙΚΗ: ΔΟΤΙΚΗ: ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ: ΚΛΗΤΙΚΗ:	ὄνειρον ὄνειρατος ὄνειρατι ὄνειρον ὄνειρον	ὄνειρατα ὄνειράτων ὄνειρασι (ν)) ὄνειρατα ὄνειρατα	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Β΄ ΚΛΙΣΗ: (ΑΡΣΕΝΙΚΟ) ὄνειρος ὄνειρου ὄνειρω ὄνειρον ὄνειρε
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ: ΓΕΝΙΚΗ: ΔΟΤΙΚΗ: ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ: ΚΛΗΤΙΚΗ:	πρεσβευτής πρεσβευτοῦ πρεσβευτῆ πρεσβευτήν πρεσβευτᾶ	πρέσβεις πρέσβων πρέσβεισι (ν) πρέσβεις πρέσβεις	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Α΄ ΚΛΙΣΗ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ Γ΄ ΚΛΙΣΗ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ: ΓΕΝΙΚΗ: ΔΟΤΙΚΗ: ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ: ΚΛΗΤΙΚΗ:	ναῦς <u>νεῶς</u> <u>νηϊ</u> ναῦν ναῦ	νῆες νεῶν ναυσι (ν) ναῦς νῆες	

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	υἱός	υιεῖς
ΓΕΝΙΚΗ:	υιοῦ - <u>υιέος</u>	υιέων
ΔΟΤΙΚΗ:	υιῶ - <u>υιεῖ</u>	υιέσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	υιόν	υιεῖς
ΚΛΗΤΙΚΗ:	υιέ	υιεῖς

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	Ζεῦς	
ΓΕΝΙΚΗ:	Διός	
ΔΟΤΙΚΗ:	Διὶ	-
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	Δία	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>Ζεῦ</u>	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	μάρτυς	μάρτυρες
ΓΕΝΙΚΗ:	μάρτυρος	μαρτύρων
ΔΟΤΙΚΗ:	μάρτυρι	<u>μάρτυσι</u> (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	μάρτυρα	μάρτυρας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	μάρτυς	μάρτυρες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	οὖς	ῶτα
ΓΕΝΙΚΗ:	ὠτός	<u>ῶτων</u>
ΔΟΤΙΚΗ:	ὠτὶ	ὠσὶ (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	οὖς	ῶτα
ΚΛΗΤΙΚΗ:	οὖς	ῶτα

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	χειρ	χεῖρες
ΓΕΝΙΚΗ:	χειρὸς	χειρῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	χειρὶ	<u>χερσὶ</u> (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	χεῖρα	χεῖρας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	χειρ	χεῖρες
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	κύων	κύνες
ΓΕΝΙΚΗ:	κυνὸς	κυνῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	κυνὶ	κυσὶ (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	κύνα	κύνας
ΚΛΗΤΙΚΗ:	<u>κύον</u>	κύνες

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΩΤΟΚΛΙΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Τα συνηρημένα πρωτόκλιτα ουσιαστικά έχουν και μετά τη συναίρεση τις καταλήξεις των ασυναίρετων τύπων. Μόνο το $-εα-$ στον ενικό αριθμό το συναιρούν σε $-η-$ και το $-αα-$ σε $-ᾱ-$.

Βασικές συναιρέσεις:

$$\begin{array}{l} \varepsilon + \alpha = \eta \\ \alpha + \alpha = \bar{\alpha} \end{array} \quad \begin{array}{l} \varepsilon + \alpha = \eta \\ \alpha + \alpha = \alpha \end{array}$$

2. Στον πληθυντικό αριθμό απλώς προσθέτουμε τις γνωστές καταλήξεις των ασυναίρετων πρωτόκλιτων τύπων. Το ίδιο ισχύει και για τη γενική ενικού των συνηρημένων σε $-ῆς-$.
3. Ιδιαίτερη προσοχή δείχνουμε στον τονισμό των πρωτόκλιτων συνηρημένων τύπων, βάζοντας παντού περισπωμένη και πάντα στη λήγουσα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὁ Ἑρμέας - Ἑρμῆς	οἱ Ἑρμέαι - Ἑρμαῖ
ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ Ἑρμέου - Ἑρμουῦ	τῶν Ἑρμεῶν - Ἑρμῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ Ἑρμέᾳ - Ἑρμῆ	τοῖς Ἑρμέαις - Ἑρμαῖς
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸν Ἑρμέαν - Ἑρμῆν	τούς Ἑρμέας - Ἑρμάς
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) Ἑρμέα - Ἑρμῆ	(ῶ) Ἑρμέαι - Ἑρμαῖ

ΟΜΟΙΩΣ:
Ἀπελλῆς

Θαλῆς

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἡ μνάα - μνᾶ	αἱ μνάαι - μναῖ	
ΓΕΝΙΚΗ:	τῆς μνάας - μνᾶς	τῶν μναῶν - μνῶν	ΟΜΟΙΩΣ:
ΔΟΤΙΚΗ:	τῆ μνάα - μνᾶ	ταῖς μνάαις - μναῖς	Ἀθηνᾶ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὴν μνάαν - μνᾶν	τὰς μνάας - μνᾶς	Ναυσικᾶ
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) μνάα - μνᾶ	(ῶ) μνάαι - μναῖ	
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἡ συκέα - συκῆ	αἱ συκέαι - συκαῖ	
ΓΕΝΙΚΗ:	τῆς συκέας - συκῆς	τῶν συκεῶν - συκῶν	ΟΜΟΙΩΣ: ἀμυδαλῆ ἢ ἀλωπεκῆ κυνῆ λεοντιῆ ρόδῆ γαλῆ γῆ (εἰν.)
ΔΟΤΙΚΗ:	τῆ συκέα - συκῆ	ταῖς συκέαις - συκαῖς	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὴν συκέαν - συκῆν	τὰς συκέας - συκᾶς	
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) συκέα - συκῆ	(ῶ) συκέαι - συκαῖ	

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

4. Τα φωνήεντα *-ο-* και *-ε-* των συνηρημένων δευτερόκλιτων ουσιαστικών, όταν ακολουθεί αμέσως ο χαρακτήρας *-ο-*, συναιρούνται μ' αυτόν σε *-ου-*. Διαφορετικά, χάνονται κατά τη συναίρεση εμπρός από τις καταλήξεις.

Βασικές συναιρέσεις:
 $ο + ο = ου$ $ε + ο = ου$

5. Όλες οι πτώσεις των συνηρημένων ουσιαστικών της β' κλίσης τονίζονται στην ίδια συλλαβή, στην οποία τονίζεται και η ονομαστική του ενικού αριθμού.
6. Στον πληθυντικό αριθμό απλώς προσθέτουμε τις γνωστές καταλήξεις των ασυναίρετων δευτερόκλιτων τύπων. Το ίδιο ισχύει και για τη γενική και δοτική του ενικού αριθμού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὁ ἔκπλοος - ἔκπλους	οἱ ἔκπλοοι - ἔκπλοι
ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ ἐκπλόου - ἐκπλου	τῶν ἐκπλόων - ἐκπλων
ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ ἐκπλόω - ἐκπλω	τοῖς ἐκπλόοις - ἔκπλοις
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸν ἔκπλοον - ἔκπλουν	τοὺς ἐκπλόους - ἔκπλους
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) ἔκπλοε - ἔκπλου	(ῶ) ἔκπλοοι - ἔκπλοι

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὁ πλόος - πλοῦς	οἱ πλόοι - πλοῖ
ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ πλόου - πλοῦ	τῶν πλόων - πλῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ πλόω - πλῶ	τοῖς πλόοις - πλοῖς
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸν πλόον - πλοῦν	τούς πλόους - πλοῦς
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) πλόε - πλοῦ	(ῶ) πλόοι - πλοῖ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	τὸ ὀστέον - ὀστοῦν	τὰ ὀστέα - ὀστᾶ
ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ ὀστέου - ὀστοῦ	τῶν ὀστέων - ὀστῶν
ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ ὀστέω - ὀστῶ	τοῖς ὀστέοις - ὀστοῖς
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸ ὀστέον - ὀστοῦν	τὰ ὀστέα - ὀστᾶ
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) ὀστέον - ὀστοῦν	(ῶ) ὀστέα - ὀστᾶ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΛΙΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Φυλάγουν στις καταλήξεις όλων των πτώσεων το **-ω-** της ονομαστικής ενικού και παίρνουν υπογεγραμμένο **-ι-**, όπου στις αντίστοιχες καταλήξεις της ασυναίρετης δεύτερης κλίσης υπάρχει **-ι-** (υπογεγραμμένο ή προσγεγραμμένο).
2. Φυλάγουν σε όλες τις πτώσεις τον ίδιο τόνο που έχει η ονομαστική ενικού και μάλιστα στην ίδια συλλαβή.
3. Έχουν ονομαστική και κλητική πτώση ὅμοια.
4. Μερικά σχηματίζουν την αιτιατική ενικού χωρίς τελικό **-ν-** (δηλαδή κατά την γ' κλίση).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὁ πρόνεως (=πρόνας)	οἱ πρόνεω
ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ πρόνεω	τῶν πρόνεων
ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ πρόνεω	τοῖς πρόνεω
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸν πρόνεων	τούς πρόνεω
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) πρόνεω	(ῶ) πρόνεω

ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ἡ ἄλωϝ (=το αλώνι)	αἱ ἄλωϝ
ΓΕΝΙΚΗ:	τῆϝ ἄλω	τῶν ἄλων
ΔΟΤΙΚΗ:	τῆ ἄλωϝ	ταῖϝ ἄλωϝ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τῆν ἄλω (ν)	τὰϝ ἄλωϝ
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) ἄλωϝ	(ῶ) ἄλωϝ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	τὸ ἀνώγεων	τὰ ἀνώγεω
ΓΕΝΙΚΗ:	τοῦ ἀνώγεω	τῶν ἀνώγεων
ΔΟΤΙΚΗ:	τῷ ἀνώγεω	τοῖϝ ἀνώγεωϝ
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	τὸ ἀνώγεων	τὰ ἀνώγεω
ΚΛΗΤΙΚΗ:	(ῶ) ἀνώγεων	(ῶ) ἀνώγεω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

1. Οι αντωνυμίες της αρχαίας ελληνικής γλώσσας δεν έχουν κλητική πτώση ούτε ενικού ούτε πληθυντικού αριθμού.
2. Η αντωνυμία *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* (δεικτική) στον ενικό αριθμό του αρσενικού και του θηλυκού γένους έχει κλητική πτώση (*οὗτος, αὕτη αντίστοιχα*)· προσοχή το ουδέτερο γένος χωρίς «ν».
3. Προσωπική αντωνυμία (προσοχή στο γ' πρόσωπο):

ΠΤΩΣΕΙΣ	Α' πρόσωπο		Β' πρόσωπο		Γ' πρόσωπο	
	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	ἐγὼ	ἡμεῖϝ	σὺ	ὕμεῖϝ	-	(σφεῖϝ)
ΓΕΝΙΚΗ	ἐμοῦ - μου	ἡμῶν	σοῦ - σου	ὕμῶν	(οῦ)	(σφῶν)
ΔΟΤΙΚΗ	ἐμοὶ - μοι	ἡμῖν	σοὶ - σοι	ὕμῖν	οἷ - οἶ	σφίσι (ν)
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	ἐμὲ - με	ἡμᾶϝ	σὲ - σε	ὕμᾶϝ	(ἐ)	(σφᾶϝ)
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-

4. Η αντωνυμία *ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο* κλίνεται ως τρικατάληκτο β' κλιτο επίθετο, χωρίς τελικό «ν» στο ουδέτερο γένος και φυσικά χωρίς κλητική πτώση.
5. Η αντωνυμία *ὁδε, ἦδε, τόδε* κλίνεται και τονίζεται όπως το άρθρο με την προσθήκη του εγκλιτικού δεικτικού μορίου «δὲ» στο τέλος της. Στην ονομαστική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού όλων των γενών η αντωνυμία παίρνει οξεία.

	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	ὄδε	οἶδε	ἦδε	αἶδε	τόδε	τάδε
	ΓΕΝΙΚΗ	τοῦδε	τῶνδε	τῆσδε	τῶνδε	τοῦσδε	τῶνδε
	ΔΟΤΙΚΗ	τῷδε	τοῖσδε	τῆδε	ταῖσδε	τῷδε	τοῖσδε
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	τόνδε	τούσδε	τήνδε	τάσδε	τόδε	τάδε
	ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-

6. Η αντωνυμία *τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν)* στο ουδέτερο γένος παίρνει τελικό «ν» κατά περίπτωση, αν ακολουθεί φωνήεν.
7. Οι αντωνυμίες *τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε* και *τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε* και *τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε* στην ονομαστική και αιτιατική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού όλων των γενών παίρνουν οξεία, ενώ στη γενική και δοτική ενικού και πληθυντικού όλων των γενών παίρνουν περισπωμένη.
8. Η οριστική αντωνυμία *αὐτός, αὐτή, αὐτό* (χωρίς τελικό «ν» στο ουδέτερο γένος) κλίνεται σε όλες τις πτώσεις εκτός φυσικά κλητικής.
9. Η επαναληπτική αντωνυμία *αὐτός, αὐτή, αὐτό* (χωρίς τελικό «ν» στο ουδέτερο γένος) κλίνεται μόνο στις πλάγιες πτώσεις.

10. Κτητικές αντωνυμίες:

ΚΤΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΝΑΣ ΚΤΗΤΟΡΑΣ				ΠΟΛΛΟΙ ΚΤΗΤΟΡΕΣ		
	ΓΕΝΗ	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο	α' πρόσωπο	β' πρόσωπο	γ' πρόσωπο
ΑΡΣΕΝΙΚΟ		ἐμός	σός	ἐός	ἡμέτερος	ὕμετερος	σφέτερος
ΘΗΛΥΚΟ		ἐμή	σή	ἐή	ἡμέτερα	ὕμετερα	σφετέρα
ΟΥΔΕΤΕΡΟ		ἐμόν	σόν	ἐόν	ἡμέτερον	ὕμετερον	σφέτερον

11. Αυτοπαθητικές αντωνυμίες (μόνο στις πλάγιες πτώσεις):

	Α' ΠΡΟΣΩΠΟ	Α' πρόσωπο		Α' πρόσωπο		Α'	
		Αρσενικό γένος		Θηλυκό γένος		πρόσωπο	Ουδέτερο
						γένος	
ΑΥΤΟΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-
	ΓΕΝΙΚΗ	ἐμαυτοῦ	ἡμῶν αὐτῶν	ἐμαυτῆς	ἡμῶν αὐτῶν	-	-
	ΔΟΤΙΚΗ	ἐμαυτῷ	ἡμῖν αὐτοῖς	ἐμαυτῆ	ἡμῖν αὐταῖς	-	-
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	ἐμαυτόν	ἡμᾶς αὐτοῦς	ἐμαυτὴν	ἡμᾶς αὐτάς	-	-
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-	
	Β' ΠΡΟΣΩΠΟ	Β' πρόσωπο		Β' πρόσωπο		Β' πρόσωπο	
		Αρσενικό γένος		Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	

ΑΥΤΟΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-
	ΓΕΝΙΚΗ	σεαυτοῦ	ὑμῶν αὐτῶν	σεαυτῆς	ὑμῶν αὐτῶν	-	-
	ΔΟΤΙΚΗ	σεαυτῷ	ὑμῖν αὐτοῖς	σεαυτῆ	ὑμῖν αὐταῖς	-	-
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	σεαυτὸν	ὑμᾶς αὐτοὺς	σεαυτὴν	ὑμᾶς αὐτὰς	-	-
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-	-
Γ' ΠΡΟΣΩΠΟ	Γ'		Γ' πρόσωπο		Γ' πρόσωπο		
	ἄρσενικό		θηλυκό		ουδέτερο		
	γένος		γένος		γένος		
ΑΥΤΟΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-
	ΓΕΝΙΚΗ	ἐαυτοῦ	ἐαυτῶν - σφῶν αὐτῶν	ἐαυτῆς	ἐαυτῶν - σφῶν αὐτῶν	-	-
	ΔΟΤΙΚΗ	ἐαυτῷ	ἐαυτοῖς - σφίσιν αὐτοῖς	ἐαυτῆ	ἐαυταῖς - σφίσιν αὐταῖς	-	-
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	ἐαυτὸν	ἐαυτοὺς - σφᾶς αὐτοὺς	ἐαυτὴν	ἐαυτὰς - σφᾶς αὐτὰς	ἐαυτὸ	ἐαυτὰ
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-	

12. Αλληλοπαθητική αντωνυμία (μόνο στον πληθυντικό αριθμό και μόνο στις πλάγιες πτώσεις):

ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΗΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ἄρσενικό γένος		θηλυκό γένος		ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	-	-	-	-	-
	ΓΕΝΙΚΗ	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
	ΔΟΤΙΚΗ	ἀλλήλοισ	ἀλλήλοισ	ἀλλήλοισ	ἀλλήλοισ	ἀλλήλοισ
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλλήλας	ἀλλήλας	ἀλλήλας
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	

13. Ερωτηματική αντωνυμία:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ἄρσενικό γένος		θηλυκό γένος		ουδέτερο γένος		
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	τίς (πάντα οξεία)	τίνες	τίς (πάντα οξεία)	τίνες	τί (πάντα οξεία)	τίνα
	ΓΕΝΙΚΗ	τίνος - τοῦ	τίνων	τίνος - τοῦ	τίνων	τίνος - τοῦ	τίνων
	ΔΟΤΙΚΗ	τίνι - τῷ	τίσι (ν)	τίνι - τῷ	τίσι (ν)	τίνι - τῷ	τίσι (ν)
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	τίνα	τίνας	τίνα	τίνας	τί	τίνα
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-	

14. Αόριστη αντωνυμία:

	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΑΟΡΙΣΤΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	τις	τινές	τις	τινές	τι (πάντα οξεία)	τινά - άττα
	ΓΕΝΙΚΗ	τινός - του	τινῶν	τινός - του	τινῶν	τινός - του	τινῶν
	ΔΟΤΙΚΗ	τινὶ - τῷ	τισὶ (ν)	τινὶ - τῷ	τισὶ (ν)	τινὶ - τῷ	τισὶ (ν)
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	τινά	τινάς	τινά	τινάς	τι	τινά - άττα
	ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-

15. Αόριστη αντωνυμία (η αντωνυμία *δεῖνα* ή μένει άκλιτη ή κλίνεται κατά την γ' κλίση· τονίζεται σταθερά στην ίδια συλλαβή, σύμφωνα με τους κανόνες τονισμού):

	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΑΟΡΙΣΤΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	δεῖνα	δεῖνες	δεῖνα	δεῖνες	δεῖνα	
	ΓΕΝΙΚΗ	δεῖνος	δεῖνων	δεῖνος	δεῖνων	δεῖνος	
	ΔΟΤΙΚΗ	δεῖνι	δεῖσι	δεῖνι	δεῖσι	δεῖνι	-
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	δεῖνα	δεῖνας	δεῖνα	δεῖνας	δεῖνα	
	ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-

16. Επιμεριστικές αντωνυμίες:

	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΕΠΙΜΕΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	πᾶς	πάντες	πᾶσα	πᾶσαι	πᾶν	πάντα
	ΓΕΝΙΚΗ	παντὸς	πάντων	πάσης	πασῶν	παντὸς	πάντων
	ΔΟΤΙΚΗ	παντὶ	πᾶσι (ν)	πάση	πάσαις	παντὶ	πᾶσι (ν)
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	πάντα	πάντας	πᾶσαν	πάσας	πᾶν	πάντα
	ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-

	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΕΠΙΜΕΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	οὐδεις	οὐδένες	οὐδεμία		οὐδέν	
	ΓΕΝΙΚΗ	οὐδενός	οὐδένων	οὐδεμιᾶς		οὐδενός	
	ΔΟΤΙΚΗ	οὐδενὶ	οὐδέσι (ν)	οὐδεμιᾶ	-	οὐδενὶ	-
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	οὐδένα	οὐδένας	οὐδεμίαν		οὐδέν	
	ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-		-	

17. Η αντωνυμία *άλλος, άλλη, άλλο* κλίνεται ως τρικατάληκτο επίθετο της β' κλίσης σε *-ος, -η, -ον*, αλλά χωρίς τελικό «ν» στο ουδέτερο γένος.

18. Η αντωνυμία *άμφότεροι, άμφότεραι, άμφότερα* κλίνεται ως τρικατάληκτο επίθετο της β' κλίσης μόνο στον πληθυντικό αριθμό.

19. Αναφορικές αντωνυμίες:

ΕΠΙΜΕΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	ός	οί	ή	αί	ό	ά	
ΓΕΝΙΚΗ	ού	ών	ής	ών	ού	ών	
ΔΟΤΙΚΗ	ῶ	οῖς	ῆ	αῖς	ῶ	οῖς	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	όν	ούς	ήν	άς	ό	ά	
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-	

ΕΠΙΜΕΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	Αρσενικό γένος			Θηλυκό γένος		Ουδέτερο γένος	
	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	όστις	οἷτινες	ἡτις	αἷτινες	ὄ,τι	ἄτινα - ἄττα	
ΓΕΝΙΚΗ	οὔτινος - ὄτου	ῶντινων	ῆστινος	ῶντινων	οὔτινος - ὄτου	ῶντινων	
ΔΟΤΙΚΗ	ῶτινι - ὄτω	οῖσισι(ν)	ῆτινι	αἷσισι(ν)	ῶτινι - ὄτω	οῖσισι(ν)	
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	όντινα	οὔστινας	ῆντινα	ἄστινας	ὄ,τι	ἄτινα - ἄττα	
ΚΛΗΤΙΚΗ	-	-	-	-	-	-	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ

ΘΕΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ
αἰσχροῦς	ός, ἡ αἰσχίων - τὸ αἰσχίον	αἰσχιστος
ἐχθροῦς	ός, ἡ ἐχθίων - τὸ ἐχθίον ἐχθρότερος	ἐχθιστος ἐχθρότατος
ἡδύς	ός, ἡ ἡδίων - τὸ ἡδίον	ἡδιστος
καλός	ός, ἡ καλλίων - τὸ κάλλιον	κάλλιστος
μέγας	ός, ἡ μείζων - τὸ μείζον	μέγιστος
ῥάδιος	ός, ἡ ῥάων - τὸ ῥᾶον	ῥᾶστος
ταχύς	ός, ἡ θάπτων - τὸ θάπτων	τάχιστος
ἀγαθός	ός, ἡ ἀμείνων - τὸ ἀμεινον ός, ἡ βελτίων - τὸ βέλτιον ός, ἡ κρείττων - τὸ κρείττων ός, ἡ λῶων - τὸ λῶων	ἄριστος βέλτιστος κράτιστος λῶστος
κακός	ός, ἡ κακίων - τὸ κάκιον ός, ἡ χείρων - τὸ χείρον	κάκιστος χείριστος

μακρὸς	μακρότερος -	μακρότατος μήκιστος
μικρὸς	μικρότερος ὀ, ἢ ἐλάττων - τὸ ἐλαττον ὀ, ἢ ἥττων - τὸ ἥττων	μικρότατος ἐλάχιστος ἥκιστα
ὀλίγος	ὀ, ἢ μείων - τὸ μείων	ὀλίγιστος
πολύς	ὀ, ἢ πλείων - τὸ πλέον	πλείστος

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΔΕΣΜΩΝ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ
Συμπλεκτικοί	τε, καί, οὔτε, μήτε - οὐδέ, μηδέ.
Διαζευκτικοί - Διαχωριστικοί	ἢ, ἢτοι, εἴτε, εἴαντε, ἄντε, ἤντε.
Αντιθετικοί - Εναντιωματικοί	μέν, δέ, μέντοι, ὅμως, ἀλλά, ἀτάρ (=ὅμως), μήν (=ὅμως), ἀλλὰ μήν (=ἀλλά ὅμως), καί μήν (=καί ὅμως), οὐ μήν ἀλλά (=ἀλλά ὅμως), καίτοι (=καί ὅμως).
Παραχωρητικοί - Ενδοτικοί	εἰ καί, ἄν καί - καί εἰ, καί ἄν, κἄν (=καί ἄν ἀκόμη), οὐδ' εἰ, οὐδ' εἴαν, μηδ' εἴαν (=οὔτε καί ἄν) - καίπερ (=ἄν καί).
Χρονικοί	ὡς - ὅτε, ὁπότε - ὡσάκις, ὅποσάκις - ἠνίκα, ὀπηνίκα - ἐπεί, ἐπειδή - ὅταν, ὁπότεν, ἐπάν, ἐπειδᾶν - ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, πρίν.
Αιτιολογικοί	γάρ - ὅτι, ὡς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή.
Τελικοί	ἵνα, ὅπως, ὡς (=για να).
Συμπερασματικοί	ἄρα, δή, δήτα, οὖν, τοίνυν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν - οὐκουν, οὐκοῦν - ὥστε, ὡς.
Ειδικοί	ὅτι, ὡς.
Υποθετικοί	εἰ, εἴαν, ἄν, ἤν.
Ενδοιαστικοί - Διστακτικοί	μή, μή οὐ.

ΤΟ ΡΗΜΑ εἶμι

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΣΤΑΣ	εἶμι εἶ ἐστὶ (ν) ἐσμέν ἐστὲ εἶσι (ν)	ᾶ ῆς ῆ ᾶμεν ῆτε ᾶσι (ν)	εἶην εἶης εἶη εἶημεν - εἶμεν εἶητε - εἶτε εἶησαν - εἶεν	- ἴσθι ἔστω - ἔστε ἔστων - ὄντων - ἔστωσαν	ῶν οὔσα ὄν	εἶναι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ῆν ῆσθα ῆν ῆμεν ῆτε ῆσαν	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ἔσομαι ἔση - ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	-	ἔσοίμην ἔσοιο ἔσοιτο ἔσοίμεθα ἔσοισθε ἔσοιντο	-	ἔσόμενος ἔσομένη ἔσόμενον	ἔσεσθαι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἔγενόμην ἔγένου ἔγένετο ἔγενόμεθα ἔγένεσθε ἔγένοντο	γένωμαι γένη γένηται γενώμεθα γένησθε γένωνται	γενοίμην γένοιο γένοιτο γενοίμεθα γενοίσθε γένοιντο	- γενοῦ γενέσθω - γένεσθε γενέσθων - γενέσθωσαν	γενόμενος γενομένη γενόμενον	γενέσθαι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	γέγονα γέγονας γέγονε γεγόναμεν γεγόνατε γεγόνασι (ν)	μ. τ. χ. ΠΡΚ + υποτακτική ΕΝΣ του ρήματος εἶμι (περιφραστικά)	μ. τ. χ. ΠΡΚ + ευκτική ΕΝΣ του ρήματος εἶμι (περιφραστικά)	μ. τ. χ. ΠΡΚ + προστακτική ΕΝΣ του ρήματος εἶμι (περιφραστικά)	γεγονῶς γεγονυῖα γεγονός	γεγονέναι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἔγεγόνειν ἔγεγόνεις ἔγεγόνει ἔγεγόνεμεν ἔγεγόνετε ἔγεγόνεσαν	-	-	-	-	-

Σημείωση:

Ο αόριστος, παρακείμενος και υπερσυντέλικος του βοηθητικού ρήματος εἶμι αναπληρώνονται από το ρήμα γίγνομαι.

ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ ΤΟΥ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ εἰμί

	ΠΤΩΣΕΙΣ	ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὦν	ὄντες
	ΓΕΝΙΚΗ:	ὄντος	ὄντων
	ΔΟΤΙΚΗ:	ὄντι	οὔσι (ν)
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ὄντα	ὄντας
	ΚΛΗΤΙΚΗ:	ὦν	ὄντες
ΘΗΛΥΚΟ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	οὔσα	οὔσαι
	ΓΕΝΙΚΗ:	οὔσης	οὔσων
	ΔΟΤΙΚΗ:	οὔση	οὔσαις
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	οὔσαν	οὔσας
	ΚΛΗΤΙΚΗ:	οὔσα	οὔσαι
ΟΥΔΕΤΕΡΟ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ:	ὄν	ὄντα
	ΓΕΝΙΚΗ:	ὄντος	ὄντων
	ΔΟΤΙΚΗ:	ὄντι	οὔσι (ν)
	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ:	ὄν	ὄντα
	ΚΛΗΤΙΚΗ:	ὄν	ὄντα

Σημείωση:

Η κλίση της μετοχής ενεστώτα του βοηθητικού ρήματος εἰμί, όπως την παρουσιάζει ο παραπάνω πίνακας, ουσιαστικά αντιπροσωπεύει και τις καταλήξεις στην κλίση των μετοχών για όλα τα ρήματα ενεργητικής φωνής της α΄ συζυγίας, με τις ανάλογες φυσικά τροποποιήσεις στον τονισμό.

Ενεργητική Φωνή ρ. λύω (θ. λῦ - ω)

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΩΤΑΣ	λύω λύεις λύει λύομεν λύετε λύουσι (ν)	λύω λύης λύη λύωμεν λύητε λύωσι (ν)	λύοιμι λύοις λύοι λύοιμεν λύοιτε λύοιεν	- λύε λύέτω - λύετε λυόντων - λυέτωσαν	λύων λύουσα λύων	λύειν
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἔλυον ἔλυες ἔλυε ἐλύομεν ἐλύετε ἔλυον	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	λύσω λύσεις λύσει λύσομεν λύσετε λύσουσι (ν)	-	λύσοιμι λύοις λύσοι λύσοιμεν λύσοιτε λύσοιεν	-	λύσων λύσουσα λύσον	λύσειν
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἔλυσα ἔλυσας ἔλυσε ἐλύσαμεν ἐλύσατε ἔλυσαν	λύσω λύσης λύση λύσωμεν λύσητε λύσωσι (ν)	λύσαιμι λύσαις - λύσειας λύσαι - λύσειε (ν) λύσαιμεν λύσαιτε λύσαιεν - λύσειαν	- λύσον λυσάτω - λύσατε λυσάντων - λυσάτωσαν	λύσας λύσασα λύσαν	λύσαι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	λέλυκα λέλυκας λέλυκε λελύκαμεν λελύκατε λελύκασι (ν)	μ. τ. χ. ΠΡΚ + υποτακτική ΕΝΣ του ρήματος είμι (περιφραστικά) ἢ λελύκω λελύκης κ. τ. λ. (μονολεκτικά)	μ. τ. χ. ΠΡΚ + ευκτική ΕΝΣ του ρήματος είμι (περιφραστικά) ἢ λελύκοιμι λελύκοις κ. τ. λ. (μονολεκτικά)	μ. τ. χ. ΠΡΚ + προστακτική ΕΝΣ του ρήματος είμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	λελυκῶς λελυκυῖα λελυκὸς	λελυκέναι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐλελύκειν ἐλελύκεις ἐλελύκει ἐλελύκεμεν ἐλελύκετε ἐλελύκεσαν	-	-	-	-	-

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Ο περιφραστικός ΠΡΚ στην υποτακτική και ευκτική έγκλιση της ενεργητικής φωνής είναι πιο εύχρηστος από τον μονολεκτικό. Στην προστακτική έγκλιση όμως του ίδιου χρόνου της ίδιας φωνής, κανονικά σχηματίζεται μόνο περιφραστικός τύπος.
2. Οι δεύτεροι τύποι της ευκτικής αορίστου λέγονται αιολικοί και είναι πιο εύχρηστοι από τους άλλους.
3. Οι τύποι του γ' πληθυντικού προσώπου της προστακτικής σε -των είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους σε -τωσαν.

Μέση Φωνή – Μέση Διάθεση
ρ. λύομαι (θ. λῦ – ομαι)

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΑΣ	λύομαι λύη – λύει λύεται λυόμεθα λύεσθε λύονται	λύωμαι λύη λύηται λυώμεθα λύησθε λύωνται	λυοίμην λύοιο λύοιτο λυοίμεθα λύοισθε λύοιντο	- λύου λύεσθω - λύεσθε λύεσθων – λύεσθωσαν	λυόμενος λυομένη λυόμενον	λύεσθαι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	έλυόμην έλύου έλύετο έλυόμεθα έλύεσθε έλύοντο	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΙΑΣ	λύσομαι λύση – λύσει λύσεται λυσόμεθα λύσεσθε λύσονται	-	λυσοίμην λύσοιο λύσοιτο λυσοίμεθα λύσοισθε λύσοιντο	-	λυσόμενος ς λυσομένη λυσόμενον	λύσεσθαι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	έλυσάμην έλύσω έλύσατο έλυσάμεθα έλύσασθε έλύσαντο	λύσωμαι λύση λύσηται λυσώμεθα λύσησθε λύσωνται	λυσαιίμην λύσαιιο λύσαιιτο λυσαιίμεθα λύσαιισθε λύσαιιντο	- λῦσαι λυσάσθω - λύσασθε λυσάσθων – λυσάσθωσαν	λυσάμενος ς λυσαμένη λυσάμενον	λύσασθαι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	λέλυμαι λέλυσαι λέλυται λελύμεθα λέλυσθε λέλυνται	μ.τ.χ. ΠΡΚ + ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΣ του ρήματος είμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	μ.τ.χ. ΠΡΚ + ΕΥΚΤΙΚΗ ΕΝΣ του ρήματος είμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	- λέλυσο λελύσθω - λέλυσθε λελύσθων – λελύσθωσαν	λελυμένος ς λελυμένη λελυμένο ν	λελύσθαι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	έλελύμην έλέλυσο έλέλυτο έλελύμεθα έλέλυσθε έλέλυντο	-	-	-	-	-

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- Οι τύποι του β' ενικού της μέσης φωνής σε –ει έγιναν αργότερα πιο εύχρηστοι από τους αρχαιότερους τύπους σε –η. Αλλά γράφεται πάντα με –ει το β' ενικό των ρημάτων βούλομαι, οίσομαι, ὄψομαι: βούλει, οίει, ὄψει.
- Οι τύποι του γ' πληθυντικού της προστακτικής σε –σθων είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους σε –σθωσαν.
- Στην προστακτική της μέσης φωνής ο μονολεκτικός παρακείμενος είναι πιο εύχρηστος από τον περιφραστικό (λελυμένος – η – ον ἴσθι, ἔστω κ.τ.λ.).

Μέση Φωνή – Παθητική Διάθεση ρ. λύομαι (θ. λῦ – ομαι)

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΑΣ	λύομαι λύη – λύει λύεται λύομεθα λύεσθε λύονται	λύωμαι λύη λύηται λύομεθα λύησθε λύωνται	λυοίμην λύοιο λύοιτο λυοίμεθα λύοισθε λύοιντο	– λύου λύεσθω – λύεσθε λύεσθων – λύεσθωσα ν	λυόμενος λυομένη λυόμενον	λύεσθαι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐλύομην ἐλύου ἐλύετο ἐλυόμεθα ἐλύεσθε ἐλύοντο	–	–	–	–	–
ΠΑΘ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	λυθήσομαι λυθήση – λυθήσει λυθήσεται λυθησόμεθα λυθήσεσθε λυθήσονται	–	λυθησοίμην λυθήσοιο λυθήσοιτο λυθησοίμεθα λυθήσοισθε λυθήσοιντο	–	λυθησόμενος λυθησομένη λυθησόμενον	λυθήσεσθαι
ΠΑΘ. ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἐλύθην ἐλύθης ἐλύθη ἐλύθημεν ἐλύθητε ἐλύθησαν	λυθῶ λυθῆς λυθῆ λυθῶμεν λυθῆτε λυθῶσι (ν)	λυθείην λυθείης λυθείη λυθείημεν – θείημεν λυθείητε – θείητε λυθείησαν – θείηεν	– λύθητι λυθήτω – λύθητε λυθέντων – λυθήτωσα ν	λυθείς λυθείσα λυθέν	λυθῆναι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	λέλυμαι λέλυσαι λέλυται λελύμεθα λέλυσθε λέλυνται	μ. τ. χ. ΠΡΚ + υποτακτική ΕΝΕ του ρήματος είμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	μ. τ. χ. ΠΡΚ + ευκτική ΕΝΕ του ρήματος είμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	– λέλυσο λελύσθω – λέλυσθε λελύσθων – λελύσθωσα ν	λελυμένος λελυμένη λελυμένον	λελύσθαι
ΥΠΕΡΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐλέλυμην ἐλέλυσο ἐλέλυτο ἐλελύμεθα ἐλέλυσθε ἐλέλυντο	–	–	–	–	–

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- Οι τύποι του β' ενικού της μέσης φωνής σε –ει έγιναν αργότερα πιο εύχρηστοι από τους αρχαιότερους τύπους σε –η. Αλλά γράφεται πάντα με –ει το β' ενικό των ρημάτων βούλομαι, οίομαι, ὄψομαι: βούλει, οίει, ὄψει.
- Οι τύποι του γ' πληθυντικού της προστακτικής σε –σθων είναι πιο εύχρηστοι από τους τύπους σε –σθωσαν.
- Στην προστακτική της μέσης φωνής ο μονολεκτικός παρακειμένος είναι πιο εύχρηστος από τον περιφραστικό (λελυμένος – η – ον ἴσθι, ἔστω κ. τ. λ.).

ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄ ΣΤΗΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

Α΄ ΣΥΖΥΓΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ε.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔβαλον ἔβαλες ἔβαλε ἔβαλομεν ἔβαλετε ἔβαλον	βάλω βάλῃς βάλῃ βάλωμεν βάλῃτε βάλωσι (ν)	βάλοιμι βάλοις βάλοι βάλοιμεν βάλοιτε βάλοιεν	- βάλε βαλέτω - βάλετε βαλόντων - βαλέτωσαν	βαλῶν βαλοῦσα βαλὼν	βαλεῖν
Μ.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔβαλόμην ἔβαλου ἔβάλετο ἔβαλόμεθα ἔβάλεσθε ἔβάλοντο	βάλωμαι βάλῃ βάλῃται βάλωμεθα βάλῃσθε βάλωνται	βαλοίμην βάλοιο βάλοιτο βαλοίμεθα βάλοισθε βάλοιντο	- βαλοῦ βαλέσθω - βάλεσθε βαλέσθων - βαλέσθωσαν	βαλόμενο ς βαλομένη βαλόμενο ν	βαλέσθαι

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

Για την Ενεργητική Φωνή:

1. Το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής της ενεργητικής φωνής των ρημάτων *έρχομαι, εύρισκω, λαμβάνω, λέγω και ὀρώ* (όταν δεν είναι σύνθετο), τονίζεται στην λήγουσα (*έλθέ, εὔρέ, λαβέ, εἰπέ, ἰδέ*). Τα ρήματα αυτά στο β΄ ενικό της προστακτικής του αορίστου β΄ ανεβάζουν πάντα τον τόνο, όταν είναι σύνθετα.
2. Στα σύνθετα ρήματα ο τόνος της προστακτικής του ενεργητικού αορίστου β΄ στο δεύτερο ενικό πρόσωπο αναβιβάζεται μόνο όταν: α) η προστακτική είναι μονοσύλλαβη ή β) η πρόθεση είναι δισύλλαβη.
3. Το απαρέμφατο τονίζεται πάντα στην λήγουσα και παίρνει περισπωμένη (ισχύει και για τα σύνθετα ρήματα).

Για τη Μέση Φωνή:

1. Το β΄ ενικό της προστακτικής τονίζεται στη λήγουσα. Ο τόνος ανεβαίνει όμως, αν το ρήμα είναι σύνθετο με δισύλλαβη πρόθεση, στην παραλήγουσα (π.χ. *σχοῦ - παράσχου*).
2. Το απαρέμφατο τονίζεται πάντα στην παραλήγουσα και παίρνει οξεία (ισχύει και για τα σύνθετα ρήματα).

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ - Α΄ ΤΑΞΗ (τιμάω-ῶ και τιμάομαι-ῶμαι)
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΟΤΑΣ	τιμάω-τιμῶ τιμάεις-τιμᾷς τιμάει-τιμᾷ τιμάομεν-τιμῶμεν τιμάετε-τιμᾶτε τιμάουσι (ν) - τιμῶσι (ν)	τιμάω-τιμῶ τιμάῃς-τιμᾷς τιμάῃ-τιμᾷ τιμάωμεν-τιμῶμεν τιμάῃτε-τιμᾶτε τιμάωσι (ν) - τιμῶσι (ν)	τιμάοιμι- τιμῶμι (τιμῶην) τιμάοις-τιμῶς (τιμῶης) τιμάοι-τιμῶ (τιμῶη) τιμάοιμεν- τιμῶμεν τιμάοιτε- τιμῶτε τιμάοιεν- τιμῶεν	- τίμαε-τίμα τιμάετω-τιμάτω - τιμάετε-τιμᾶτε τιμάοντων- τιμώντων τιμάετωσαν- τιμάτωσαν	τιμών-τιμών τιμάουσα-τιμῶσα τιμών-τιμών	τιμᾶν-τιμᾶν
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐτίμαον-ἐτίμων ἐτίμαες-ἐτίμας ἐτίμαε-ἐτίμα ἐτιμάομεν- ἐτιμῶμεν ἐτιμάετε-ἐτιμᾶτε ἐτίμαον-ἐτίμων	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	τιμήσω τιμήσεις τιμήσει τιμήσομεν τιμήσετε τιμήσουσι (ν)	-	τιμήσοιμι τιμήσοις τιμήσοι τιμήσοιμεν τιμήσοιτε τιμήσοιεν	-	τιμήσωσα τιμήσωσα τιμήσωσα	τιμήσειν
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἐτίμησα ἐτίμησας ἐτίμησε ἐτιμήσαμεν ἐτιμήσατε ἐτίμησαν	τιμήσω τιμήσης τιμήση τιμήσωμεν τιμήσητε τιμήσωσι (ν)	τιμήσαιμι τιμήσαις- τιμήσειας τιμήσαι- τιμήσειε τιμήσαιμεν τιμήσαιτε τιμήσαιεν- τιμήσειαν	- τίμησον τιμησάτω - τιμήσατε τιμησάντων- τιμησάτωσαν	τιμήσασα τιμήσασα τιμήσασα	τιμήσαν
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	τετίμηκα τετίμηκας τετίμηκε τετιμήκαμεν τετιμήκατε τετιμήκασι (ν)	τετιμήκω τετιμήκης τετιμήκη τετιμήκωμεν τετιμήκητε τετιμήκωσι (ν) (και περιφραστικά) μ.τ.χ. ΠΡΚ + υποτ. ΕΝΣ του ρ. εἶμι	τετιμήκοιμι τετιμήκοις τετιμήκοι τετιμήκοιμεν τετιμήκοιτε τετιμήκοιεν (και περιφραστικά) μ.τ.χ. ΠΡΚ + ευκτ. ΕΝΣ του ρ. εἶμι	μ.τ.χ. ΠΡΚ + προστακτική ΕΝΣ του ρήματος εἶμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	τετιμήκωσα τετιμήκωσα τετιμήκωσα	τετιμήκηναι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐτετιμήκειν ἐτετιμήκεις ἐτετιμήκει ἐτετιμήκεμεν ἐτετιμήκετε ἐτετιμήκεσαν	-	-	-	-	-

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΑΣ	τιμάομαι-τιμῶμαι τιμάη-τιμᾶ τιμάεται-τιμάται τιμάομεθα- τιμῶμεθα τιμάεσθε-τιμᾶσθε τιμάονται- τιμῶνται	τιμάωμαι-τιμῶμαι τιμάη-τιμᾶ τιμάηται-τιμᾶται τιμάομεθα- τιμῶμεθα τιμάησθε-τιμᾶσθε τιμᾶνται- τιμῶνται	τιμαοίμην- τιμῶμην τιμάοιο-τιμῶο τιμάοιτο-τιμῶτο τιμαοίμεθα- τιμῶμεθα τιμάοισθε- τιμῶσθε τιμάοιντο- τιμῶντο	- τιμάου-τιμῶ τιμάεσθω-τιμάσθω - τιμάεσθε-τιμᾶσθε τιμάεσθων- τιμάσθων τιμάεσθωσαν- τιμάσθωσαν	δοκῶμενος ὑπαικούμενος τιμᾶόμενος- δοκῶόμενος τιμᾶόμενος	τιμᾶσθῆναι - τιμᾶσθῆναι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐτιμάομην- ἐτιμῶμην ἐτιμάετο-ἐτιμᾶτο ἐτιμάομεθα- ἐτιμῶμεθα ἐτιμάεσθε- ἐτιμᾶσθε ἐτιμάοντο- ἐτιμῶντο	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	τιμήσομαι τιμήση (-ει) τιμήσεται τιμησόμεθα τιμήσεσθε τιμήσονται	-	τιμησοίμην τιμήσοιο τιμήσοιτο τιμησοίμεθα τιμήσοισθε τιμήσοιντο	-	δοκῶσόμενος ὑπαικούσόμενος τιμᾶσόμενος	τιμᾶσθήναι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἐτιμησάμην ἐτιμήσω ἐτιμήσατο ἐτιμησάμεθα ἐτιμήσασθε ἐτιμήσαντο	τιμήσωμαι τιμήση τιμήσηται τιμησώμεθα τιμήσησθε τιμήσωνται	τιμησαίμην τιμήσαιο τιμήσαιτο τιμησαίμεθα τιμήσαισθε τιμήσαιντο	- τίμησαι τιμησάσθω - τιμήσασθε τιμησάσθων- τιμησάσθωσαν	δοκῶσάμενος ὑπαικούσάμενος τιμᾶσάμενος	τιμᾶσθήναι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	τετίμημαι τετίμησαι τετίμηται τετιμήμεθα τετίμησθε τετίμηνται	μ.τ.χ. ΠΡΚ + ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ ΕΝΣ του ρήματος εἰμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	μ.τ.χ. ΠΡΚ + ΕΥΚΤΙΚΗ ΕΝΣ του ρήματος εἰμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	- τετίμησο τετιμήσθω - τετίμησθε τετιμήσθων- τετιμήσθωσαν	δοκῶμένης ὑπαικουμένης τιμᾶμένης	τιμᾶσθήναι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐτετιμήμην ἐτετίμησο ἐτετίμητο ἐτετιμήμεθα ἐτετίμησθε ἐτετίμηντο	-	-	-	-	-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ Α΄ ΤΑΞΗ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ: α + ε, η = $\bar{\alpha}$ / α + ει, η = α / α + ο, ω, ου = ω / α + οι = φ.
2. Τα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην α΄ τάξη σχηματίζουν τους υπόλοιπους χρόνους, δηλαδή το μέλλοντα, αόριστο, παρακειμένο και υπερσυντέλικο, με ΕΚΤΑΣΗ του βραχύχρονου χαρακτήρα -ᾶ- του θέματος σε -η-, εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων.
3. Στο απαρέμφατο της ενεργητικής φωνής το -ᾶ- συναίρειται με την αρχική κατάληξη του απαρεμφάτου -εν σε -ᾶν, δηλαδή τιμά- εν → τιμᾶν κί όχι τιμά- ει εν → τιμᾶν.
4. Τα ρήματα ζήω-ᾶ, πενθήω-ᾶ, δειψήω-ᾶ και χροῖσμαι-ᾶμαι έχουν χαρακτήρα -η- κι όχι -ᾶ- στο θέμα τους. Κλίνονται γενικά στον ΕΝΣ και τον ΠΡΤ κατά τα ρήματα σε -ᾶω, έχουν ὁμως -η- ή -η-, όπου τα ρήματα σε -ᾶω έχουν -ᾶ- ή -α-.

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ - Β' ΤΑΞΗ (ποιέω-ᾶ και ποίεομαι-οὔμαι)
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Α.π.ρ.φ.τ.
ΕΝΕΣΤΟΤΑΣ	ποιέω-ποιᾶ ποιέεις-ποιεῖς ποιέει-ποιεῖ ποιέομεν-ποιοῦμεν ποιέετε-ποιεῖτε ποιέουσι (ν) - ποιοῦσι (ν)	ποιέω-ποιᾶ ποιέῃς-ποιεῖς ποιέῃ-ποιεῖ ποιέωμεν-ποιᾶμεν ποιέητε-ποιεῖτε ποιέωσι (ν) - ποιᾶσι (ν)	ποιέοιμι-ποιοῖμι (ποιοίην) ποιέοις-ποιοῖς (ποιοίης) ποιέοι-ποιοῖ (ποιοίη) ποιέοιμεν- ποιοῖμεν ποιέοιτε-ποιεῖτε ποιέοιεν-ποιοῖεν	- ποιέε-ποιεί ποιεῖτω-ποιεῖτω - ποιέετε-ποιεῖτε ποιεόντων- ποιούντων (ποιεῖτων- ποιεῖτων)	ποιέων-ποιῶν ποιέουσα- ποιούσα ποιέον-ποιοῦν	ποιεῖν
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐποίεον-ἐποίουν ἐποίεις-ἐποίεις ἐποίει-ἐποίει ἐποιέομεν- ἐποιοῦμεν ἐποιέετε-ἐποιεῖτε ἐποίεον-ἐποίουν	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ποιήσω ποιήσεις ποιήσει ποιήσομεν ποιήσετε ποιήσουσι (ν)	-	ποιήσοιμι ποιήσοις ποιήσοι ποιήσοιμεν ποιήσοιτε ποιήσοιεν	-	ποιήσων ποιήσουσα ποιήσον	ποιήσοιεν
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἐποίησα ἐποίησας ἐποίησε ἐποίησαμεν ἐποίησατε ἐποίησαν	ποιήσω ποιήσης ποιήσῃ ποιήσωμεν ποιήσητε ποιήσωσι (ν)	ποιήσαιμι ποιήσαις- ποιήσαις ποιήσαι-ποιήσειε ποιήσαιμεν ποιήσαιτε ποιήσαιεν- ποιήσαιεν	- ποιήσον ποιήσατω - ποιήσατε ποιήσαντων- ποιήσαντων	ποιήσας ποιήσασα ποιήσαν	ποιήσαν
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	πεποίηκα πεποίηκας πεποίηκε πεποίηκαμεν πεποίηκατε πεποίηκασι (ν)	πεποίηκω πεποίηκης πεποίηκη πεποίηκωμεν πεποίηκτητε πεποίηκωσι (ν) (και περιφραστικά) μ.τ.χ. ΠΡΚ + υποτ. ΕΝΣ του ρ. εἰμι	πεποίηκοιμι πεποίηκοις πεποίηκοι πεποίηκοιμεν πεποίηκοιτε πεποίηκοιεν (και περιφραστικά) μ.τ.χ. ΠΡΚ + ευκτ. ΕΝΣ του ρ. εἰμι	μ.τ.χ. ΠΡΚ + προστακτική ΕΝΣ του ρήματος εἰμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	πεποιηκώς πεποιηκυῖα πεποιηκός	πεποιηκέναι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐπεποίηκιν ἐπεποίηκεις ἐπεποίηκει ἐπεποίηκεμεν ἐπεποίηκετε ἐπεποίηκεσαν	-	-	-	-	-

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μ.τ.χ.	Α.π.ρ.φ.
ΕΝΕΣΤΙΟΤΑΣ	ποιέομαι-ποιούμαι ποιέη-ποιή (ποιέει-ποιεί) ποιέεται-ποιείται ποιεόμεθα- ποιούμεθα ποιέεσθε-ποιείσθε ποιέονται- ποιούνται	ποιέωμαι-ποιώμαι ποιέη-ποιή ποιέηται-ποιήται ποιεώμεθα- ποιώμεθα ποιέησθε-ποιήσθε ποιέωνται- ποιώνται	ποιεοίμην- ποιοίμην ποιέοιο-ποιόιο ποιέοιτο-ποιόιτο ποιεοίμεθα- ποιοίμεθα ποιέοισθε- ποιόισθε ποιέοιντο- ποιόιντο	- ποιέου-ποιού ποιεέσθω-ποιείσθω - ποιεέσθε-ποιείσθε ποιεέσθων- ποιείσθων (ποιεέσθωσαν- ποιείσθωσαν)	ζοιοιμενον ποιοιμενη ποιοιμενον ποιοιμενον ποιοιμενον ποιοιμενον	ιραθοιμοι ποιοιμοι ποιοιμοι ποιοιμοι ποιοιμοι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	έποιεόμην- έποιούμην έποιέου-έποιού έποιέετο-έποιείτο έποιεόμεθα- έποιούμεθα έποιέεσθε- έποιείσθε έποιέοντο- έποιούντο	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ποιήσομαι ποιήση (-ει) ποιήσεται ποιησόμεθα ποιήσεσθε ποιήσονται	-	ποιησοίμην ποιήσοιο ποιήσοιτο ποιησοίμεθα ποιήσοισθε ποιήσοιντο	-	ζοιησομενον ποιησομενη ποιησομενον ποιησομενον ποιησομενον	ιραθοιμοι ποιημοι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	έποιησάμην έποιήσω έποιήσατο έποιησάμεθα έποιήσασθε έποιήσαντο	ποιήσωμαι ποιήση ποιήσηται ποιησώμεθα ποιήσησθε ποιήσωνται	ποιησαίμην ποιήσαιο ποιήσαιτο ποιησαίμεθα ποιήσαισθε ποιήσαιντο	- ποιήσαι ποιησάσθω - ποιήσασθε ποιησάσθων- ποιησάσθωσαν	ζοιησαοιμοι ποιησαοιμοι ποιησαοιμοι ποιησαοιμοι ποιησαοιμοι	ιραθοιμοι ποιηοιμοι
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	πεποίημαι πεποίησαι πεποίηται πεποιήμεθα πεποίησθε πεποίηνται	μ.τ.χ. ΠΡΚ + υποτακτική ΕΝΣ του ρήματος ειμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	μ.τ.χ. ΠΡΚ + ευκτική ΕΝΣ του ρήματος ειμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	- πεποίησο πεποιήσθω - πεποίησθε πεποιήσθων- πεποιήσθωσαν	ζοιηποιεμενον ποιηποιεμενη ποιηποιεμενον ποιηποιεμενον ποιηποιεμενον	ιραθοιμοι ποιηοιμοι
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	έπεποιήμην έπεποίησο έπεποίητο έπεποιήμεθα έπεποίησθε έπεποίηντο	-	-	-	-	-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ Β' ΤΑΞΗ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

- ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ: ε + ε = ει / ε + ο = ου / ε + μακρό φωνήεν = το μακρό φωνήεν / ε + δίφθογγος = ο δίφθογγος.
- Τα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην β' τάξη σχηματίζουν τους υπόλοιπους χρόνους, δηλαδή το μέλλοντα, αόριστο, παρακείμενο και υπερσυντέλλο, με ΕΚΤΑΣΗ του βραχύχρονου χαρακτήρα -ε- του θέματος σε -η-, εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων.
- Τα συνηρημένα ρήματα σε -έω (-ᾶ) που έχουν ΜΟΝΟΣΥΛΛΑΒΟ ΘΕΜΑ (π.χ. θέω, νέω, πνέω, ρέω, χέω κ.α.) συναρτούνται ΜΟΝΟ ΑΝ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ -ε- ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ -ε-ή -ει- (δηλαδή: ε + ε, ει = ει).

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ - Γ΄ ΤΑΞΗ
(δηλώ-ω και δηλόομαι-οὔμαι)
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μ.τ.χ.	Α.π.ρ.φ.τ.
ΕΝΕΣΤΙΑΣ	δηλώω-δηλώ δηλόεις-δηλοίς δηλόει-δηλοῖ δηλόομεν-δηλοῦμεν δηλόετε-δηλοῦτε δηλόουσι (ν) - δηλοῦσι (ν)	δηλώω-δηλώ δηλόης-δηλοῖς δηλόη-δηλοῖ δηλόωμεν-δηλώμεν δηλόητε-δηλοῦτε δηλώοσι (ν) - δηλώσι (ν)	δηλόοιμι-δηλοῖμι (δηλοίην) δηλόοις-δηλοῖς (δηλοίης) δηλόοι-δηλοῖ (δηλοίη) δηλόοιμεν- δηλοῖμεν δηλόοιτε-δηλοῖτε δηλόοιεν-δηλοῖεν	- δήλοε-δήλου δηλόετω- δηλούτω - δηλόετε- δηλοῦτε δηλούντων- δηλούντων (δηλοέτωσαν- δηλούτωσαν)	δηλών-δηλών δηλόουσα-δηλοῦσα δηλόον-δηλοῦν	δηλόων-δηλοῦν
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐδήλοον-ἐδήλου ἐδήλοες-ἐδήλους ἐδήλοε-ἐδήλου ἐδηλόομεν- ἐδηλοῦμεν ἐδηλόετε-ἐδηλοῦτε ἐδήλοον-ἐδήλου	-	-	-	-	-
ΜΕΛΑΝΤΙΑΣ	δηλώσω δηλώσεις δηλώσει δηλώσομεν δηλώσετε δηλώσουσι (ν)	-	δηλώσοιμι δηλώσοις δηλώσοι δηλώσοιμεν δηλώσοιτε δηλώσοιεν	-	δηλώσων δηλώσουσα δηλώσον	δηλώσων
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἐδήλωσα ἐδήλωσας ἐδήλωσε ἐδηλώσαμεν ἐδηλώσατε ἐδήλωσαν	δηλώσω δηλώσης δηλώση δηλώσωμεν δηλώσητε δηλώσωσι (ν)	δηλώσαιμι δηλώσαις- δηλώσειας δηλώσαι-δηλώσειε δηλώσαιμεν δηλώσαιτε δηλώσαιεν- δηλώσειαν	- δήλωσον δηλώσατω - δηλώσατε δηλώσαντων- δηλώσατωσαν	δηλώσασα δηλώσασα δηλώσασαν	δηλώσασα
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	δεδήλωκα δεδήλωκας δεδήλωκε δεδηλώκαμεν δεδηλώκατε δεδηλώκασι (ν)	δεδηλώκω δεδηλώκης δεδηλώκη δεδηλώκωμεν δεδηλώκητε δεδηλώκωσι (ν) μ.τ.χ. ΠΡΚ + υποτ. ΕΝΕ του ρ. εἰμι	δεδηλώκοιμι δεδηλώκοις δεδηλώκοι δεδηλώκοιμεν δεδηλώκοιτε δεδηλώκοιεν μ.τ.χ. ΠΡΚ + ευκτ. ΕΝΕ του ρ. εἰμι	μ.τ.χ. ΠΡΚ + προστακτική ΕΝΕ του ρήματος εἰμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	δεδηλωκῶς δεδηλωκυῖα δεδηλωκῶς	δεδηλωκέμενα
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐδεδηλώκειν ἐδεδηλώκεις ἐδεδηλώκει ἐδεδηλώκεμεν ἐδεδηλώκετε ἐδεδηλώκεσαν	-	-	-	-	-

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μ.τ.χ.	Α.π.ρ.φ.
ΕΝΕΣΤΙΤΑΣ	δηλόομαι-δηλοῦμαι δηλόη-δηλοῖ δηλόεταί-δηλοῦται δηλόομεθα- δηλούμεθα δηλόεσθε-δηλοῦσθε δηλόονται- δηλοῦνται	δηλώομαι-δηλώομαι δηλόη-δηλοῖ δηλόεταί-δηλώεται δηλώομεθα- δηλώομεθα δηλόεσθε-δηλώοσθε δηλόονται- δηλώνονται	δηλοοίμην- δηλοοίμην δηλόοιο-δηλοοῖο δηλόοιτο-δηλοοῖτο δηλοοίμεθα- δηλοοίμεθα δηλόοισθε- δηλοοῖσθε δηλόοιντο- δηλοοῖντο	- δηλόου-δηλοῦ δηλόεσθε-δηλούσθε - δηλόεσθε-δηλοῦσθε δηλόεσθων-δηλούσθων (δηλόεσθωσαν- δηλούσθωσαν)	- δηλοομένου δηλοομένου δηλοομένου δηλοομένου δηλοομένου	- δηλοομένου δηλοομένου δηλοομένου δηλοομένου δηλοομένου
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐδηλοοίμην- ἐδηλούμην ἐδηλόου-ἐδηλοῦ ἐδηλόετο-ἐδηλοῦτο ἐδηλόομεθα- ἐδηλούμεθα ἐδηλόεσθε- ἐδηλοῦσθε ἐδηλόοντο- ἐδηλοῦντο	-	-	-	-	-
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	δηλώσομαι δηλώση (-ει) δηλώσεται δηλωσόμεθα δηλώσεσθε δηλώσονται	-	δηλωσοίμην δηλώσοιο δηλώσοιτο δηλωσοίμεθα δηλώσοισθε δηλώσοιντο	-	δηλωσόμενος δηλωσόμενος δηλωσόμενος δηλωσόμενος	δηλωσόμενος δηλωσόμενος δηλωσόμενος δηλωσόμενος
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ἐδηλώσαμην ἐδηλώσω ἐδηλώσατο ἐδηλώσαμεθα ἐδηλώσασθε ἐδηλώσαντο	δηλώσομαι δηλώση δηλώσηται δηλωσώμεθα δηλώσησθε δηλώσωνται	δηλωσαίμην δηλώσαιο δηλώσαιτο δηλωσαίμεθα δηλώσαισθε δηλώσαιντο	- δήλωσαι δηλωσάσθω - δηλώσασθε δηλωσάσθων- δηλωσάσθωσαν	δηλωσάμενος δηλωσάμενος δηλωσάμενος δηλωσάμενος	δηλωσάμενος δηλωσάμενος δηλωσάμενος δηλωσάμενος
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	δεδήλωμαι δεδήλωσαι δεδήλωται δεδηλώμεθα δεδήλωσθε δεδήλωνται	μ.τ.χ. ΠΡΚ + υποτακτική ΕΝΕ του ρήματος εἰμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	μ.τ.χ. ΠΡΚ + ευκτική ΕΝΕ του ρήματος εἰμι ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΦΡΑΣΤΙΚΑ	- δεδήλωσο δεδηλώσθω - δεδήλωσθε δεδηλώσθων- δεδηλώσθωσαν	δεδηλωμένος δεδηλωμένος δεδηλωμένος δεδηλωμένος	δεδηλωμένος δεδηλωμένος δεδηλωμένος δεδηλωμένος
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ἐδεδηλώμην ἐδεδήλωσο ἐδεδήλωτο ἐδεδηλώμεθα ἐδεδήλωσθε ἐδεδήλωντο	-	-	-	-	-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ Γ' ΤΑΞΗ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

- ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΝΑΙΡΕΣΕΙΣ: ο + ε, ο, ου = ου / ο + η, ω = ω / ο + ει, η, οι = οι.
- Τα συνηρημένα ρήματα που ανήκουν στην γ' τάξη σχηματίζουν τους υπόλοιπους χρόνους, δηλαδή το μέλλοντα, αόριστο, παρακείμενο και υπερσυντέλικο, με ΕΚΤΑΣΗ του βραχύχρονου χαρακτήρα –ο– του θέματος σε –ω–, εμπρός από το σύμφωνο των καταλήξεων (ΜΕΛΛ. δηλώσω, ΑΟΡ. ἐδήλωσα, ΠΡΚ. δεδήλωκα, ΥΠΣ. ἐδεδηλώκειν).

Β' ΣΥΖΥΓΙΑ ΡΗΜΑΤΩΝ
(ρ. τίθημι-τίθεμαι)

Ε.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΟΤΑΣ	τίθημι τίθης - τιθείς τίθησι (ν) τίθεμεν τίθετε τίθεασι (ν)	τιθῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι (ν)	τιθείην τιθείης τιθείη τιθείημεν (-θεῖμεν) τιθείητε (-θεῖτε) τιθείησαν (-θεῖεν)	- τίθει τιθέτω - τίθετε τιθέντων - τιθέτωσαν	τιθείς τιθείσα τιθὲν	τιθέναι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐτίθην ἐτίθεις ἐτίθει ἐτίθεμεν ἐτίθετε ἐτίθεσαν	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἔθηκα ἔθηκας ἔθηκε ἔθεμεν ἔθετε ἔθεσαν	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι (ν)	θείην θείης θείη θείημεν - θείητε - θείτε θείησαν - θείεν	- θές θέτω - θέτε θέντων - θέτωσαν	θείς θείσα θὲν	θεῖναι
Μ.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΟΤΑΣ	τίθεμαι τίθεσαι τίθεται τιθέμεθα τίθεσθε τίθενται	τιθῶμαι τιθῆ τιθῆται τιθῶμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	τιθείμην τιθείο τιθείτο τιθείμεθα τιθείσθε τιθείντο	- τίθεσο τιθέσθω - τίθεσθε τιθέσθων - τιθέσθωσα ν	τιθέμενος τιθεμένη τιθέμενον	τίθεσθαι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐτιθέμην ἐτίθεσο ἐτίθετο ἐτιθέμεθα ἐτίθεσθε ἐτίθεντο	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἔθεμην ἔθου ἔθετο ἔθέμεθα ἔθεσθε ἔθεντο	θῶμαι θῆ θῆται θῶμεθα θῆσθε θῶνται	θείμην θείο θείτο θείμεθα θείσθε θείντο	- θοῦ θέσθω - θέσθε θέσθων - θέσθωσαν	θέμενος θεμένη θέμενον	θέσθαι

(ρ. ἴστημι-ἴσταμαι)

Ε.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΩΤΑΣ	ἴστημι ἴστης ἴστησι (ν) ἴσταμεν ἴστατε ἰσῆσαι (ν)	ἰσῆ ἰσῆς ἰσῆ ἰσῆμεν ἰσῆτε ἰσῆσι (ν)	ἰσταῖν ἰσταῖς ἰσταῖ ἰσταῖμεν (- σταῖμεν) ἰσταῖτε (- σταῖτε) ἰσταῖσαν (- σταῖεν)	- ἰστη ἰστάτω - ἰστατε ἰσάντων - ἰστάτωσαν	ἰστάς ἰσῆσα ἰσῆν	ἰσῆσαι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἰσῆν ἰσῆς ἰστη ἰσταμεν ἰστατε ἰστασαν	-	-	-	-	-
Μ.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΩΤΑΣ	ἰσταμαι ἰστασαι ἰσταται ἰστάμεθα ἰστασθε ἰστανται	ἰσῆμαι ἰσῆ ἰσῆται ἰσῆμεθα ἰσῆσθε ἰσῆνται	ἰσταῖμην ἰσταῖο ἰσταῖτο ἰσταῖμεθα ἰσταῖσθε ἰσταῖντο	- ἰστασο ἰστάσθω - ἰστασθε ἰστάσθων - ἰστάσθωσαν	ἰστάμεν ος ἰσταμέν η ἰστάμεν ον	ἰστασθα ι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἰστάμην ἰτασο ἰστατο ἰστάμεθα ἰστασθε ἰσταντο	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἔστην ἔστης ἔστη ἔστημεν ἔστητε ἔστησαν	σῆ σῆς σῆ σῆμεν σῆτε σῆσι (ν)	σταῖν σταῖς σταῖ σταῖμεν - σταῖμεν σταῖτε - σταῖτε σταῖσαν - σταῖεν	- στήθι στήτω - στήτε σάντων - στήτωσαν	στάς σῆσα σῆν	στήναι

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Ο ενεργητικός αόριστος β' είναι ομαλός (ἔστησα), γι' αυτό και δεν αναγράφεται. Ο μέσος αόριστος β' είναι ενεργητικός ως προς τις καταλήξεις, αλλά φυσικά έχει μέση σημασία.

(ρ. ἰημι-ἰεμαι)

Ε.Θ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΟΤΑΣ	ἰημι ἰης - ἰεῖς ἰησι (ν) ἰεμεν ἰετε ἰᾶσι (ν)	ἰῶ ἰῆς ἰῆ ἰῶμεν ἰῆτε ἰῶσι (ν)	ἰεῖην ἰεῖης ἰεῖη ἰεῖημεν - ἰεῖμεν ἰεῖητε - ἰεῖτε ἰεῖησαν - ἰεῖεν	- ἰει ἰέτω - ἰετε ἰέντων - ἰέτωσαν	ἰεῖς ἰεῖσα ἰέν	ἰέναι
ΠΑΡΑΤΑΓΤΙΚΟΣ	ἰην ἰεις ἰει ἰεμεν ἰετε ἰεσαν	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἦκα ἦκας ἦκε εἶμεν εἶτε εἶσαν	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι (ν)	εἶην εἶης εἶη εἶημεν - εἶμεν εἶητε - εἶτε εἶησαν - εἶεν	- ἔς ἔτω - ἔτε ἔντων - ἔτωσαν	εἶς εἶσα ἔν	εἶναι
Μ.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΟΤΑΣ	ἰεμαι ἰεσαι ἰεται ἰέμεθα ἰεσθε ἰενται	ἰῶμαι ἰῆ ἰῆται ἰῶμεθα ἰῆσθε ἰῶνται	ἰεῖμην ἰεῖο ἰεῖτο ἰεῖμεθα ἰεῖσθε ἰεῖντο	- ἰεσο ἰέσθω - ἰεσθε ἰέσθων - ἰέσθωσαν	ἰέμενος ἰεμένη ἰέμενον	ἰεσθαι
ΠΑΡΑΤΑΓΤΙΚΟΣ	ἰέμην ἰεσο ἰετο ἰέμεθα ἰεσθε ἰεντο	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	εἶμην εἶσο εἶτο εἶμεθα εἶσθε εἶντο	ῶμαι ῆ ῆται ῶμεθα ῆσθε ῶνται	εἶμην εἶο εἶτο εἶμεθα εἶσθε εἶντο	- οὔ ἔσθω - ἔσθε ἔσθων - ἔσθωσαν	ἔμενος ἔμένη ἔμενον	ἔσθαι

(ρ. δίδωμι-δίδομαι)

Εφ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΓΙΑΣ	δίδωμι δίδως δίδωσι (ν) δίδομεν δίδοτε διδόασι (ν)	διδῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι (ν)	διδοίην διδοίης διδοίη διδοίημεν (- δοίμεν) διδοίητε (- δοίτε) διδοίησαν (- δοίεν)	- δίδου διδότω - δίδοτε διδόντων - διδότωσαν	διδούς διδούσα διδόν	διδόναι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐδίδουν ἐδίδους ἐδίδου ἐδίδομεν ἐδίδοτε ἐδίδοσαν	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἔδωκα ἔδωκας ἔδωκε ἔδομεν ἔδοτε ἔδοσαν	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι (ν)	δοίην δοίης δοίη δοίημεν - δοίμεν δοίητε - δοίτε δοίησαν - δοίεν	- δός δότη - δότε δόντων - δότησαν	δούς δοῦσα δόν	δοῦναι
Μ.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΓΙΑΣ	δίδομαι δίδοσαι δίδοται διδόμεθα δίδοσθε δίδονται	διδῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται	διδοίμην διδοίτο διδοίτο διδοίμεθα διδοίσθε διδοίντο	- δίδοσο διδόσθω - δίδοσθε διδόσθων - διδόσθωσαν	διδόμενος διδομένη διδόμενον	δίδοσθαι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ἐδίδόμην ἐδίδοσο ἐδίδοτο ἐδιδόμεθα ἐδίδοσθε ἐδίδοντο	-	-	-	-	-
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β'	ἔδομην ἔδου ἔδοτο ἔδομεθα ἔδοσθε ἔδοντο	δῶμαι δῶ δῶται δῶμεθα δῶσθε δῶνται	δοίμην δοίτο δοίτο δοίμεθα δοίσθε δοίντο	- δοῦ δόςθω - δόςθε δόςθων - δόςθωσαν	δόμενος δομένη δόμενον	δόςθαι

Συμφωνόληκτα ρήματα σε –μι
Διαφοροποιήσεις σε ΕΝΣ και ΠΡΤ της Ενεργητικής και Μέσης Φωνής

Ε.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΓΙΑΣ	δείκνυμι δείκνυς δείκνυσι (ν) δείκνυμεν δείκνυτε δείκνύασι (ν)	δεικνύω δεικνύης δεικνύη δεικνύωμεν δεικνύητε δεικνύωσι (ν)	δεικνύοιμι δεικνύοις δεικνύοι δεικνύοιμεν δεικνύοιτε δεικνύοιεν	- δείκνυ δεικνύτω - δείκνυτε δεικνύντων - δεικνύτωσαν	δεικνύς δεικνύσα δεικνύν	δεικνύναι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	έδεικνυν έδεικνυς έδεικνυ έδεικνυμεν έδεικνυτε έδεικνυσαν	-	-	-	-	-
ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ δείξω	ΑΟΡΙΣΤΟΣ έδειξα	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ δέδειχα	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ έδεδειχειν	
Μ.Φ.	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΕΝΕΣΤΙΓΙΑΣ	δείκνυμαι δείκνυσαι δείκνυται δεικνύμεθα δείκνυσθε δείκνυνται	δεικνύμαι δεικνύη δεικνύηται δεικνύμεθα δεικνύησθε δεικνύονται	δεικνυίμην δεικνύοιο δεικνύοιτο δεικνυίμεθα α δεικνύοισθε δεικνύοιντο	- δείκνυσο δεικνύσθω - δείκνυσθε δεικνύσθων - δεικνύσθωσα ν	δεικνύμενος δεικνυμένη δεικνύμενον	δείκνυσθαι
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	έδεικνύμην έδεικνυσο έδεικνυτο έδεικνύμεθα έδεικνυσθε έδεικνυντο	-	-	-	-	-
ΟΡΙΣΤΙΚΗ		ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ δείξομαι δειχθήσομαι	ΑΟΡΙΣΤΟΣ έδειξάμην έδειχθην	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ δέδειγμαι	ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ έδεδειγμην	Τ.Μ. δεδείξομαι/ δεδειγμένος έσομαι

ΑΟΡΙΣΤΟΙ Β΄ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΚΛΙΝΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΣΕ –ΜΙ

βαίνω – ἔβην, ῥέω – ἔρρῦην, φθάνω – ἔφθην,
 γιγνώσκω – ἔγνων, ἀλίσκομαι – ἔάλων,
 ζῶ – ἐβίων, δύομαι – ἔδυν, φύομαι – ἔφυν, ἀποδιδράσκω – ἀπέδραν

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Μετοχή	Απαρέμφατο
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔβην ἔβης ἔβη ἔβημεν ἔβητε ἔβησαν	βῶ βῆς βῆ βῶμεν βῆτε βῶσι (ν)	βαίνην βαίνης βαίην βαίημεν – βαῖμεν βαίητε – βαῖτε βαίησαν – βαῖεν	– βῆθι βῆτω – βῆτε βάντων – βήτωσαν	βᾶς βᾶσα βᾶν	βῆναι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔρρῦην ἔρρῦης ἔρρῦη ἔρρῦημεν ἔρρῦητε ἔρρῦησαν	ῥυῶ ῥυῆς ῥυῆ ῥυῶμεν ῥυῆτε ῥυῶσι (ν)	ῥυεῖν ῥυεῖς ῥυεῖν ῥυεῖημεν (– εῖμεν) ῥυεῖητε (– εῖτε) ῥυεῖησαν (– εῖεν)	– –	ῥυεῖς ῥυεῖσα ῥυεν	ῥυῆναι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔγνων ἔγnows ἔγνω ἔγνωμεν ἔγνωτε ἔγνωσαν	γνῶ γνῶς γνῶ γνῶμεν γνῶτε γνῶσι (ν)	γνοίην γνοίης γνοίην γνοίημεν – γνοίμεν γνοίητε – γνοῖτε γνοίησαν – γνοῖεν	– γνώθι γνώτω – γνώτε γνότων – γνώτωσαν	γνοῦς γνοῦσα γνόν	γνώναι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔδυν ἔδυσ ἔδυσ ἔδυμεν ἔδυτε ἔδυσαν	δύω δύης δύη δύωμεν δύητε δύωσι (ν)	–	– δϋθι δϋτω – δϋτε δϋντων – δϋτωσαν	δϋς δϋσα δϋν	δϋναι
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄	ἔδραν ἔδρας ἔδρα ἔδραμεν ἔδρατε ἔδρασαν	δρῶ δρῶς δρῶ δρῶμεν δρῶτε δρῶσι (ν)	δραίην δραίης δραίην δραίημεν – δραίμεν δραίητε – δραῖτε δραίησαν – δραῖεν	– δρᾶθι δρᾶτω – δρᾶτε δρᾶντων – δρᾶτωσαν	δρᾶς δρᾶσα δρᾶν	δρᾶναι

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (παραδείγματα σχηματισμού ΜΕΛΛΟΝΤΑ Β΄ και ΑΟΡΙΣΤΟΥ Β΄ Π.Φ.)

ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ Β΄ & ΠΑΘΗΤΙΚΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄
(ρ. γράφομαι – γραφήσομαι – έγγραψην)

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ Β΄ Π.Φ.	γραφήσομαι γραφήση (-ει) γραφήσεται γραφησόμεθα γραφήσεσθε γραφήσονται	-	γραφησοίμην γραφήσοιο γραφήσοιτο γραφησοίμεθα α γραφήσοισθε γραφήσονται	-	γραφήσεσθα ι	γραφησόμενος γραφησομένη γραφησόμενον
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Β΄ Π.Φ.	έγγραψην έγγραφης έγγραψη έγγραψημεν έγγραψητε έγγραψησαν	γραφῶ γραφῆς γραφῆ γραφῶμεν γραφῆτε γραφῶσι (ν)	γραφεῖην γραφεῖς γραφεῖη γραφεῖημεν (γραφεῖμεν) γραφεῖητε (γραφεῖτε) γραφεῖησαν (γραφεῖεν)	- <u>γράφηθι</u> γραφήτω - γράφητε γραφέντων - γραφήτωσαν	γραφῆναι	γραφεῖς γραφεῖσα γραφέν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Μερικά ρήματα σχηματίζουν τον παθητικό μέλλοντα και τον παθητικό αόριστο με το χρονικό πρόσφυμα **-η-** και **-ε-** αντί **-θη-** και **-θε-**, δηλαδή χωρίς το σύμφωνο **-θ-**, όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα παραδειγμάτων.

2. Ο παθητικός μέλλοντας και ο παθητικός αόριστος που σχηματίζονται μ' αυτόν τον τρόπο λέγονται **παθητικός μέλλοντας β΄** και **παθητικός αόριστος β΄**.

3. Οι δεύτεροι αυτοί παθητικοί χρόνοι κλίνονται ακριβώς όπως και οι πρώτοι, αλλά στο β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β΄ μένει αμετάβλητη η αρχική κατάληξη **-θι-**.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (παραδείγματα σχηματισμού ΜΕΛΛ και ΑΟΡ Α΄ Ε.Φ. και Μ.Φ.)

Ρήματα: *τρέπω* (θ. *τρεπ-*), *τάττω* (θ. *ταγ-*), *πείθω* (θ. *πειθ-*).

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ Ε.Φ.	τρέψω		τρέψοιμι		τρέψειν	τρέψων
	τάξω	-	τάξοιμι	-	τάξειν	τάξων
	πείσω		πείσοιμι		πείσειν	πείσων
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ Ε.Φ.	ἔτρεψα	τρέψω	τρέμαιμι	τρέψον, -άτω	τρέψαι	τρέψας
	ἔταξα	τάξω	τάξαιμι	τάξον	τάξαι	τάξας
	ἔπεισα	πείσω	πείσαιμι	πείσον	πείσαι	πείσας
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ Μ.Φ.	τρέψομαι		τρεψοίμην		τρέψεσθαι	τρεψόμενος
	τάξομαι	-	ταξοίμην	-	τάξεσθαι	ταξόμενος
	πείσομαι		πεισοίμην		πείσεσθαι	πεισόμενος
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ Μ.Φ.	ἔτρεψάμην	τρέψωμαι	τρεψαίμην	τρέψαι, -άσθω	τρέψασθαι	τρεψάμενος
	ἔταξάμην	τάξωμαι	ταξαίμην	τάξαι	τάξασθαι	ταξάμενος
	ἔπεισάμην	πείσωμαι	πεισαίμην	πείσαι	πείσασθαι	πεισάμενος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Στον ενεργητικό και μέσο μέλλοντα και στον ενεργητικό και μέσο αόριστο α΄ ο ρηματικός χαρακτήρας των αφωνόληκτων ρημάτων, όταν βρεθεί εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα -σ-, παθαίνει τις εξής μεταβολές:

α) Ο χειλικός χαρακτήρας (π, β, φ) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα -σ- σε -ψ-.

β) Ο ουρανικός χαρακτήρας (κ, γ, χ) ενώνεται με το χρονικό χαρακτήρα -σ- σε -ξ-.

γ) Ο οδοντικός χαρακτήρας (τ, δ, θ) εμπρός από το χρονικό χαρακτήρα -σ- αποβάλλεται.

2. Τα υπερδισύλλαβα ρήματα σε -ίζω, όσα έχουν ρηματικό χαρακτήρα -δ-, σχηματίζουν τον ενεργητικό και μέσο μέλλοντα χωρίς το χρονικό χαρακτήρα -σ- σε -ιῶ και -ιοῦμαι (που κλίνεται κατά τα συνηρημένα σε -έω) - π.χ. ρ. *κομίζω* - *κομιῶ* (μελλ. Ε.Φ.) - *κομιοῦμαι* (μελλ. Μ.Φ.).

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (παραδείγματα σχηματισμού ΠΡΚ και ΥΠΣ Μ.Φ.)

Ρήματα: *πράττομαι, γράφομαι, πείθομαι.*

	Οριστική					
	ΠΡΚ		ΥΠΣ			
	(θ. πραγ-)	(θ. γραφ-)	(θ. πειθ-)			
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	πέπραγμα πέπραξα πέπρακται πεπράγμεθα πέπραχθε πεπραγμένοι εἰσι (ν)	ἐπεπράγμην ἐπέπραξο ἐπέπρακτο ἐπεπράγμεθα ἐπέπραχθε πεπραγμένοι ἦσαν	- πέπραξο πεπράχθω - πέπραχθε πεπράχθων	πεπράχθαι	πεπραγμένος πεπραγμένη πεπραγμένοι	
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	γέγραμμα γέγραψαι γέγραπται γεγράμμεθα γέγραφθε γεγραμμένοι εἰσι (ν)	ἐγεγράμμην ἐγέγραψο ἐγέγραπτο ἐγεγράμμεθα ἐγέγραφθε γεγραμμένοι ἦσαν	- γέγραψο γεγράφθω - γέγραφθε γεγράφθων	γεγράφθαι	γεγραμμένος γεγραμμένη γεγραμμένοι	
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	πέπεισμα πέπεισαι πέπεισται πεπείσμεθα πέπεισθε πεπεισμένοι εἰσι (ν)	ἐπεπείσμην ἐπέπεισο ἐπέπειστο ἐπεπείσμεθα ἐπέπεισθε πεπεισμένοι ἦσαν	- πέπεισο πεπείσθω - πέπεισθε πεπείσθων	πεπείσθαι	πεπεισμένος πεπεισμένη πεπεισμένοι	

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Τα αφωνόληκτα ρήματα σχηματίζουν τον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της μέσης φωνής, όπως τα φωνηεντόληκτα, με τις καταλήξεις *-μαι* (*-σαι, -ται κ.τ.λ.*) και *-μην* (*-σο, -το κ.τ.λ.*), αλλά κατά το σχηματισμό των τύπων στους χρόνους αυτούς συμβαίνουν τα κανονικά πάθη του χαρακτήρα εμπρός από τις προσωπικές καταλήξεις (όπως δείχνει ο παραπάνω πίνακας παραδειγμάτων).

2. Το *-σ-* των καταλήξεων που αρχίζουν από *-σθ-* ανάμεσα σε δύο σύμφωνα αποβάλλεται: π.χ. *γέγραφθε* (αντί *γέγραψ - σθε*), *γεγράφθαι* (αντί *γεγράψ - σθαι*).

3. Τα ρ. *στρέφω, τρέπω και τρέφω* στον παρακείμενο και τον υπερσυντέλικο της μέσης φωνής τρέπουν το *-ε-* του θέματος σε *-α-*: π.χ. *στρέφω - έστραμμα* (πρκ.) - *έστάμμην* (υψ.), *τρέπω - τέτραμμα* (πρκ.) - *έτετράμμην* (υψ.), *τρέφω - τέθραμμα* (πρκ.) - *έτεθράμμην* (υψ.).

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (παραδείγματα σχηματισμού ΑΟΡ Α΄ Ε.Φ. και Μ.Φ.)

(ρ. νέμ-ω, θ. νεμ-, αόρ. ἔ-νειμ-α, ἐ-νειμ-άμην)

	Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική	Απαρέμφατο	Μετοχή
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ Ε.Φ.	ἔνειμα ἔνειμας ἔνειμε ἐνείμαμεν ἐνείματε ἐνειμαν	νείμω νείμης νείμη νείωμεν νείμητε νείωσι (ν)	νείμαιμι νείμαις νείμαι νείμαιμεν νείμαιτε νείμαιεν	- νεῖμον νειμάτω - νείματε νειμάντων - νειμάτωσαν	νεῖμαι	νείμας νείμασα νεῖμαν
ΑΟΡΙΣΤΟΣ Α΄ Μ.Φ.	ἐνειμάμην ἐνείμω ἐνείματο ἐνειμάμεθα ἐνείμασθε ἐνειμαντο	νείωμαι νείμη νείμηται νειμώμεθα νείμησθε νείωνται	νειμαίμην νείμαιο νείμαιτο νειμαίμεθα νείμαισθε νείμαιντο	- νεῖμαι νειμάσθω - νείμασθε νειμάσθων - νειμάσθωσαν	νείμασθαι	νειμάμενος νειμαμένη νειμάμενον

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Αρχικά ο ενεργητικός και μέσος αόριστος α΄ στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα σχηματίστηκε σε -σα και -σάμην, όπως στα φωνηεντόληκτα. Ο χρονικός χαρακτήρας όμως -σ- αφομοιώθηκε με το προηγούμενό του ένρινο ή υγρό και έπειτα έγινε απλοποίηση των δύο όμοιων συμφώνων και αναπληρωτική έκταση του προηγούμενου φωνήεντος, δηλαδή του -ᾶ- σε -η- (ή σε -ᾱ-, αν προηγείται -ε- ή -ι- ή -ρ-), του -ε- σε -ει-, του -ῖ- σε -ῖ- και του -ῦ- σε -ῦ- (π.χ. ρ. φαίνω, θ. φᾶν-, αρχικός τύπος: ἐφᾶν-σα, με αφομοίωση: ἐφᾶν-να, τελικός τύπος: ἐφηνα - ἐφηνάμην).

Έτσι ο ενεργητικός και μέσος αόριστος α΄ στα ενρινόληκτα και υγρόληκτα ρήματα κανονικά σχηματίζεται σε όλες τις εγκλίσεις (και στο απαρέμφατο και τη μετοχή) με το θέμα μετασχηματισμένο, όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα παραδειγμάτων, και με τις ίδιες καταλήξεις που έχουν τα φωνηεντόληκτα (λύω - ἔλυσα - ἔλυσάμην), αλλά χωρίς τον χρονικό χαρακτήρα -σ-.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ (παραδείγματα σχηματισμού ΠΡΚ και ΥΠΣ Μ.Φ.)

Ρήματα: *ἀγγέλλομαι, ὀξύνομαι, φαίνομαι.*

	Οριστική			Προστακτική ΠΡΚ	Απαρέμφατο ΠΡΚ	Μετοχή ΠΡΚ
	ΠΡΚ		ΥΠΣ			
	(θ. ἀγγελ-)	(θ. ὀξυν-)	(θ. φαν-)			
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	ἤγγελμαι ἤγγελσαι ἤγγελται ἤγγέλμεθα ἤγγελθε ἤγγελμένοι εἰσι (ν)	ἤγγέλμην ἤγγελσο ἤγγελτο ἤγγέλμεθα ἤγγελθε ἤγγελμένοι ἦσαν	- ἤγγελσο ἤγγέλθω - ἤγγελθε ἤγγέλθων	- ἤγγελσο ἤγγέλθω - ἤγγελθε ἤγγέλθων	ἤγγέλθαι	ἤγγελμένος ἤγγελμένη ἤγγελμένον
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	ὠξύμμαι ὠξυνσαι ὠξυνται ὠξύμμεθα ὠξυνθε ὠξυμμένοι εἰσι (ν)	ὠξύμμην ὠξυνσο ὠξυντο ὠξύμμεθα ὠξυνθε ὠξυμμένοι ἦσαν	- ὠξυνσο ὠξύνθω - ὠξυνθε ὠξύνθων	- ὠξυνσο ὠξύνθω - ὠξυνθε ὠξύνθων	ὠξύνθαι	ὠξυμμένος ὠξυμμένη ὠξυμμένον
ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ	πέφασμαι πέφανσαι πέφανται πεφάσμεθα πέφανθε πεφασμένοι εἰσι (ν)	ἐπεφάσμην ἐπέφανσο ἐπέφαντο ἐπεφάσμεθα ἐπέφανθε πεφασμένοι ἦσαν	- πέφανσο πεφάνθω - πέφανθε πεφάνθων	- πέφανσο πεφάνθω - πέφανθε πεφάνθων	πεφάνθαι	πεφασμένος πεφασμένη πεφασμένον

Α) Το ρήμα *ἀγγέλλομαι* σχηματίζει τον παρακείμενο μέσης φωνής στις υπόλοιπες εγκλίσεις ως εξής: *ἤγγελμένος ᾧ* (περιφραστική υποτακτική) και *ἤγγελμένος εἶην* (περιφραστική ευκτική).

Β) Το ρήμα *ὀξύνομαι* σχηματίζει τον παρακείμενο μέσης φωνής στις υπόλοιπες εγκλίσεις ως εξής: *ὠξυμμένος ᾧ* (περιφραστική υποτακτική) και *ὠξυμμένος εἶην* (περιφραστική ευκτική).

Γ) Το ρήμα *φαίνομαι* σχηματίζει τον παρακείμενο μέσης φωνής στις υπόλοιπες εγκλίσεις ως εξής: *πεφασμένος ᾧ* (περιφραστική υποτακτική) και *πεφασμένος εἶην* (περιφραστική ευκτική).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής στα υγρόληκτα ρήματα σχηματίζονται κανονικά με τις καταλήξεις *-μαι* (*-σαι, -ται κ.τ.λ.*) και *-μην* (*-σο, -το κ.τ.λ.*), όπως στα φωνηεντόληκτα. Οι ρηματικοί χαρακτήρες μάλιστα *-λ-* και *-ρ-* εμπρός από τις προηγούμενες καταλήξεις μένουν αμετάβλητοι: *ἤγγελ-μαι, ἤγγελ-μην*.

2. Ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος της μέσης φωνής στα ενρινόληκτα ρήματα σχηματίζονται κανονικά με τις καταλήξεις *-μαι* (*-σαι, -ται κ.τ.λ.*) και *-μην* (*-σο, -το κ.τ.λ.*), όπως στα φωνηεντόληκτα. Ο ρηματικός χαρακτήρας όμως *-ν-* εμπρός από το *-μ-* των καταλήξεων σε άλλα ρήματα αφομοιώνεται (κανονικά) με αυτό και σε άλλα τρέπεται σε *-σ-*: π.χ. ρ. *παρ-οξύν-ομαι* (θ. *παρ-οξυν-*), *παρακείμενος παρ-ὠξυν-μαι* (*παρὠξυμμαι*), *υπερσυντέλικος παρ-ὠξύν-μην* (*παρωξύμμην*). Αλλά ρ. *φαίν-ομαι* (θ. *φαν-*), *παρακείμενος πέ-φαν-μαι* (*πέφασμαι*), *υπερσυντέλικος ἐπε-φάν-μην* (*ἐπεφάσμην*).

3. Το *-σ-* των καταλήξεων που αρχίζουν από *-σθ-* ανάμεσα σε δύο σύμφωνα αποβάλλεται, όπως συμβαίνει και στα αφωνόληκτα: *ἤγγελ-θε* (αντί *ἤγγελ-σθε*), *ἤγγελ-θαι* (αντί *ἤγγελ-σθαι*) κ.τ.λ.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Ο παρακειμένος του ἵσταμαι είναι: *ἔστηκα, ἔστηκας, ἔστηκε, ἐστήκαμεν, ἐστήκατε, ἐστήκασι (ν)*. Υπάρχουν επίσης και οι τύποι: *ἔσταμεν, ἔστατε, ἐστάσι (ν)*.
Απαρέμφατο παρακειμένου: *ἐστηκέναι* και *ἐστάναι*.
Μετοχή παρακειμένου: *ἐστηκώς, ἐστηκυῖα, ἐστηκός* και *ἐστῶς* (γεν. -ῶτος), *ἐστῶσα, ἐστῶς - ἐστός*.
Ο υπερσυντέλικος του ἵσταμαι στο γ' πληθυντικό πρόσωπο είναι: *ἐστήκεσαν - εἰστήκεσαν - ἔστασαν*.
2. Ο αόριστος του ἄνέομαι - οὔμαι είναι: *ἐπριάμην* (προστακτική αορίστου στο β' ενικό πρόσωπο *πρίω - πρίασο, πριάσθω* κ.τ.λ.).
3. Μετοχές ενεστώτα του φημί: *φάσκων, φάσκουσα, φάσκον* και *φάς, φᾶσα, φάν*.
4. Μετοχές παρακειμένου του βαίνω: *βεβηκώς, βεβηκυῖα, βεβηκός* και *βεβώς, βεβῶσα, βεβῶς* (γεν. -ῶτος).
5. Ο παρακειμένος του ἀποθνήσκω είναι: *τέθνηκα, τέθνηκας, τέθνηκε* κ.τ.λ. Επίσης, *τέθναμεν, τέθνατε, τεθνᾶσι (ν)*.
Απαρέμφατο παρακειμένου: *τεθνηκέναι* και *τεθνάναι*.
Μετοχή παρακειμένου: *τεθνηκώς, τεθνηκυῖα, τεθνηκός* και *τεθνεώς* (γεν. -ῶτος), *τεθνεῶσα, τεθνεῶς - τεθνεός*.
Ο υπερσυντέλικος του ἀποθνήσκω στο γ' πληθυντικό πρόσωπο είναι: *έτεθνήκεσαν - έτέθνασαν*.
6. Το ρήμα δέδοικα ή δέδια: *δέδοικα, δέδοικας, δέδοικε* κ.τ.λ. (με σημασία ενεστώτα) και *δέδια, δέδιας, δέδιε, δέδιμεν, δέδιτε, δεδίασι (ν)*.
Προστακτική έγκλιση: -, *δέδιθι, δεδίτω, -, -, -*.
Απαρέμφατο: *δεδοικέναι* και *δεδιέναι*.
7. Αόριστος β' του έχω: ευκτική έγκλιση → *σχοίην, schoίης* κ.τ.λ., προστακτική έγκλιση → *σχές, σχέτω* κ.τ.λ.
8. Αόριστος β' του έπομαι: απλό στην οριστική, συνήθως σύνθετο στις άλλες εγκλίσεις, στο απαρέμφατο και στις μετοχές.
9. άπειμι (τινος): είμαι μακριά, απουσιάζω.
ένειμι: ενυπάρχω.
ένεστι (απρόσωπο): είναι δυνατό να υπάρξει.
μέτειμι: είμαι μεταξύ.
μέτεστι μοί τινος: μετέχω σε κάτι.
πάρειμι: παραβρίσκομαι.
πάρεστιν: ούτε αδύνατο είναι, ούτε απαγορευμένο είναι.
περίειμι: υπερέχω.
πρόσειμι: υπάρχω ακόμη.
σύνειμι: είμαι μαζί με κάποιον (συνόντες: εταίροι, μαθητές).
άνιημι: στέλνω πίσω.
άφιημι: αφήνω.
έφιημι: παραχωρώ.

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΟΝΟΥ ΣΤΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

α) Κανένας σύνθετος ρηματικός τύπος της αρχαίας ελληνικής γλώσσας δεν τονίζεται πριν από την προπαραλήγουσα, υπακούοντας στο σταθερό αυτό κανόνα τονισμού [**Νόμος της τρισύλλαβιας**] (βλ. ΓΑΕ, σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 17, § 38, 1).

β) Ο τόνος στα σύνθετα ρήματα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας δεν ανεβαίνει, σε κανένα ρηματικό τύπο, πιο πάνω από τη λήγουσα της πρόθεσης, όταν αυτή είναι δισύλλαβη (η πρόθεση είναι σε κάθε περίπτωση το α' συνθετικό του ρηματικού τύπου).

γ) Στους σύνθετους ρηματικούς τύπους της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, με μονοσύλλαβη ή δισύλλαβη πρόθεση, ο τόνος ανεβαίνει στην πρόθεση (ή στη λήγουσα της δισύλλαβης πρόθεσης), μόνο στην περίπτωση που το επιτρέπει η λήγουσα της λέξης, η οποία στην περίπτωση αυτή πρέπει να είναι βραχύχρονη. Σε κάθε περίπτωση, δηλαδή, ισχύει ο **νόμος της τρισύλλαβιας**, ο οποίος απαγορεύει να τονίζεται η προπαραλήγουσα σε μία λέξη που έχει μακρόχρονη λήγουσα (βλ. ΓΑΕ, σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 18, § 38, 2).

δ) Οι μετοχές και τα απαρέμφατα των σύνθετων ρημάτων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας διατηρούν, σε κάθε περίπτωση, τον τόνο τους σταθερό, σαν να μην ήταν σύνθετα.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΓΚΛΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΩΝ

Οριστική Έγκλιση (για τον Ενεστώτα)

Τα ρήματα **φημί, οίδα, είμι, είμι, κεῖμαι**, όταν είναι σύνθετα με πρόθεση, ανεβάζουν τον τόνο στην προπαραλήγουσα, εκτός από τους τύπους **ἴασι(ν), ἴασσι(ν), κείμεθα**, που τονίζονται κανονικά.

Υποτακτική Έγκλιση (για τον Αόριστο Β')

Τα ρήματα **ἔχω - ἔχομαι και ἔπομαι** στον αόριστο β', όταν είναι σύνθετα, ανεβάζουν τον τόνο στην πρόθεση (αν η πρόθεση είναι δισύλλαβη, ο τόνος μεταφέρεται στην τελευταία συλλαβή της). Οι τύποι **σχώμεθα και σπώμεθα** παραμένουν σταθεροί ως προς τον τόνο.

Επίσης, ο τόνος ανεβαίνει στην υποτακτική του αορίστου β' του ρήματος **ἴεμαι**, όταν είναι σύνθετο, στα εξής πρόσωπα: **πρόηται** (γ' ενικό), **πρόησθε** (β' πληθυντικό), **πρόωνται** (γ' πληθυντικό). Υπάρχουν όμως και οι τύποι: **προῆται, προῆσθε, προῶνται** (χρησιμοποιούνται εναλλακτικά).

Ευκτική Έγκλιση (για τον Αόριστο Β')

Τα ρήματα **ἔχω - ἔχομαι και ἔπομαι** στον αόριστο β', όταν είναι σύνθετα, ανεβάζουν τον τόνο. Οι τύποι **σχοίμην - σχοίμεθα, σποίμην - σποίμεθα** παραμένουν ως προς τον τόνο σταθεροί. (**Σημείωση:** η ευκτική αορίστου β' του ρήματος **ἔχω**, όταν αυτό δεν είναι σύνθετο, είναι: **σχοίην, σχοίης** κτλ. Στην περίπτωση που το ρήμα είναι σύνθετο, σχηματίζει την ευκτική του αορίστου β' ομαλά: **-σχοίμι, -σχοίς, -σχοι** κτλ.).

Στην ευκτική αορίστου β' του ρήματος **ἴεμαι**, αν το ρήμα είναι σύνθετο, ο τόνος ανεβαίνει, στα εξής πρόσωπα: **πρόειο** (β' ενικό), **πρόειντο** (γ' πληθυντικό). Υπάρχουν και οι τύποι: **προεῖο, προεῖντο**, καθώς επίσης και οι **πρόοιο - προοῖο, πρόοιντο -προοῖντο**.

Προστακτική Έγκλιση

α) Οι δισύλλαβες προστακτικές των βαρύτονων φωνηεντόληκτων, των αφωνόληκτων και των συνηρημένων ρημάτων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, όταν είναι σύνθετες, ανεβάζουν τον τόνο στην προπαραλήγουσα στο β' ενικό πρόσωπο. Όσες δεν είναι δισύλλαβες, αλλά τρισύλλαβες, τότε τονίζονται **πάντα** στην προπαραλήγουσα της προστακτικής, στο β' ενικό πρόσωπο (είτε πρόκειται για απλά είτε για σύνθετα ρήματα). Οι παραπάνω διευκρινίσεις αφορούν την ενεργητική και τη μέση φωνή, στους χρόνους ενεστώτα και αόριστο.

β) Οι σύνθετες δισύλλαβες προστακτικές **όλων** των ρημάτων της ενεργητικής φωνής του αορίστου β' τονίζονται στο β' ενικό πρόσωπο στην προπαραλήγουσα. (ισχύει και για τις πέντε προστακτικές: **ἐλθέ, εἰπέ, λαβέ, εὔρέ, ἰδέ**).

γ) Οι τρισύλλαβες προστακτικές των ρημάτων της ενεργητικής φωνής του αορίστου β' τονίζονται **πάντα** στο β' ενικό πρόσωπο στην προπαραλήγουσα (είτε πρόκειται για απλά είτε για σύνθετα ρήματα).

δ) Το ρήμα **ἔχω** έχει προστακτική ενεργητικού αορίστου β', στο β' ενικό πρόσωπο, **σχέξ**. Όταν ο τύπος αυτός είναι σύνθετος, τονίζεται **πάντα στην παραλήγουσα** και ποτέ στην προπαραλήγουσα (πρβλ. παραπάνω, γενικός κανόνας [β]).

Οι τύποι **σχέτε** (β' πληθυντικό Ε.Φ.), **σχέσθε** (β' πληθυντικό Μ.Φ.) και **σπέσθε** (β' πληθυντικό Μ.Φ.) της προστακτικής αορίστου β' των ρημάτων **ἔχω** - **ἔχομαι** και **ἔπομαι**, τονίζονται στην προπαραλήγουσα, όταν είναι σύνθετοι.

Τα ρήματα **ἔχομαι** και **ἔπομαι** έχουν προστακτική μέσου αορίστου β', στο β' ενικό πρόσωπο, **σχοῦ** και **σποῦ** αντίστοιχα. Οι προηγούμενοι μονοσύλλαβοι τύποι της προστακτικής, όταν είναι σύνθετοι με μονοσύλλαβη πρόθεση, τονίζονται στη λήγουσα (δεν επηρεάζεται ο τονισμός τους). Όταν όμως είναι σύνθετοι με δισύλλαβη πρόθεση, τονίζονται στην παραλήγουσα (επηρεάζεται η θέση του τόνου τους).

Όλες οι άλλες προστακτικές των ρημάτων του μέσου αορίστου β', στο β' ενικό πρόσωπο, εφόσον δεν είναι μονοσύλλαβες, τονίζονται **πάντα** στη λήγουσα (είτε είναι απλές είτε σύνθετες).

ε) Η προστακτική ενεστώτα των ρημάτων **φημί**, **οἶδα**, **εἰμί**, **εἶμι**, **κεῖμαι** στο β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο, όταν είναι σύνθετη, τονίζεται στην προπαραλήγουσα.

στ) Σχετικά με τις προστακτικές των ρημάτων της Β' Συζυγίας στον αόριστο β' και με τις προστακτικές κάποιων βαρύτονων ρημάτων της Α' Συζυγίας, που όμως σχηματίζουν αόριστο β' κατά τα ρήματα σε -μι, σημειώνουμε τα εξής:

Οι προστακτικές των αορίστων β': **ἔστην** (ρ. ἵσταμαι), **ἔδωκα** (ρ. δίδωμι), **ἔθηκα** (ρ. τίθημι), **ἤκα** (ρ. ἵημι), **ἔγνων** (ρ. γιγνώσκω), **ἔβην** (ρ. βαίνω), **ἔδραν** (ρ. διδράσκω), **ἔδυν** (ρ. δύομαι): στο β' ενικό και πληθυντικό πρόσωπο, όταν είναι σύνθετες, ανεβάζουν τον τόνο στην πρόθεση (ή στη λήγουσα της πρόθεσης, αν αυτή είναι δισύλλαβη).

Οι προστακτικές των αορίστων β': **ἔδομην** (ρ. δίδομαι), **ἔθέμην** (ρ. τίθεμαι), **εἶμην** (ρ. ἵεμαι): στο β' ενικό πρόσωπο, όταν είναι σύνθετες με δισύλλαβη πρόθεση, ανεβάζουν τον τόνο στην παραλήγουσα. Όταν είναι σύνθετες όμως με μονοσύλλαβη πρόθεση, δεν ανεβάζουν τον τόνο (δεν επηρεάζεται ο τονισμός τους). Στο β' πληθυντικό πρόσωπο, οι ίδιες προστακτικές, όταν είναι σύνθετες, σε κάθε περίπτωση τονίζονται στην προπαραλήγουσα.

[Εξαίρεση: η προστακτική αορίστου β' του ρ. ἵεμαι (οὔ), όταν είναι σύνθετη με δισύλλαβη πρόθεση που έχει πάθει έκθλιψη, δεν ανεβάζει τον τόνο (δεν επηρεάζεται ο τονισμός της)].

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ**Α. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ**

- 1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΣ:** εκφέρονται με οριστική (απλή ή δυνητική*) ή με δυνητική ευκτική**.
**Δυνητική οριστική* είναι η οριστική ιστορικού χρόνου + ἄν (δηλώνεται κάτι που μπορούσε να γίνει στο παρελθόν ή το μη πραγματικό).
***Δυνητική ευκτική* είναι η ευκτική κάθε χρόνου (εκτός του μέλλοντα) + ἄν (δηλώνεται το δυνατό στο παρόν – μέλλον).
- 2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ:** εκφέρονται με υποτακτική, προστακτική ή με ευχητική οριστική ή ευχητική ευκτική.
- 3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ:** διακρίνονται σε *κρίσεως* και *επιθυμίας*, επίσης σε *ολικής* και *μερικής* άγνοιας. Το δεύτερο ζεύγος κατηγοριών τους προσδιορίζεται από την πιθανή απάντηση στην ερώτηση που διατυπώνουν (ναι ή όχι για τις ολικής άγνοιας, οτιδήποτε άλλο για τις μερικής άγνοιας). Εκφέρονται όπως και οι προτάσεις κρίσεως ή με υποτακτική (απορηματική), εάν πρόκειται για ερωτηματική πρόταση επιθυμίας.
(Επίσης, μπορεί να είναι *απλές* ή *διμελείς*. Στη δεύτερη περίπτωση περιλαμβάνουν δύο (2) ερωτήσεις. Τότε προτάσσεται συνήθως η ερωτηματική αντωνυμία *πότερον* ή *πότ'ερα*, ενώ στο δεύτερο μέρος ο διαχωριστικός σύνδεσμος *ἤ*).
- 4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΙΚΕΣ:** συνήθως *σ'* αυτές παραλείπεται το *ρήμα*. Εκφέρονται όπως οι προτάσεις κρίσεως.

Β. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΟΙΟΝ

- 1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΕΣ:** είναι οι προτάσεις που δεν περιέχουν άρνηση.
- 2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΦΑΤΙΚΕΣ – ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ:** είναι οι προτάσεις που περιέχουν άρνηση.

Γ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ

- 1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΠΛΕΣ:** είναι οι προτάσεις που περιέχουν μόνο τους κύριους όρους, δηλαδή το *υποκείμενο* και το *κατηγορήμα*.
(Το *κατηγορήμα* διακρίνεται σε δύο είδη: α) *μονολεκτικό* – περιλαμβάνει μόνο ρηματικό τύπο, β) *περιφραστικό* – περιλαμβάνει συνδετικό *ρήμα* + κατηγορούμενο).
- 2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΘΕΤΕΣ:** είναι οι προτάσεις που περιέχουν περισσότερους από έναν κύριους όρους.
(Προσοχή: φυσικά, ποτέ περισσότερα *ρήματα* του ενός).
- 3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΕΣ:** είναι οι προτάσεις από τις οποίες λείπουν κάποιοι κύριοι όροι, που όμως εννοούνται εύκολα.
- 4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΑΥΞΗΜΕΝΕΣ – ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΕΣ:** είναι οι προτάσεις στις οποίες υπάρχουν εκτός των κύριων όρων και δευτερεύοντες όροι, δηλαδή *προσδιορισμοί*.
(Προσοχή: στους δευτερεύοντες όρους μιας πρότασης περιλαμβάνεται και το *αντικείμενο*).

Δ. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ

- 1. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΥΡΙΕΣ – ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ:** είναι οι προτάσεις που μπορούν να σταθούν μόνες τους στο λόγο.
- 2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ – ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ:** είναι οι προτάσεις που δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους στο λόγο. Εξαρτώνται πάντα από μία κύρια ή κάποια άλλη δευτερεύουσα. Πάντως, σε μία περίοδο ή ημπερίοδο έχουμε τουλάχιστον μία κύρια πρόταση.

ΕΙΔΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ (10):

Α) **ΕΙΔΙΚΕΣ:** εισάγονται με τους ειδικούς συνδέσμους *ὅτι*, *ὥς*. Εκφράζουν κρίση (υποκειμενική με το *ὥς* και αντικειμενική με το *ὅτι*). Εκφέρονται με απλή οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική και ευκτική του πλαγίου λόγου. Χρησιμεύουν ως υποκείμενα, αντικείμενα και επεξηγήσεις. Επομένως, είναι προτάσεις ονοματικές.

Β) **ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ:** εισάγονται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους *ὥς*, *ὅτι*, *διότι*, *ἐπεὶ*, *ἐπειδή*, *ὅτε*, *ὅποτε*. Εκφράζουν κρίση. Εκφέρονται με τις ίδιες εγκλίσεις των ειδικών δευτερευουσών προτάσεων. Χρησιμεύουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της αιτίας. Επομένως, είναι προτάσεις επιρρηματικές.

Γ) **ΤΕΛΙΚΕΣ:** εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους *ἵνα*, *ὅπως*, *ὥς*. Εκφράζουν επιθυμία. Εκφέρονται με υποτακτική, ευκτική του πλαγίου λόγου και οριστική ιστορικού χρόνου. Χρησιμεύουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του σκοπού. Επομένως, είναι προτάσεις επιρρηματικές.

Δ) ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ (φόβου ή διστακτικές): εισάγονται με τους ενδοιαστικούς συνδέσμους *μή, μη ού*. Εκφράζουν κρίση ή επιθυμία. Εκφέρονται με υποτακτική, ευκτική του πλαγίου λόγου και οριστική. Χρησιμεύουν ως υποκείμενα, αντικείμενα και επεξηγήσεις. Επομένως, είναι προτάσεις ονομαστικές.

Ε) ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ: εισάγονται με τους υποθετικούς συνδέσμους *εί, εάν, αν, ήν*. Εκφράζουν κυρίως κρίση. Εκφέρονται με απλή οριστική, υποτακτική και ευκτική. Χρησιμεύουν ως βάση νόηματος μιας κύριας πρότασης. Επομένως, είναι προτάσεις επιρρηματικές.

ΣΤ) ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ (ενδοτικές): εισάγονται με τους παραχωρητικούς συνδέσμους *εί καιί, εάν καιί, αν καιί, καιί εί, καιί αν, κάν, ούδ' εί, ούδ' εάν, μηδ' εάν*. Εκφράζουν κρίση. Εκφέρονται με οριστική, υποτακτική και ευκτική. Δηλώνουν εναντίωση προς την κύρια πρόταση. Επομένως, είναι προτάσεις επιρρηματικές.

Ζ) ΧΡΟΝΙΚΕΣ: εισάγονται με τους χρονικούς συνδέσμους *ότε, όποτε, έπει, έπειδή, πριν, όταν, όπότε*. Εκφράζουν κρίση ή επιθυμία. Εκφέρονται με οριστική, υποτακτική και ευκτική. Χρησιμεύουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου. Επομένως, είναι προτάσεις επιρρηματικές.

Προσοχή: ο χρονικός σύνδεσμος *πριν* εισάγει χρονικές *απαρεμφατικές* δευτερεύουσες προτάσεις.

Η) ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ: εισάγονται με τους συμπερασματικούς συνδέσμους *ώστε, ώς, έφ' ό, έφ' ό τε*. Εκφράζουν κρίση ή επιθυμία. Εκφέρονται με οριστική, δυνητική οριστική και δυνητική ευκτική. Δηλώνουν συμπέρασμα ή επακόλουθο. Επομένως, είναι προτάσεις επιρρηματικές.

Προσοχή: ο συμπερασματικός σύνδεσμος *ώστε* εισάγει συμπερασματικές *απαρεμφατικές* δευτερεύουσες προτάσεις.

Θ) ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ: εισάγονται με τα *εί, εί - ή, είτε - είτε*, με ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα, καθώς και με αναφορικές αντωνυμίες και αναφορικά επιρρήματα. Εκφράζουν κρίση ή επιθυμία. Εκφέρονται με απλή οριστική, δυνητική οριστική, απορηματική υποτακτική, δυνητική ευκτική και ευκτική του πλαγίου λόγου. Χρησιμεύουν ως υποκείμενα, αντικείμενα και επεξηγήσεις. Επομένως, είναι προτάσεις ονομαστικές.

Ι) ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ: εισάγονται με αναφορικές αντωνυμίες και αναφορικά επιρρήματα. Εκφράζουν κρίση ή επιθυμία. Εκφέρονται με απλή οριστική, δυνητική οριστική και δυνητική ευκτική, όταν εκφράζουν κρίση. Εκφέρονται με υποτακτική, ευχτική ευκτική και προστακτική, όταν εκφράζουν επιθυμία. Χρησιμεύουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί ή αντικαθιστούν ουσιαστικό – επίθετο. Επομένως, είναι προτάσεις άλλοτε επιρρηματικές και άλλοτε ονομαστικές.

Προσοχή: τα αναφορικά στην αρχή περιόδου – ημιορίου ΔΕΝ εισάγουν δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, αλλά κύρια. Στην περίπτωση αυτή πρέπει το αναφορικό να αναφέρεται στα προηγούμενα και ισοδυναμεί στη μετάφραση συνήθως με δεικτική αντωνυμία.

ΣΥΝΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Α. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Το υποκείμενο του ρήματος βρίσκεται πάντα σε ονομαστική.

- Το ρήμα συμφωνεί σε μία πρόταση με το υποκείμενό του, στο πρόσωπο και στον αριθμό.
Εξ αίρεση: η περίπτωση της *αττικής σύνταξης*. Το υποκείμενο του ρήματος είναι όνομα ουδετέρου γένους πληθυντικού αριθμού και το ρήμα βρίσκεται στο γ' ενικό πρόσωπο (π.χ. *τὰ παιδία παίζε*).
- Το ρήμα μπαίνει στον πληθυντικό αριθμό, αν τα υποκείμενα είναι δύο ή περισσότερα. Όταν τα υποκείμενα βρίσκονται στο ίδιο πρόσωπο, τότε το ρήμα μπαίνει στο αντίστοιχο πρόσωπο στον πληθυντικό. Όταν τα υποκείμενα βρίσκονται σε διαφορετικό πρόσωπο, τότε το ρήμα μπαίνει στο επικρατέστερο πρόσωπο στον πληθυντικό αριθμό (κατά σειρά προτεραιότητας τα πρόσωπα είναι: πρώτο πρόσωπο, δεύτερο πρόσωπο, τρίτο πρόσωπο).
Εξαιρέσεις: α) κάποιες φορές, αν και τα υποκείμενα είναι δύο ή περισσότερα, το ρήμα μπαίνει στον ενικό και στο πρόσωπο του υποκειμένου που είναι πλησιέστερο ή σπουδαιότερο. β) Το ρήμα μπαίνει στον πληθυντικό, ακόμη κι αν το υποκείμενο είναι ένα. Αυτό συμβαίνει όταν το υποκείμενο είναι *όνομα περιληπτικό*. Η σύνταξη αυτή ονομάζεται *κατά το νοούμενο ή κατά σύνεση* (π.χ. *τὸ πλῆθος έπεβοήθησαν, λέσβος από τῶν Αθηναίων απέστησαν*).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ: α) Το υποκείμενο μιας μετοχής συμφωνεί μαζί της σε γένος, αριθμό και πτώση. β) Το υποκείμενο του απαρεμφάτου βρίσκεται σε πτώση ονομαστική σε περίπτωση *ταυτοπροσωπίας* (οπότε είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος, από το οποίο εξαρτάται το απαρέμφατο) και σε πτώση αιτιατική σε περίπτωση *ετεροπροσωπίας* (οπότε είναι διαφορετικό από το υποκείμενο του ρήματος, από το οποίο εξαρτάται το απαρέμφατο).

Β. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Το κατηγορούμενο είναι πάντα ομοιόπτωτος προσδιορισμός σε σχέση με τη λέξη στην οποία αναφέρεται.

- Αν το κατηγορούμενο είναι επίθετο, συμφωνεί με το υποκείμενο σε γένος, αριθμό και πτώση.
- Αν το κατηγορούμενο είναι ουσιαστικό, συμφωνεί με το υποκείμενο υποχρεωτικά μόνο στην πτώση και τυχαία στο γένος και στον αριθμό.

- Αν το υποκείμενο δεν είναι κάτι ορισμένο, αλλά μια γενική έννοια (σε όλο της το είδος), τότε το κατηγορούμενο, αν είναι επίθετο, μπαίνει σε ουδέτερο γένος ενικού αριθμού, ανεξάρτητα από το γένος και τον αριθμό του υποκειμένου. Αυτό το κατηγορούμενο συνοδεύεται κάποιες φορές από τις λέξεις *πράγμα* ή *χρήμα* ή *κτῆμα*.
- Αν υπάρχουν δύο ή περισσότερα υποκείμενα, τότε το κατηγορούμενο, αν είναι επίθετο, μπαίνει κανονικά στον πληθυντικό αριθμό.
- Αν υπάρχουν δύο ή περισσότερα υποκείμενα, τότε το κατηγορούμενο μπαίνει στο γένος των υποκειμένων, εφόσον αυτό είναι κοινό και τα υποκείμενα έμψυχα. Φυσικά, εάν πρόκειται για επίθετο, το κατηγορούμενο τίθεται στην προηγούμενη περίπτωση στον πληθυντικό αριθμό.
- Το κατηγορούμενο μπαίνει στο επικρατέστερο γένος, αν τα υποκείμενα είναι έμψυχα, αλλά διαφορετικού γένους και φυσικά, εάν πρόκειται για επίθετο, τίθεται στον πληθυντικό αριθμό (επικρατέστερο γένος κατά σειρά είναι: το αρσενικό, το θηλυκό, το ουδέτερο).
- Το κατηγορούμενο μπαίνει στο ουδέτερο γένος, αν τα υποκείμενα είναι άψυχα οποιουδήποτε γένους.
- Το κατηγορούμενο μπαίνει στο γένος των εμψύχων, αν τα υποκείμενα είναι άλλα έμψυχα και άλλα άψυχα.

ΕΙΔΗ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

1. ΑΠΛΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ: εξαρτάται από συνδετικό ρήμα.
2. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ: δεν εξαρτάται από συνδετικό ρήμα, αλλά συχνά από ρήμα κινήσεως. Το επιρρηματικό κατηγορούμενο δηλώνει *χρόνο, τρόπο, τόπο, σκοπό και τάξη (σειρά)*. Οι παρακάτω λέξεις είναι συνήθως επιρρηματικά κατηγορούμενα με τις προηγούμενες σημασίες: *πολύς, μέγας, άφθονος, έκών, έκούσιος, έθελοντής, έθελούσιος, άκων, άκούσιος, άσμενος, ήσυχος, ύπόσπονδος, πρώτος, τριταίος, τελευταίος, σκοταίος, πελάγιος, άπότομος, ένάντιος, άντίος, βοηθός, σύμβουλος*.
3. ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ: δεν εξαρτάται από συνδετικό ρήμα, αλλά κυρίως από ρήμα αύξησης – εξέλιξης. Ισοδυναμεί με συμπερασματική πρόταση και μεταφράζεται με το ώστε + μτφρ. του κατηγορουμένου.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ – ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ:

1. Το υποκείμενο μπορεί να δηλωθεί και με εμπρόθετη αιτιατική στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) με τις προθέσεις *άμφί, περί, πρός, ώς* + αιτιατική, όταν δηλώνει αριθμό ή ποσό κατά προσέγγιση, β) με την πρόθεση *κατ'ά* + αιτιατική, όταν δηλώνει μερισμό, γ) με την πρόθεση *έπί* + αιτιατική, όταν δηλώνει τοπική έκταση.
2. Το κατηγορούμενο μπορεί να δηλωθεί και με εμπρόθετη αιτιατική στην ακόλουθη περίπτωση: με τις προθέσεις *άμφί, είς, περί, ύπερ, πρός* + αιτιατική, όταν δηλώνει ποσό κατά προσέγγιση. (Και το αντικείμενο μπορεί να δηλωθεί με εμπρόθετη αιτιατική στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) με τις προθέσεις *άμφί, είς, περί, ύπερ* + αιτιατική, όταν δηλώνει ποσό κατά προσέγγιση, β) με τις προθέσεις *έπί, κατ'ά* + αιτιατική, όταν δηλώνει έκταση ή χωρισμό).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΝΔΕΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Το ρήμα *είμι* και τα συνώνυμά του: *ύπάρχω, τυγχάνω, διατελώ, έφυν, πέφυκα κ.α.*
2. Το ρήμα *γίγνομαι* και τα συνώνυμά του: *καθίσταμαι, άποβαίνω, έκβαίνω κ.α.*
3. Τα κλητικά παθητικά: *καλοῦμαι, όνομάζομαι, προσαγορεύομαι, άκούω κ.α.*
4. Τα εκλογής ή προχειριστικά παθητικά: *αίροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω, άποδεικνύομαι κ.α.*
5. Τα δοξαστικά παθητικά: *νομίζομαι, κρίνομαι, φαίνομαι, δοκῶ, ήγοῦμαι κ.α.*
Προσοχή: τα ενεργητικά κλητικά, εκλογής και δοξαστικά δέχονται κατηγορούμενο του αντικειμένου.

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ

- Πρόκειται για ένα κατηγορούμενο (πάντα ουσιαστικό) σε πτώση γενική. Συνοδεύεται από συνδεδετικό ρήμα.
- Η γενική κατηγορηματική αναφέρεται στο υποκείμενο του συνδεδετικού ρήματος και δηλώνει: *κτήση, διαίρεση, ιδιότητα, ύλη και αξία*.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

(ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΜΕ ΤΥΧΑΙΑ ΣΕΙΡΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΑΥΞΟΝΤΑ ΑΡΙΘΜΟ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΟΡΓΑΝΩΘΕΙ ΣΕ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ. ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΑ ΧΡΗΣΤΙΚΕΣ, ΑΦΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΕΝΤΟΠΙΖΟΝΤΑΙ ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΑ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ.

1. Η γενική του περιεχομένου εξαρτάται μόνο από ουσιαστικά.
2. Η γενική που εξαρτάται από επίθετα είναι γενική αντικειμενική.
3. Όταν ένας προσδιορισμός, αντί να συμφωνεί συντακτικά με τον όρο στον οποίο αναφέρεται λογικά, συμφωνεί με κάποιον άλλο όρο, τότε το φαινόμενο λέγεται σχήμα υπαλλαγής.
4. Οι προσωπικές αντωνυμίες προσδιορίζονται κατά κανόνα από παραθέσεις.
5. Όταν από ένα ρήμα εξαρτώνται δύο ή περισσότερα αντικείμενα, αλλά δεν στέκονται όλα ως λογικά αντικείμενα του ρήματος, τότε εννοούμε και ένα άλλο ρήμα για τα αντικείμενα αυτά. Σε αυτήν την περίπτωση έχουμε σχήμα κατά ζεύγμα (το ρήμα που εννοούμε ονομάζεται *ρήμα κατά ζεύγμα* στο ήδη υπάρχον ρήμα). Παράδειγμα: *ἡ πόλις γέμει θυμιαμάτων, παιάνων καὶ στεναγμάτων*. Με ρήμα κατά ζεύγμα: *ἡ πόλις γέμει θυμιαμάτων, ἀντιχεῖ παιάνων καὶ στεναγμάτων*.
6. Όταν το κατηγορούμενο είναι ουσιαστικό και βρίσκεται κοντά στο ρήμα, το ρήμα ενδέχεται να συμφωνεί με το κατηγορούμενο ως προς τον αριθμό, κι όχι με το υποκείμενο. Το φαινόμενο ονομάζεται ἔλξη του αριθμού του ρήματος από το κατηγορούμενο.
7. Στα αρχαία ελληνικά, ο συγγραφέας συχνά χρησιμοποιεί ρήμα προσωπικό εκεί που θα έπρεπε να χρησιμοποιήσει απρόσωπο. Σ' αυτήν την περίπτωση το υπάρχον απαρέμφατο είναι αντικείμενο του προσωπικού ρήματος και όχι υποκείμενο. Αυτό γίνεται για να δοθεί έμφαση στο υποκείμενο του ρήματος. Στην απόδοση όμως στα νέα ελληνικά, μεταφράζουμε το ρήμα ως απρόσωπο.
8. Οι προτάσεις που εισάγονται με τους συνδέσμους *ἐπεὶ, ἐπειδὴ* είναι δευτερεύουσες χρονικές ή αιτιολογικές. Χρονικές είναι συνήθως, όταν το ρήμα τους είναι ιστορικού χρόνου.
9. Μια πλάγια πτώση, όταν προσδιορίζει ουσιαστικό ή επίθετο σε διαφορετική πτώση απ' αυτό, είναι ετερόπτωτος προσδιορισμός, αλλά όταν προσδιορίζει ρηματικό τύπο και δεν είναι αντικείμενό του, είναι επιρρηματικός προσδιορισμός απλής πλάγιας πτώσης.
10. Όταν μια αναφορική αντωνυμία εισάγει πλάγια ερωτηματική πρόταση, τότε μεταφράζουμε την αντωνυμία ως ερωτηματική.
11. Όταν το υποκείμενο μιας δευτερεύουσας πρότασης το βρίσκουμε και ως αντικείμενο της κύριας, τότε έχουμε σχήμα κατά πρόληψη. Δηλαδή, το υποκείμενο της δευτερεύουσας προλαβαίνει και το καθιστά αντικείμενο η κύρια πρόταση.
12. Με το *γάρ* (και κάποιες φορές με το *ὥς*) εισάγονται κύριες αιτιολογικές προτάσεις.
13. Τα αμετάβατα ρήματα μπορούν να δεχθούν σύστοιχο αντικείμενο.
14. Όταν έχουμε δευτερεύουσα απαρεμφατική πρόταση, που εισάγεται με αναφορική αντωνυμία, τότε αυτή η πρόταση είναι αναφορικοσυμπερασματική.
15. Στις απαρεμφατικές προτάσεις ισχύει η αντίστοιχη ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία ανάλογα με το ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται η απαρεμφατική.
16. *οὐκ ἔστιν ὅστις = κανείς, ἔστιν ὅστις = κάποιος, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ = ο καθένας*.
17. Οποιοδήποτε παθητικό ρήμα στο γ' ενικό πρόσωπο μπορεί να είναι απρόσωπο.
18. Συμφυρμός ή βραχυλογία: *ὅτι ἀληθὲς τοῦτο λέγω* → δύο προτάσεις ενώθηκαν σε μία. Πιθανώς αποδεκτή σύνταξη είναι: *λέγω – ρήμα, ἐγὼ – υποκείμενο, τοῦτο – σύστοιχο αντικείμενο, ἀληθὲς – κατηγορούμενο του αντικειμένου*. Ανάλυση συμφυρμού: *ὅτι*

ἀληθές ἐστὶ τοῦτο, ὁ ἐγὼ λέγω (ἡ αναφορική πρόταση εἶναι ἐπεξήγηση στο τοῦτο).

19. Τα ρήματα *δοκεῖ* και *φαίνεται* ως απρόσωπα δέχονται δοτική προσωπική. Ως προσωπικά δέχονται δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου ή της αναφοράς.
20. Δίπλα στα εις *-τέος* και *-τὸς* ρηματικά επίθετα μπορεί να υπάρχει δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου ή του ενεργούντος προσώπου. Το ίδιο συμβαίνει συχνά και δίπλα σε ρηματικούς τύπους παθητικού παρακειμένου και υπερσυντελικού.
21. Με ρήμα σε δυνητική ευκτική έχουμε συνήθως μετοχές υποθετικές, οι οποίες δέχονται άρνηση *μή*.
22. Η επεξήγηση επεξηγεί τον προσδιοριζόμενο όρο. Η παράθεση δίνει ένα επιπλέον γνώρισμα σ' αυτόν.
23. Όταν έχουμε εμπρόθετο προσδιορισμό ή επίρρημα ή γενική με άρθρο μπροστά τους, και το άρθρο αυτό συνάπτεται με μία μετοχή ή ένα απαρέμφατο, τότε δεν έχουμε επιθετικό προσδιορισμό.
24. Γενική παραθετική έχουμε μετά από ένα επίθετο που ισοδυναμεί με γενική πτώση ή μετά από κτητική αντωνυμία.
25. Διάκριση αντικείμενου: α) *εξωτερικό*—υπάρχει εξ' αρχής, δηλαδή πριν ενεργήσει το υποκείμενο του ρήματος, β) *εσωτερικό* ή *του αποτελέσματος*—δηλαδή το αντικείμενο δεν υπάρχει εξ' αρχής, αλλά προέρχεται από την ίδια την ενέργεια του υποκειμένου, γ) *εσωτερικό σύστοιχο*—προέρχεται από την ίδια ρίζα με τον ρηματικό τύπο στον οποίο αναφέρεται.
26. Τα κελευστικά ρήματα συντάσσονται με αιτιατική και απαρέμφατο.
27. Από το ρήμα *τυγχάνω* εξαρτάται κατηγορηματική μετοχή. Στη μετάφραση όμως αποδίδουμε τη μετοχή ως ρήμα και το ρήμα ως επίρρημα. Η μετοχή αυτή αναφέρεται πάντα στο υποκείμενο του ρήματος.
28. Μεταφράζουμε κατηγορηματική μετοχή που εξαρτάται από τα συνδετικά ρήματα *εἰμι* και *γίγνομαι*, παραλείποντας στη μετάφραση τα ρήματα και αποδίδοντας τη μετοχή με ρήμα.
29. Η αιτιατική απόλυτη μετοχή είναι συνήθως μετοχή απροσώπου ρήματος ή απρόσωπης έκφρασης. Είναι δυνατόν το ρήμα να είναι και προσωπικό, μόνο όταν η μετοχή είναι αιτιολογική και συνοδεύεται από το *ὡς* ή το *ὥσπερ*.
30. *Ἐπιστέλλω* = παραγγέλλω, *τιμωροῦμαι* = τιμωρώ, *τιμωρῶ* = βοηθῶ.
31. Γενική διαιρετική έχουμε και με επιρρήματα χρονικά, τοπικά και ποσοτικά. Από τοπικά επιρρήματα όμως σε *-θεν* έχουμε γενική της αφητηρίας.
32. Ο ιστορικός ενεστώτας έχει σημασία αορίστου ή παρατατικού.
33. Τα ρηματικά επίθετα σε *-τός*, *-τή*, *-τόν* σημαίνουν: α) μπορεί να + αυτό που σημαίνει το ρήμα από το οποίο προέρχονται (π.χ. *άλωτός* → αυτός που μπορεί να κυριευθεί) και β) άξιος να + αυτό που σημαίνει το ρήμα από το οποίο προέρχονται (π.χ. *θαυμαστός* → ο άξιος να θαυμάζεται).
34. Με το *πρὶν* εισάγεται απαρεμφατική χρονική πρόταση, όταν η πρόταση απ' την οποία εξαρτάται είναι καταφατική. Αν είναι αρνητική, τότε έχουμε ρηματική χρονική πρόταση, που εισάγεται με τον ίδιο χρονικό σύνδεσμο.
35. Η πρόθεση *πλὴν* συντάσσεται κανονικά με γενική. Μπορεί όμως να συντάσσεται και με μια πτώση που προηγήθηκε στην πρόταση, στην οποία ανήκει (*πλὴν* + γενική → εμπρόθετος προσδιορισμός της εξαίρεσης).
36. *ἔχω* + τελικό απαρέμφατο = μπορώ να + μετάφραση του απαρεμφάτου.
ἔχομαι + δοτική = βρίσκομαι σε + μετάφραση δοτικής.
ἠγοῦμαι + απαρέμφατο = νομίζω ότι, *ἠγοῦμαι* + γενική = είμαι αρχηγός, *ἠγοῦμαι* + δοτική = οδηγώ.
37. Το επίθετο *ποικίλος* - *η* - *ον*, όταν αναφέρεται σε λόγια (δηλαδή: ποικίλα λόγια), τότε σημαίνει αινιγματικός - *η* - *ο* (δηλαδή: αινιγματικά λόγια).
38. Από το ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας ή το ουδέτερο επιθέτου εξαρτάται γενική διαιρετική.
39. Όταν έχουμε έλξη του αναφορικού, το αναφορικό έλκεται από μια δεικτική αντωνυμία, η οποία παραλείπεται, σχεδόν πάντοτε, ως ευκόλως εννοούμενη.
40. Τα δυνητικά απαρέμφατα είναι αναγκαστικά ειδικά.
41. *Ἐμποδῶν* = βγαίνω από τη μέση, *ἐμποδῶν* = γίνομαι εμπόδιο.
Ἐὖ ποιω τινά = ευεργετώ, *κακῶς ποιω* = βλάπτω.
Ἐνθυμοῦμαι = έχω στο μυαλό μου, έχω υπόψη μου.

42. Συχνά αντί γενικής διαιρετικής χρησιμοποιείται επιμεριστική παράθεση.
43. Οι κύριες παρενθετικές προτάσεις δεν συνδέονται παρατακτικά με άλλες κύριες.
44. Το *νῦν δὲ* το βρίσκουμε συνήθως μετά από υποθετικό λόγο του μη πραγματικού. Μας επαναφέρει στον πραγματικό χρόνο, δηλαδή στην αλήθεια.
45. Η γενική του χρόνου δηλώνει χρονική διάρκεια. Η δοτική του χρόνου δηλώνει χρονικό σημείο. Η αιτιατική του χρόνου δηλώνει χρονική έκταση.
46. Όλα τα υποκείμενα των απαρεμφάτων, που είναι σε αιτιατική λόγω ετεροπροσωπίας, στη μετάφραση τα τρέπουμε σε ονομαστική, αποδίδοντας το απαρέμφατο με ρήμα.
47. Στον υποθετικό λόγο του μη πραγματικού, είναι δυνατόν στην απόδοση να έχουμε παρατακτικό απροσώπου ρήματος. Σ' αυτήν την περίπτωση δεν χρειάζεται το δυνητικό *ἄν*.
48. Παράλλαξη έχουμε όταν δύο όροι συνδέονται παρατακτικά και είναι ως προς τη μορφή τους διαφορετικοί (π.χ. γενική και απαρέμφατο). Ως προς τη λειτουργία τους όμως μέσα στην πρόταση είναι όμοιοι (π.χ. είναι αντικείμενα του ρήματος).
49. Στην απρόσωπη σύνταξη έχουμε αναγκαστική ετεροπροσωπία. Λέμε λοιπόν ότι έχουμε αιτιατική ως υποκείμενο του απαρεμφάτου, λόγω εξάρτησής του από απρόσωπο ρήμα ή έκφραση.
50. Αν μετά από δοξαστικό ή λεκτικό ρήμα έχουμε ως αντικείμενο απαρέμφατο απροσώπου ρήματος, τότε το υποκείμενο αυτού του απαρεμφάτου θα είναι πάλι ένα απαρέμφατο και θα έχουμε απρόσωπη σύνταξη μεταξύ δύο απαρεμφάτων. Σ' αυτήν την περίπτωση ισχύει η ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία σε σχέση με το ρήμα και το δεύτερο απαρέμφατο.
51. Στις δευτερεύουσες τελικές προτάσεις που εισάγονται με το *ὥς, ὅπως* είναι δυνατόν να υπάρχει το αοριστολογικό *ἄν*, όταν δηλώνεται ότι ο σκοπός θα πραγματοποιηθεί με κάποια προϋπόθεση.
52. *Θεραπεύω* + αιτιατική: (τὴν γῆν = καλλιεργῶ), (τὸν θεὸν = λατρεύω), (τὸν ἄνθρωπον = υπηρετῶ, περιποιούμαι, γηροκομῶ).
53. *Παραιτοῦμαι* = παρακαλῶ. *Εὖ πάσχω* = ευεργετούμαι.
Δίκην δίδωμι τινὶ = τιμωροῦμαι. *Εὖ πράττω* = ευτυχῶ.
Δίκην λαμβάνω παρὰ τινός = τιμωρῶ. *Κακῶς πράττω* = δυστυχῶ.
Χάριν ἀποδίδωμι = εκφράζω ευγνωμοσύνη. *Εὖ λέγω* = επαινῶ.
Εὖ ποιῶ = ευεργετῶ. *Εὖ ἀκούω* = επαινούμαι.
54. *Νῆ Δία*: ομωτική έκφραση ή προσφώνηση.
55. Το *φεῦ* ονομάζεται σχετλιαστικό επιφώνημα.
56. Στις εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις, οι οποίες εισάγονται με τα *καὶ εἰ, καὶ ἄν (κᾶν), οὐδ' εἰ*, η παραχώρηση γίνεται προς κάτι το μη πραγματικό. Προς κάτι το πραγματικό γίνεται η παραχώρηση, όταν οι προτάσεις αυτές εισάγονται με τα *εἰ καί, ἄν καὶ κ. τ. λ.* Το *καὶ εἰ* χρησιμοποιείται όταν η απόδοση είναι καταφατική, ενώ το *οὐδ' εἰ* όταν η απόδοση είναι αρνητική. Στο *οὐδ' εἰ* η άρνηση αντανακλά στην απόδοση.
57. *Καθορῶ* = διακρίνω, *ὑπολαμβάνω* = θεωρῶ, *πυνθάνομαι* (δίπτωτο ρήμα) + αιτιατική και γενική πτώση, *διὰ* + γενική → εμπρόθετος προσδιορισμός του τρόπου.
58. Με τα ρήματα *ἔχω, κεῖμαι, ἤκω* + τροπικό επίρρημα, έχουμε συνήθως γενική της αναφοράς.
59. Οι μετοχές απροσώπων ρημάτων απαντούν συνήθως σε ουδέτερο γένος.
60. Οι μετοχές των δοξαστικών ρημάτων είναι συχνά αιτιολογικές.
61. Οι προστακτικές *φέρε, ἴθι και ἄγε* των ρημάτων *φέρω, εἶμι και ἄγω* αντίστοιχα, λογίζονται συχνά ως παρακελευσματικά μόρια και όχι ως ρήματα, αν στην πρόταση που ανήκουν υπάρχει άλλο ρήμα (π.χ. *ἐπεὶ φέρ' εἰπέ*).
62. Το *ἐπεὶ* μετά από ισχυρή στίξη ισοδυναμεί με το *γάρ*.
63. Μια μετοχή αορίστου που συνοδεύεται από άρνηση και μεταφράζεται με το «χωρίς να...» είναι τροπική.
64. *Εἶδος* = μορφή. *Ζημία* = πρόστιμο, τιμωρία.
Φιλότιμος = αυτός που αγαπά τις τιμές. *Ἐφίεμαι* = επιθυμῶ.
Ἐναντιλέω-ῶ = υπομένω, υποφέρω. *Προλαβῶν ἐπιμέλομαι* = φροντίζω από την αρχή.
Πόνος = κόπος. *Ἄλγος* = πόνος.

65. Ο γνωμικός αόριστος ισοδυναμεί με ενεστώτα. Μεταφράζουμε λοιπόν το γνωμικό αόριστο με το «*συνήθως + χρόνο ενεστώτα*».
66. Μετά από ρήματα επιμέλειας – αμέλειας, αν ακολουθεί πρόταση με το *ὅπως* + οριστική μέλλοντα ή με το *ὅπως* + υποτακτική, τότε: α) είναι πλάγια ερωτηματική, όταν τονίζεται ο τρόπος που θα γίνει η πράξη, β) είναι τελική, όταν τονίζεται το περιεχόμενο της πράξης.
67. Όταν έχουμε απαρεμφατική πρόταση που εισάγεται με αναφορικό, τότε αυτή είναι αναφορικοσυμπερασματική (σ.ν.θ. με τα *οἷος* και *ὄσος*).
68. Οι δευτερεύουσες συμπερασματικές απαρεμφατικές προτάσεις, οι οποίες εισάγονται με το *ὥστε*, εκφράζουν υποκειμενικό συμπέρασμα που μπορεί να πραγματοποιηθεί με κάποια προϋπόθεση.
69. Υποθετική μετοχή έχουμε συνήθως με δυνητικό απαρέμφατο, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική και χρόνο μέλλοντα.
70. Αντίστροφη έλξη είναι το φαινόμενο κατά το οποίο ο προσδιοριζόμενος από μια αναφορική πρόταση όρος, αντί να μπει στην κανονική πτώση της συντακτικής του θέσης μέσα στην πρόταση, έλκεται από την αναφορική αντωνυμία και μπαίνει στην ίδια πτώση μ' αυτήν.
71. *Ἀκούω* + γενική πτώση (δηλώνεται άμεση αντίληψη), *ἀκούω* + αιτιατική πτώση (δηλώνεται έμμεση αντίληψη).
72. Οι προτάσεις που είναι ολόκληρες β' όρος σύγκρισης λέγονται κύριες παραβολικές.
73. Προτάσεις που εισάγονται με τα *πρότερον ἢ*, *ὑστερον ἢ*, *πρόσθεν ἢ*, είναι δευτερεύουσες χρονικές.
74. Οι αναφορικοαιτιολογικές προτάσεις μεταφράζονται με έναν αιτιολογικό σύνδεσμο στην αρχή τους (π.χ. *γιατί*, *επειδή* κ.τ.λ.) και μετατρέποντας το αναφορικό σε δεικτική αντωνυμία.
75. *Παρά + δοτική* = εμπρόθετος του ενώπιον (τόπου μεταφορικά).
Παρά + γενική και ενεργητικό ρήμα = εμπρόθετος της προέλευσης.
Παρά + γενική και παθητικό ρήμα = εμπρόθετος του ποιητικού αιτίου.
Προκινδυνεύω τινός = διακινδυνεύω για κάποιον.
Περὶ μηδενός ποιοῦμαι τι = δε θεωρώ κάτι σπουδαίο.
Περὶ ἐλάττονος ποιοῦμαι = θεωρώ κάτι κατώτερο.
Κακῶς πάσχω = παθαίνω κακό.
Κακῶς ποιῶ = κακοποιώ.
Κακῶς λέγω = κακολογώ.
Κακῶς ἀκούω = κακολογούμαι.
76. Η απαγόρευση στα αρχαία ελληνικά εκφέρεται με τους εξής τρόπους: α) *μη* + προστακτική ενεστώτα, β) *μη* + υποτακτική αορίστου και γ) *ού* + οριστική μέλλοντα.
77. Το *ὡς* χρησιμοποιείται συχνά και ως πρόθεση, όταν αναφέρεται σε πρόσωπα.
78. Με ένα ρήμα που συντάσσεται με αιτιατική, μπορούμε να βρούμε στη θέση της αιτιατικής μια γενική πτώση. Η γενική αυτή είναι γενική διαιρετική, χωρίς να εννοείται κάποια αιτιατική ως αντικείμενο. Η ενέργεια του ρήματος μεταβαίνει σ' ένα μέρος της έννοιας του αντικειμένου, γι' αυτό το αντικείμενο μπαίνει σε γενική διαιρετική.
79. Ο εμπρόθετος προδιορισμός *ἐνεκα τινός* είναι αναγκαστικό αίτιο (δηλώνεται αιτία) ή τελικό αίτιο (δηλώνεται σκοπός). Θα είναι αναγκαστικό αίτιο, όταν το νόημα που εκφράζει ο εμπρόθετος προσδιορισμός προηγείται από το νόημα που εκφράζει το ρήμα της πρότασης. Δηλαδή, γίνεται αυτό που ορίζει το ρήμα, αλλά εξαιτίας κάποιων γεγονότων που έχουν προηγηθεί και δηλώνονται με τον εμπρόθετο προσδιορισμό *ἐνεκα* + γενική. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή προηγείται νοηματικά το ρήμα, τότε το αίτιο είναι τελικό.
80. Κοντά σε συγκριτικό βαθμό επιθέτου ή επιρρήματος η δοτική είναι του ποσού ή αλλιώς του μέτρου – διαφοράς.
81. Το τελικό απαρέμφατο δεν είναι ποτέ χρόνου μέλλοντα. Το μοναδικό ρήμα που δέχεται τελικό απαρέμφατο σε χρόνο μέλλοντα είναι το *μέλλω*.
82. Με επίθετα ισότητας – ομοιότητας, αντί να έχουμε δοτική αντικειμενική, έχουμε πτώση όμοια με προηγούμενη, με τη μεσολάβηση ενός *καί* (π.χ. *ὁμοίαν τὴν γνώμην ἔχω καὶ σύ* – σε θέση δοτικής αντικειμενικής στο *ὁμοίαν*. Η ονομαστική που προηγήθηκε ήταν το *ἐγώ*, ως υποκείμενο του ρήματος *ἔχω*).
83. Όταν το ρήμα *ἔχω* προσδιορίζεται από τροπικό επίρρημα, τότε δεν είναι μεταβατικό. Έχουμε δίπλα του μια γενική ή μια αιτιατική της αναφοράς.

84. Όταν ο β' όρος σύγκρισης είναι ισχυρότερος από τον πρώτο, τότε έχουμε ασύμμετρη σύγκριση.
85. Όταν ο β' όρος σύγκρισης είναι αριθμητικό, μπορεί να εκφέρεται ομοιόπτωτα με τον πρώτο όρο με ή χωρίς το ή.
86. Όταν ο β' όρος σύγκρισης είναι μια γενική πτώση αναφορικής ή δεικτικής αντωνυμίας, μπορούμε να έχουμε επεξήγηση στη γενική αυτή, η οποία συνοδεύεται από το ή.
87. Τρόποι εκφοράς του β' όρου σύγκρισης: α) γενική συγκριτική, β) ή + ομοιόπτωτα και ή + ομοιότροπα, γ) *άντι* + γενική, δ) *πρό* + γενική, ε) *παρά* + αιτιατική, στ) *ή πρός* + αιτιατική, ζ) *ή κατά* + αιτιατική, η) *ή* + ολόκληρη πρόταση, θ) *ή ώστε, ως* + απαρέμφατο.
88. Τα χρονικά επιρρήματα *πάλαι, πρώτον, ατύικα*, όταν είναι έναρθρα, χαρακτηρίζονται ως γενικές, δοτικές ή αιτιατικές του χρόνου και όχι ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί.
89. Τα ρήματα *δει, ένδει, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι* όταν δεν υπάρχει κοντά απαρέμφατο, έχουν ως υποκείμενο μια σύστοιχη έννοια. Επίσης, παίρνουν αντικείμενο σε γενική και υπάρχει δίπλα τους μια δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου. Το ίδιο συμβαίνει και με το ρήμα *παρασκευάζεται*, μόνο που σ' αυτό δεν υπάρχει γενική πτώση ως αντικείμενο.
90. Δίπλα σε απρόσωπα ρήματα που ήταν δίπτωτα στην ενεργητική διάθεση, αν υπάρχει μια δοτική, που όμως δεν κρύβει το υποκείμενο του απαρεμφάτου (που είναι υποκείμενο απροσώπων ρημάτων), τότε αυτή είναι το αντικείμενο του απροσώπου ρήματος.
91. Τα παθητικά μονόπτωτα ρήματα δεν έχουν ποτέ αντικείμενο. Μπορούν να έχουν σύστοιχο αντικείμενο.
92. Μια δοτική προσωπική κοντά στις μετοχές *ήδομένω, άχθομένω, βουλομένω*, είναι δοτική προσωπική ηθική.
93. Όταν μία δευτερεύουσα αναφορική πρόταση έχει το ρήμα της σε μέλλοντα, τότε συνήθως είναι αναφορική – τελική.
94. Το φαινόμενο της ονομαστικής απόλυτου μετοχής είναι μια συντακτική ανακολουθία. Η ονομαστική απόλυτη μετοχή μπαίνει είτε στη θέση γενικής απόλυτης μετοχής είτε αντί για συννημένη μετοχή και διατηρεί την επιρρηματική της σημασία.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

1. Το αντικείμενο παραλείπεται στις εξής περιπτώσεις: α) όταν εννοείται ευκόλως από τα συμφραζόμενα, β) όταν εκφράζει μια γενική έννοια και γ) όταν πρόκειται για το μοναδικό αντικείμενο που μπορεί να πάρει ένα ρήμα.
2. Το σύστοιχο αντικείμενο παραλείπεται συνήθως: α) όταν συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό, ο οποίος τώρα μπαίνει συνήθως σε ουδέτερο γένος πληθυντικού αριθμού (ή πιο σπάνια ενικού) και παίζει πια αυτός το ρόλο του συστοίχου αντικειμένου, β) όταν συνοδεύεται από μια πλάγια πτώση, οπότε είτε παραμένει η πλάγια πτώση είτε μπαίνει και αυτή στην πτώση του αντικειμένου και παίζει τώρα το ρόλο του.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΣΤΟΙΧΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ:

α) *Παίσον διπλά* (αντί για: *παίσον διπλήν πληγήν*).

β) *Οξύν βοῶ* (σύστοιχο αντικείμενο σε ουδέτερο γένος ενικού αριθμού).

γ) *Έγράψατο με άσεβείας* (αντί για: *έγράψατο με γραφήν άσεβείας*).

δ) *Όρνύω συμμαχίαν* (αντί για: *όρνύω όρκον συμμαχίας*).

ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

(ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΛΑΓΙΑ ΠΤΩΣΗ – ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ, ΓΕΝΙΚΗ ή ΔΟΤΙΚΗ)

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ:

1. Ρήματα που σημαίνουν ωφέλεια ή βλάβη με λόγους ή έργα: *όνίνημι, ώφελῶ, εύεργετῶ, εὖ ποιῶ, βλάπτω, ἀδικῶ, εὖ λέγω, εύλογῶ, κακῶς ποιῶ, κακῶς λέγω, λοιδορῶ, κολακεύω, κακοποιῶ, κακουργῶ, θωπεύω, θεραπεύω, τιμωροῦμαι (=τιμωρῶ).*
2. Ρήματα καταδίωξης ή απόδρασης: *θηρῶ, θηρεύω, διώκω, ένεδρεύω, φεύγω, άποφεύγω, άποδιδράσκω, ζηλῶ.*
3. Ρήματα διαφόρων σημασιών: *φθάνω, λανθάνω, έπιλείπω, μένω, περιμένω, όμνυμι, έπιορκῶ, κελεύω, οϊκῶ, σπεύδω, θαρρῶ, σιγῶ, σιωπῶ.*
4. Ρήματα αμετάβατα που χρησιμοποιούνται ως μεταβατικά: *αἰδοῦμαι, αἰσχύνομαι, φυλάττομαι, εύλαβοῦμαι, έκπλήττομαι, καταπλήττομαι, δακρύω, κλαίω, φοβοῦμαι, δέδοικα, οἰμῶζω, θρηνῶ, ποθῶ, πενθῶ, άλγῶ.*
5. Τα ρήματα: *όρῶ, κρατῶ (+αιτιατική=νικῶ), άγαπῶ, ποθῶ, φιλῶ, ακούω (+αιτιατική, δηλώνεται έμμεση αντίληψη), αἰσθάνομαι (+αιτιατική κάποιες φορές, π.χ. ἤσθετο βοήν).*

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΓΕΝΙΚΗ ΠΤΩΣΗ:

1. Ρήματα που σημαίνουν μνήμη ή λήθη: *μιμνήσκομαι, μέμνημαι, μνημονεύω, έπιλανθάνομαι.*
2. Ρήματα που σημαίνουν φειδώ και τα αντίθετά τους: *φείδομαι, άφειδῶ.*
3. Ρήματα που σημαίνουν φροντίδα ή επιμέλεια και τα αντίθετά τους: *φροντίζω, έπιμελοῦμαι, προνοῶ, μέλει μοι τινός, κήδομαι, μεταμέλει μοι τινός, μεταμέλωμαι, όλιγορῶ, άμελῶ.*
4. Ρήματα που σημαίνουν επιθυμία: *έπιθυμῶ, έρῶ (=αγαπῶ), έρῶμαι (=επιθυμῶ), έφίεμαι, όρέγομαι, γλίχομαι.*
5. Ρήματα που σημαίνουν απόλαυση: *άπολαύω, όνίναμαι.*
6. Ρήματα που σημαίνουν μετοχή: *μετέχω, μεταλαμβάνω, κοινωνῶ, κληρονομῶ, μέτεστί μοι τινός.*
7. Ρήματα που σημαίνουν πλησμονή: *βρίθω, πίμπλαμαι, εύπορῶ, γέμω, πλήθω, μεστῶ.*
8. Ρήματα που σημαίνουν στέρηση: *δέω, δέομαι, δεῖ μοι τινός, χρήζω, άπορῶ, στέρομαι, σπανίζω.*
9. Ρήματα που σημαίνουν γενικά αίσθηση (αφή, γεύση, όσφρηση, οσμή, ακοή): *άπτομαι, ψαύω, θιγγάνω, έχομαι, άντέχομαι, δράττομαι, λαμβάνομαι, έπιλαμβάνομαι, άντιλαμβάνομαι, γεύομαι, όσφραίνομαι, όζω, πνέω, ακούω (για άμεση αντίληψη), άκροῶμαι.*
10. Ρήματα που σημαίνουν απόπειρα: *πειρῶ, πειρῶμαι.*
11. Ρήματα που σημαίνουν επιτυχία: *τυγχάνω, έφικνοῦμαι, έξικνοῦμαι.*
12. Ρήματα που σημαίνουν αποτυχία: *άποτυγχάνω, άμαρτάνω, διαμαρτάνω, έξαμαρτάνω, ψεύδομαι (=άποτυγχάνω)*
13. Ρήματα που σημαίνουν έναρξη ή λήξη: *άρχω, άρχομαι, λήγω, παύομαι (=σταματῶ).*
14. Ρήματα που σημαίνουν αρχή ή εξουσία και τα αντίθετά τους: *άρχω, κρατῶ (+γενική=εξουσιάζω), βασιλεύω, ήγεμονεύω, δεσπόζω, στρατηγῶ, τυραννῶ, ήγοῦμαι (+γενική=είμαι αρχηγός).*
15. Ρήματα που σημαίνουν χωρισμό: *χωρίζομαι.*
16. Ρήματα που σημαίνουν αποχή: *άπέχω, άπέχομαι.*
17. Ρήματα που σημαίνουν απομάκρυνση: *διέχω, άπειμι, είκω (=υποχωρῶ), παραχωρῶ.*
18. Ρήματα που σημαίνουν απαλλαγή: *άπαλλάττω, έλευθερῶ, λύω, άφίεμαι.*
19. Ρήματα που σημαίνουν καταγωγή: *είμί, γίγνομαι, έφυν, πέφυκα.*

20. Ρήματα που σημαίνουν σύγκριση, διαφορά, υπεροχή: *ήττωμαι, λείπομαι, άριστεύω, άπολείπομαι, ύστερω, προέχω, μειονεκτώ, περιγίγνομαι, περίειμι, πρωτεύω, κρατιστεύω, πλεονεκτώ, ύπερτερω, διαφέρω.*
21. Ρήματα που είναι σύνθετα με τις προθέσεις: *άπό, έκ, πρό, ύπερ, κατά.*
22. Ρήματα διαφόρων σημασιών: *φεύγω + γενική (=κατηγορούμαι για κάτι), έάλω + γενική (=καταδικάζομαι για κάτι), κρίνομαι + γενική (=τιμωρούμαι σε...π.χ. θάνατο), αίσθάνομαι + γενική. Θυμήσου: *άλίσκομαι = κυριεύομαι (για άψυχα), συλλαμβάνομαι (για έμψυχα).**

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΕ ΔΟΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ:

1. Ρήματα σημαίνουν πρέπει, αρμόζει, ταιριάζει και τα συνώνυμά τους.
2. Ρήματα που σημαίνουν προσέγγιση ή συνάντηση απλή, φιλική ή εχθρική διάθεση: *πλησιάζω, πελάζω, προσίημι, έντυγχάνω, συντυγχάνω.*
3. Ρήματα που σημαίνουν ακολουθία, διαδοχή: *έπομαι, άκολουθω.*
4. Ρήματα που σημαίνουν επικοινωνία, ένωση: *όμιλω, χρώμαι (συχνά συντάσσεται με δύο δοτικές, από τις οποίες η μία είναι κατηγορούμενο της άλλης), μείγνυμαι, έπιμείγνυμαι, κεράννυμι.*
5. Ρήματα που σημαίνουν φιλική ή εχθρική ενέργεια – διάθεση: *εύνοω, άρέσκω, βοηθω, άρηγω (=βοηθώ), άμύνω (=βοηθώ), τιμωρω (=βοηθώ), λυσιτελω, δουλεύω, πείθομαι, χαλεπαίνω (=οργίζομαι), όργίζομαι, ένοχλω, μάχομαι, στασιάζω, πολεμω, είς χείρας έρχομαι (=συμπλέκομαι), άπειλω, φθονω, έπιβουλεύω, λοιδοροϋμαι, άπειθω, έπιτιμω.*
6. Ρήματα που σημαίνουν άμλλα: *άμιλλωμαι.*
7. Ρήματα που σημαίνουν φιλονικία: *διαφέρομαι, έρίζω, άμφισβητώ.*
8. Ρήματα που σημαίνουν έριδα ή συμφιλίωση: *σπένδομαι (=συνθηκολογώ), σπονδάζω ποιοϋμαι, συναλλάττομαι – διαλλάττομαι – καταλλάττομαι (=συμφιλιώνομαι).*
9. Ρήματα που σημαίνουν ισότητα και ομοιότητα: *ίσοϋται, όμοιάζω, έοικα.*
10. Ρήματα που σημαίνουν συμφωνία: *συμφωνω, όμολογω, όμονοω, συνάδω (=συμφωνώ), συναρμόττω (=ταιριάζω).*
11. Ρήματα που είναι σύνθετα με τις προθέσεις: *έν, σύν, έπί, περί, παρά, ύπό, πρός.*
12. Ρήματα διαφόρων σημασιών: *ήγοϋμαι + δοτική = οδηγώ, ήγοϋμαι + ειδικό απαρέμφατο = νομίζω ότι..., χρώμαι + δύο δοτικές (η μία κατηγορούμενο της άλλης).*

(ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΔΥΟ ΑΝΟΜΟΙΕΣ ΠΛΑΓΙΕΣ ΠΤΩΣΕΙΣ ή ΜΕ ΔΥΟ ΑΙΤΙΑΤΙΚΕΣ)

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΔΥΟ ΑΙΤΙΑΤΙΚΕΣ:

α) Η μία αιτιατική, η οποία είναι πρόσωπο ή περιεκτικό ουσιαστικό, είναι το ΑΜΕΣΟ αντικείμενο. Η άλλη, το πράγμα ή το άψυχο, είναι το ΕΜΜΕΣΟ αντικείμενο.

1. Ρήματα που σημαίνουν: *άποκρύπτω, άποστερω, είσπράττω, ίκετεύω, έρωτώ, άνερωτώ.*
2. Ρήματα που σημαίνουν: *ύπενθυμίζω, διδάσκω.*
3. Ρήματα που σημαίνουν: *ένδύω.*
4. Ρήματα που σημαίνουν: *δρω, έργάζομαι, ποιω, άγορεύω, λέγω, εύεργετώ (τα ρήματα αυτά έχουν έξωτερικό και σύστοιχο αντικείμενο).*

β) Η μία αιτιατική κατηγορούμενο της άλλης (με κατηγορούμενο του αντικειμένου σε αιτιατική συντάσσονται τα κλητικά ρήματα, τα εκλογής, δοξαστικά και τα συνώνυμα του *είμι* και του *γίγνομαι*).

1. Ρήματα που σημαίνουν: *λέγω, καλω, προσαγορεύω, όνομάζω.*
2. Ρήματα που σημαίνουν: *ποιω, καθίστημι, τίθημι, άποδείκνυμι, άποφαίνω, αίροϋμαι, χειροτονω.*
3. Ρήματα που σημαίνουν: *νομίζω, ήγοϋμαι, κρίνω.*
4. Ρήματα που σημαίνουν: *έχω, δίδομι, λαμβάνω, παραλαμβάνω, παρέχω.*
5. Προσοχή: τα ρήματα *αΰξω, τρέφω, αίρω* συντάσσονται με προληπτικό κατηγορούμενο του αντικειμένου.

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΠΤΩΣΗ:

Η αιτιατική είναι το ΑΜΕΣΟ, η γενική το ΕΜΜΕΣΟ αντικείμενο.

1. Ρήματα που σημαίνουν: πληρῶ, μεσιῶ, γεμίζω, κενῶ, ἐρημῶ, ἐστιῶ (=κάνω τραπεζί σε κάποιον).
2. Ρήματα που σημαίνουν: ἀκούω, μανθάνω, πληροφοροῦμαι.
3. Ρήματα που σημαίνουν: λαμβάνω, ἄγω, ἔλκω.
4. Ρήματα που σημαίνουν: ἀπαλλάσσω, ἀπολύω, παύω, ἀποστερῶ, χωρίζω, εἶργω (=εμποδίζω), κωλύω, ἐλευθερῶ.
5. Ρήματα που σημαίνουν: ἀνταλλάσσω, ἀγοράζω, πωλῶ, πιπράσκω, ὠνοῦμαι (=αγοράζω), ἀποδίδομαι (=πωλῶ), ἀξιῶ, τιμῶ, ἐκτιμῶ.
(Στις παραπάνω 5 κατηγορίες ρημάτων η ΓΕΝΙΚΗ είναι ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ σε θέση ΕΜΜΕΣΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)
6. Ρήματα που σημαίνουν ψυχικό πάθημα: θαυμάζω, ἄγαμαι, ζηλῶ, ἐπαινῶ, εὐδαιμονίζω, οἰκτίρω, μισῶ, μακαρίζω.
7. Ρήματα που σημαίνουν δικάζω και ανταποδίδω: αἰτιῶμαι, γράφομαι, κρίνω, τιμωροῦμαι, διώκω, δικάζω.
(Στις παραπάνω 2 κατηγορίες ρημάτων η ΓΕΝΙΚΗ είναι ΓΕΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ σε θέση ΕΜΜΕΣΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)
8. Ρήματα που είναι σύνθετα με τις προθέσεις: ἀπό, ἐκ, κατά, πρό.

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ:

Η αιτιατική είναι το ΑΜΕΣΟ, η δοτική το ΕΜΜΕΣΟ αντικείμενο.

1. Ρήματα που σημαίνουν: λέγω, δίδω, δεικνύω.
2. Ρήματα που σημαίνουν: ὑπόσχομαι, παραγγέλλω.
3. Ρήματα που σημαίνουν: ἐξισώνω, ὁμοιάζω.
4. Ρήματα που σημαίνουν: ἀναμιγνύω, συνδιαλλάσσω.
5. Μερικά σύνθετα ρήματα με τις προθέσεις: ἐν, σύν.

ΣΥΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ:

Η γενική είναι το ΑΜΕΣΟ, η δοτική το ΕΜΜΕΣΟ αντικείμενο.

1. Ρήματα που σημαίνουν: μετέχω, μεταδίδω.
2. Ρήματα που σημαίνουν: παραχωρῶ, φθονῶ.
3. Ρήματα που σημαίνουν: τιμῶ, τιμῶμαι.

ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

Στην αρχαία ελληνική γλώσσα υπάρχουν δύο κατηγορίες απαρεμφάτων: α) το ἀναρθρο (που διακρίνεται σε τελικό και ειδικό) και β) το ἐναρθρο (που χρησιμοποιείται όπως τα ουσιαστικά).

ΤΟ ΑΝΑΡΘΡΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ:

1. α) Ως υποκείμενο απροσώπων ρημάτων ή εκφράσεων. Το ειδικό απαρέμφατο μεταφράζεται με το ὅτι + ειδική πρόταση ή άλλη πρόταση επιθυμίας. Το τελικό απαρέμφατο μεταφράζεται με το να + υποτακτική.

Τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο παίρνουν τα παρακάτω απρόσωπα ρήματα και εκφράσεις: δοκεῖ, πρέπει, εἵμαρται (=εἶναι πεπωμένο), ἐνεστι (=εἶναι δυνατό), προσῆκει, εἵμαρτο (=ἦταν πεπωμένο), ενδέχεται, πάρεστι, ἐξεστι, χρή, μέλει, δεῖ, ἀνάγκη ἐστι, ἀναγκαίως ἔχει, ἀδύνατόν ἐστιν, χρεῶν ἐστι, εὖ ἔχει, δυνατόν ἐστίν, οἷόν τ' ἐστιν (=εἶναι δυνατόν), καιρὸς ἐστίν, καλῶς ἔχει, ἄξιόν ἐστι, ᾠρα ἐστίν, εἰκὸς ἐστιν, ῥαδίως ἔχει (=εἶναι εύκολο) κ.α.

Ειδικό απαρέμφατο ως υποκείμενο παίρνουν τα παρακάτω απρόσωπα ρήματα: *αγγέλλεται, άδεται, δοκεῖ, θρυλεῖται, λέγεται, νομίζεται, όμολογεῖται κ.α.*

2. β) Ως αντικείμενο διαφόρων κατηγοριών ρημάτων.

Τελικό απαρέμφατο (σ'όλους τους χρόνους πλην μέλλοντα) ως αντικείμενο παίρνουν οι παρακάτω κατηγορίες ρημάτων: βουλευτικά ή εφετικά, κελευστικά ή προτρεπτικά, κωλυτικά ή απαγορευτικά, δυνητικά ή αποπειρατικά, όσα σημαίνουν αποφασίζω ή διανοούμαι να...

Ειδικό απαρέμφατο (σ'όλους τους χρόνους) ως αντικείμενο παίρνουν οι παρακάτω κατηγορίες ρημάτων: λεκτικά, δοξαστικά, γνωστικά, σπάνια τα αισθητικά.

3. Ως κατηγορούμενο με συνδετικά ρήματα, κυρίως σε ορισμούς. Στην περίπτωση αυτή έχουμε άναρθρο απαρέμφατο, το οποίο μεταφράζεται ως ουσιαστικό.
4. Ως επεξήγηση σε ουσιαστικά, ουδέτερα αντωνυμιών ή στα επιρρήματα *ώδε, οὔτω*.
5. Ως προσδιορισμός:
- α. του κατά τι ή της αναφοράς → i. από τα επίθετα: *άξιος, άγαθός, έπιτήδειος, ήδύς, ίκανός*, ii. από τα ουσιαστικά: *σχολή, κίνδυνος, φόβος, θαῦμα*.
- β. του σκοπού ή του αποτελέσματος → i. με ρήματα κίνησης: *πέμπω, βαίνω, ήκω*, ii. με ρήματα σκόπιμης ενέργειας: *δίδωμι, παρασκευάζομαι, αίρουμαι, τάττω κ.τ.λ.*
6. Ως απόλυτο απαρέμφατο σε στερεότυπες εκφράσεις, έχοντας την έννοια του *σκοπού* ή της *αναφοράς*.
7. Ως ανεξάρτητο απαρέμφατο αντί προστακτικής και ευκτικής σε επιφωνηματικές εκφράσεις.

Η ΜΕΤΟΧΗ

ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ:

Αναλύεται σε αναφορική πρόταση, γι' αυτό λέγεται και αναφορική μετοχή. Έχει συνήθως άρθρο. Μετοχή μάλιστα με άρθρο είναι σίγουρα επιθετική. Δέχεται άρνηση οὔ (όταν φανερώνει κάτι το συγκεκριμένο) και μη (όταν φανερώνει κάτι το γενικό ή το υποτιθέμενο). Μεταφράζεται συνήθως με αναφορική πρόταση.

Χρησιμεύει: α) ως επιθετικός προσδιορισμός ουσιαστικού (συνήθως το ρόλο αυτό παίζει μια επιθετική μετοχή με άρθρο), π.χ. *οἱ έκπλέοντες έκ τοῦ λιμένος έμποροι*, β) ως κατηγορούμενο (κοντά στα ρήματα: *είμι, ύπάρχω, γίγνομαι*), γ) ως κατηγορηματικός προσδιορισμός, π.χ. *οἱ στρατιῶται είχον τὰς άσπίδας έκκεκαλυμμένας*, δ) ως ουσιαστικό, π.χ. *ό λέγων, ό διώκων*.

Η επιθετική μετοχή δεν έχει άρθρο όταν: α) το υποκείμενό της προηγείται, β) το όνομα που προσδιορίζει δεν έχει άρθρο, γ) όταν είναι κατηγορούμενο ή κατηγορηματικός προσδιορισμός.

ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ:

Η κατηγορηματική μετοχή δεν έχει ποτέ άρθρο. Μεταφράζεται συνήθως με το να + υποτακτική ή με το ότι + υποτακτική. Δέχεται άρνηση οὔ. Χρησιμεύει: α) ως κατηγορούμενο, π.χ. *οὔτος ήρξεν άδικῶν*, β) ως κατηγορηματικός προσδιορισμός του υποκειμένου ή του αντικειμένου ενός ρήματος, π.χ. *οὔτοι ήκουον τήν χῶραν δηουμένην*.

Ρήματα που δέχονται κατηγορηματική μετοχή:

Στο υποκείμενό τους:

A. *Είμι, γίγνομαι, διαγίγνομαι, διάγω, διατελῶ, λανθάνω, οἶχομαι, τυγχάνω, φαίνομαι, φθάνω, δῆλός είμι, καθίσταμαι, φανερός είμι* (σημ.: αν τα ρήματα *οἶχομαι* και *φθάνω* συνοδεύονται από μετοχές μέλλοντα, τότε αυτές είναι τελικές). Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται ως ρήμα και το ρήμα ως επίρρημα.

B. Ψυχικού πάθους (*άγαπῶ, ήδομαι, χαίρω, άγανακτῶ, άχθομαι, όργίζομαι, άλγῶ, λυποῦμαι κ.τ.λ.*). Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται με το *που* + οριστική ή με το *να* + υποτακτική.

Γ. Έναρξης - λήξης (ἄρχω, ἄρχομαι, ὑπάρχω, λήγω, παύομαι). Το ενεργητικό παύω συντάσσεται με κατηγορηματική μετοχή που προσδιορίζει το αντικείμενό του. Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται με το να + υποτακτική.

Δ. Ανοχής, καρτερίας, καμάτου (ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, κάμνω, ἀπαγορεύω, ἀπέιπον, ἀπείρηκα). Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται με το να + υποτακτική.

Ε. Νικῶ, ἠττῶμαι, ἀδικῶ, χαρίζομαι, εὖ ἢ καλῶς ποιῶ, κακῶς ποιῶ, λείπομαι, χάριν φέρω, κρατῶ. Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται με το και ἢ που + οριστική ἢ με το να + υποτακτική.

Στο υποκείμενο ἢ στο αντικείμενό τους:

Α. Αἰσθησης, γνώσης, μάθησης και μνήμης (ἀκούω, αἰσθάνομαι, ὀρῶ, περιορῶ, οἶδα, σύνοιδα, ἐπίσταμαι, γινώσκω, κατανοῶ, εὕρισκω, λαμβάνω, ἀλίσκομαι, πυνθάνομαι, μανθάνω, μέμνημαι). Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται με το ὅτι + οριστική ἢ με το να + υποτακτική.

Β. Δείξης, δηλώσεως, αγγελίας και ελέγχου (δείκνυμι, ἀποδείκνυμι, ἀγγέλλω κ.τ.λ.). Η κατηγορηματική μετοχή μεταφράζεται με το ὅτι ἢ πως + οριστική.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΕΤΟΧΗ:

Η επιρρηματική μετοχή εκφράζει χρόνο, αιτία, σκοπό, υπόθεση, εναντίωση, τρόπο. Επομένως, υπάρχουν ισάριθμες κατηγορίες μετοχών με τις προηγούμενες επιρρηματικές σημασίες.

Α. Χρονική μετοχή: συναντάται σ' όλους τους χρόνους εκτός από μέλλοντα. Παίρνει ἄρνηση οὐ ἢ μὴ και μεταφράζεται με χρονική πρόταση, δηλαδή με το ὅταν + οριστική ἢ υποτακτική. Παράδειγμα: ἤκούσαντες ταῦτα ἀπήλυνον.

Β. Αιτιολογική μετοχή: συναντάται σ' όλους τους χρόνους (σπάνια σε χρόνο μέλλοντα). Παίρνει ἄρνηση οὐ. Συνοδεύεται συνήθως από τα μόρια: ὥς, ἄτε, ἄτε δὴ, οἶον, οἶον δὴ, οἶα δὴ. Με το ὥς εκφράζεται μια υποκειμενική αιτιολογία. Οι μετοχές των δοξαστικών ρημάτων και των ρημάτων ψυχικού πάθους είναι συνήθως αιτιολογικές. Μεταφράζεται με αιτιολογική πρόταση, δηλαδή με τα γιατί, διότι, επειδή + οριστική. Παράδειγμα: Βουλόμενοι αὐτόν ἀποκτεῖναι πέμπουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν.

Γ. Τελική μετοχή: συναντάται πάντα σε χρόνο μέλλοντα. Παίρνει ἄρνηση μὴ. Μεταφράζεται με το για να + υποτακτική. Συνοδεύεται κυρίως από ρήματα κινήσεως. Κάποιες φορές μπροστά από μια τελική μετοχή βρίσκεται το ὥς. Παράδειγμα: Ἐπλεον πολεμήσοντες και Οἱ Ἕλληνες παρεσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι αὐτόν.

Δ. Υποθετική μετοχή: συναντάται σ' όλους τους χρόνους εκτός από μέλλοντα. Παίρνει ἄρνηση μὴ. Μεταφράζεται με τα ἐάν, αν + οριστική ἢ + υποτακτική. Η υποθετική μετοχή ισοδυναμεί με δευτερεύουσα υποθετική πρόταση. Επομένως, σε μια τέτοια μετοχή υπολανθάνει ένας υποθετικός λόγος. Ο σχηματισμός αυτού του υποθετικού λόγου γίνεται με τον παρακάτω τρόπο. Σχηματίζουμε υποθετική πρόταση βάζοντας το ρήμα στον ίδιο χρόνο με τη μετοχή, στην κατάλληλη ἔγκλιση, ὥστε μαζί με την απόδοση να σχηματίζεται υποθετικός λόγος, και ανάλογα βάζουμε και τον κατάλληλο υποθετικό σύνδεσμο. Παράδειγμα: Δίκαια δράσας συμμαχούς ἔξεις θεούς.

Ε. Εναντιωματική μετοχή: συναντάται σ' όλους τους χρόνους εκτός από μέλλοντα. Παίρνει ἄρνηση οὐ. Ισοδυναμεί με παραχωρητική δευτερεύουσα πρόταση. Συνοδεύεται με τα καί, καίπερ, πάνυ, καὶ ταῦτα, καίτοι και με άλλους αντιθετικούς συνδέσμους. Μεταφράζεται με τα αν και, και αν, μολοντί + οριστική. Παράδειγμα: Πολλοὶ ὄντες εὐγενεῖς κακοὶ εἶσι.

Στ. Τροπική μετοχή: συνήθως συναντάται σε χρόνο ενεστώτα (αλλά και σε άλλους χρόνους). Παίρνει ἄρνηση οὐ. Δεν ισοδυναμεί με δευτερεύουσα πρόταση. Η τροπική μετοχή με ἄρνηση μεταφράζεται με το χωρίς να. Σε άλλη περίπτωση μεταφράζεται με μετοχή (-οντας, -ώντας), με

επίρρημα ή με εμπρόθετο προσδιορισμό. Οι τροπικές μετοχές ἄγων, ἔχων, λαβών, φέρων, δίπλα σε ρήμα κινήσεως μεταφράζονται με το με + αιτιατική.

ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΟΧΗ:

Όλες οι επιρρηματικές μετοχές μπορεί να είναι απόλυτες, δηλαδή να έχουν δικό τους υποκείμενο, το οποίο δεν έχει καμμία συντακτική σχέση με άλλο ρηματικό τύπο της πρότασης.

Η απόλυτη μετοχή βρίσκεται: α) σε γενική (μόνο των προσωπικών ρημάτων) και έχει υποκείμενο επίσης σε γενική πτώση, β) σε αιτιατική (των απροσώπων ρημάτων ή εκφράσεων) και έχει υποκείμενο συνήθως απαρέμφατο ή αντωνυμία σε ουδέτερο γένος.

ΤΑ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΑ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ:

Α) Τα ρηματικά επίθετα λήγουν σε -τός, -τή, -τόν, π.χ. κρυπτός - ή -όν. Σημαίνουν ό,τι και η μετοχή του ΕΝΣ ή του ΑΟΡ ή του ΠΡΚ του ρήματος από το οποίο προέρχονται. Έχουν ενεργητική και παθητική σημασία.

Μεταφράζονται: 1. Με το μπορεί να + αυτό που σημαίνει το ρήμα από το οποίο προέρχονται (π.χ. ἄλωτος → αυτός που μπορεί να κυριευθεί) και 2. Άξιος να + αυτό που σημαίνει το ρήμα από το οποίο προέρχονται (π.χ. θαυμαστός → ο άξιος να θαυμάζεται).

Γενικά, στη σύνταξη δεν διαφέρουν σε τίποτα από τα άλλα επίθετα. Διαφοροποιούνται στη μετάφραση. Όταν έχουν παθητική σημασία, συντάσσονται και με δοτική του ποιητικού αιτίου (ενεργούντος προσώπου).

Β) Άλλα ρηματικά επίθετα λήγουν σε -τέος, -τέα, -τέον, π.χ. γραπτέος - α -ον.

Μεταφράζονται: με το πρέπει να + αυτό που σημαίνει το ρήμα από το οποίο προέρχονται (π.χ. διδασκτέος → αυτός που πρέπει να διδαχθεί).

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ:

Α) Απρόσωπη σύνταξη: στην απρόσωπη σύνταξη έχουμε το ουδέτερο ενός επιθέτου σε -τέον ή -τέα (πληθ.) μαζί με το έστι (που μπορεί και να εννοείται).

Όταν έχουμε απρόσωπη σύνταξη ρηματικού επιθέτου, το παίρνουμε μαζί με το έστι και δεν ψάχνουμε για υποκείμενο, αλλά για αντικείμενο. Το αντικείμενο του ρηματικού επιθέτου βρίσκεται στην πτώση που απαιτεί το ρήμα, από το οποίο προέρχεται το ρηματικό επίθετο. Στην απρόσωπη σύνταξη ρηματικού επιθέτου συχνά έχουμε μια δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου (ενεργούντος προσώπου).

Ανάλυση απρόσωπης σύνταξης ρηματικού επιθέτου: παίρνουμε το απρόσωπο δεῖ, ενώ το ρηματικό επίθετο το τρέπουμε σε απαρέμφατο (συνήθως ΕΝΣ) ως υποκείμενο του δεῖ (απρόσωπη σύνταξη). Το αντικείμενο του ρηματικού επιθέτου έχει γίνει τώρα αντικείμενο του απαρεμφάτου. Το υποκείμενο του απαρεμφάτου βρίσκεται κανονικά σε αιτιατική λόγω ετεροπροσωπίας. Αν υπάρχει δοτική προσωπική του ποιητικού αιτίου, τότε απ' αυτήν βγάζουμε την αιτιατική ως υποκείμενο του απαρεμφάτου.

Β) Προσωπική σύνταξη: το επίθετο μπορεί να βρίσκεται σε όλα τα γένη με τις καταλήξεις -τέος (αρσ.), -τέα (θηλ.), εκτός του ουδετέρου, γιατί σ' αυτήν την περίπτωση θα έχουμε απρόσωπη σύνταξη.

Ισχύουν τα ίδια, όπως και στην απρόσωπη σύνταξη. Εδώ όμως υπάρχει υποκείμενο στο ρήμα εἰμί κανονικά σε ονομαστική και το ρηματικό επίθετο παίζει το ρόλο του κατηγορουμένου σ' αυτό το υποκείμενο, λόγω του συνδετικού εἰμί. Υπάρχει και δοτική του ποιητικού αιτίου.

Η ανάλυση είναι ίδια. Το υποκείμενο όμως στην ανάλυση γίνεται αντικείμενο του απαρεμφάτου στην κατάλληλη πτώση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

1. Θεραπευτέον ἐστὶ τοὺς θεοὺς (απρόσωπη σύνταξη) → Δεῖ θεραπεύειν (ἡμᾶς) τοὺς θεοὺς (ανάλυση).
2. Τοὺς φίλους εὐεργετητέον (ενν. ἐστὶ) (απρόσωπη σύνταξη) → Δεῖ εὐεργετεῖν (ἡμᾶς) τοὺς φίλους (ανάλυση).

3. Θεραπευτέοι εἰσὶν οἱ θεοὶ (προσωπική σύνταξη) → Δεῖ θεραπεύεσθαι τοὺς θεοὺς (ανάλυση).
4. Βοηθητέοι εἰσὶν οἱ φίλοι (προσωπική σύνταξη) → Δεῖ βοηθεῖσθαι τοὺς φίλους (ανάλυση).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΡΙΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
σημαίνουν:

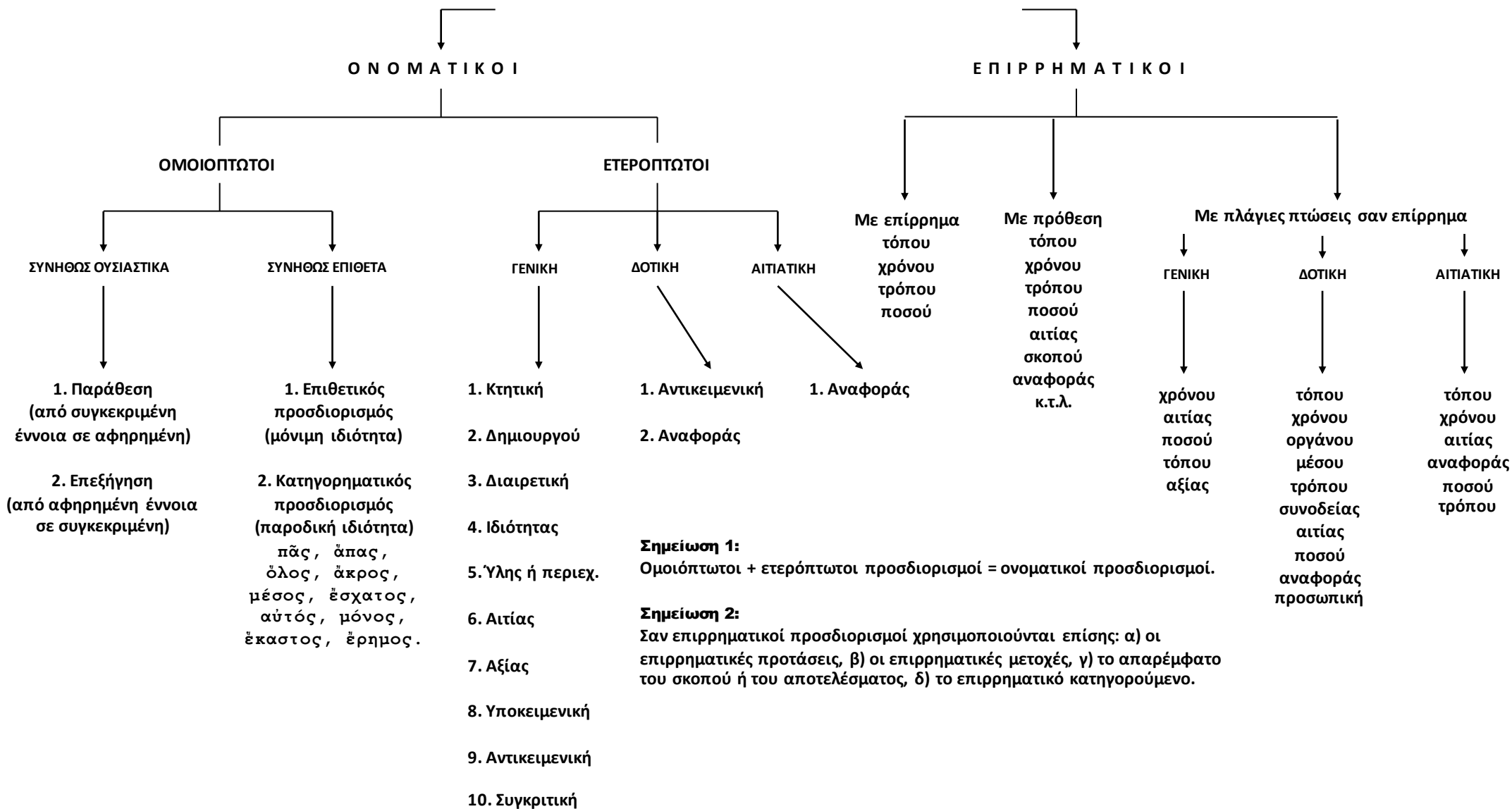
	ΠΡΟΘΕΣΙΣ	με ΓΕΝΙΚΗ ΠΤΩΣΗ	με ΔΟΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ	με ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ
ΜΟΝΟΠΤΩΤΕΣ	ἀντὶ	τόπο, αντικατάσταση, αιτία ή ανταπόδοση.	-	-
	ἀπὸ	τόπο, χρόνο, ἔμμεση καταγωγή, ὕλη, αιτία, μέσο ή τρόπο.	-	-
	ἐκ - ἐξ	τόπο, ἄμεση καταγωγή, ὕλη, μέσο ή τρόπο, αιτία, συμφωνία.	-	-
	πρὸ	τόπο, χρόνο, υπεράσπιση, σύγκριση.	-	-
	ἐν	-	τόπο, χρόνο, ὄργανο ή τρόπο.	-
	σὺν	-	συνοδεία, βοήθεια ή συμπαράσταση, συμφωνία.	-
	εἰς	-	-	τόπο, χρόνο, αναφορά, σκοπό, ὄριο (με ἀπόλυτο αριθμητικό).
ΔΙΠΤΩΤΕΣ	ἀνά	-	τόπο (χρήση ποιητική) .	τόπο, χρόνο, τρόπο, διανομή ή μερισμό.
	διὰ	τόπο, χρόνο, μέσο ή τρόπο.	-	αιτία, τόπο ή χρόνο (χρήση ποιητική).
	κατὰ	τόπο, εναντίον, αναφορά.	-	τόπο, χρόνο, τρόπο, συμφωνία ή αναφορά, σκοπό, αιτία.
	ὑπὲρ	τόπο, υπεράσπιση, αιτία, σκοπό.	-	τόπο, υπέρβαση μέτρου ή ορίου.
ΤΡΙΠΤΩΤΕΣ	ἀμφὶ	αναφορά.	τόπο, αιτία, αναφορά (και στις τρεις περιπτώσεις ἔχουμε χρήση ποιητική).	τόπο, χρόνο, ποσό.
	ἐπὶ	τόπο, κατεύθυνση, εξουσία ή εμπρός σε κάποιον, χρόνο.	τόπο, χρόνο, προσθήκη, εξάρτηση, αιτία, σκοπό, ὄρο ή συμφωνία.	τόπο, χρόνο, κατεύθυνση απλή ή εχθρική, σκοπό.
	μετὰ	σύμπραξη, τρόπο.	τόπο (χρήση ποιητική).	χρόνο, σειρά ή ακολουθία, τόπο (χρήση ποιητική).
	παρὰ	προέλευση.	τόπο, αναφορά.	τόπο, χρόνο, σύγκριση ή παραβολή, ασυμφωνία ή εναντιότητα, ἔλλειψη ή εξαίρεση, αιτία.
	περὶ	τόπο (χρήση ποιητική), αναφορά, αιτία ή σκοπό.	τόπο, αναφορά ή αιτία.	τόπο, χρόνο, ποσό, αναφορά.
	πρὸς	τόπο, αναφορά, καταγωγή, χάρη ή ωφέλεια.	τόπο, απασχόληση με κάτι, προσθήκη.	τόπο, εχθρική ή φιλική σχέση ή ενέργεια, χρόνο, αναφορά, παραβολή ή σύγκριση, σκοπό, τρόπο.
	ὑπὸ	τόπο, αιτία, συνοδεία.	τόπο, υποταγή, εξάρτηση ή επίβλεψη.	τόπο, χρόνο, υποταγή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ

Αλέξανδρος Γ. Αλεξανδρίδης
Φιλολόγος

Οι προσδιορισμοί είναι δευτερεύοντες όροι της πρότασης που χρησιμεύουν για να προσδιορίσουν ή να επεξηγήσουν άλλη λέξη της πρότασης. Με τους προσδιορισμούς η πρόταση γίνεται επαυξημένη. Η υποδιαίρεση των προσδιορισμών είναι η εξής:

Π Ρ Ο Σ Δ Ι Ο Ρ Ι Σ Μ Ο Ι

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

ΠΟΣΟΥ:	ΤΡΟΠΟΥ:	ΔΟΤΙΚΟΦΑΝΗ: (δηλώνουν τρόπο)
μάλα	παμψηφει	σιωπη
μᾶλλον	πανδημει	πάντη
μάλιστα	ἀδακρυτι	σχολῆ (=βραδέως)
ἄλις (=αρκετά)	κρύβδην	τῆδε (=έτσι)
ἄγαν (=πολύ)	συλλήβδην (=γενικά)	εἰκῆ (=στην τύχη)
λίαν	βάδην	προΐκα (=χάρισμα)
πάνυ	πρηνηδόν (=μπρούμυτα)	σπουδῆ (=βιαστικά)
σφόδρα	τυχόν (=ίσως)	κομιδῆ (=πάρα πολύ)
πολύ		ἤ (=όπου ή όπως)

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Οι δευτερεύουσες προτάσεις της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

1

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

προτάσεις ονοματικές

Εισάγονται: με τους ειδικούς συνδέσμους
ὄτι - δηλώνουν αντικειμενική κρίση
ὥς - δηλώνουν υποκειμενική κρίση

Εκφέρονται: με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσεως

- **Απλή οριστική** - το πραγματικό
- **Δυνητική οριστική**¹ - το δυνατό να γίνει στο παρελθόν ή το μη πραγματικό
- **Δυνητική ευκτική**² - το δυνατό να γίνει στο παρόν ή στο μέλλον
- **Ευκτική του πλαγίου λόγου** - εξάρτηση από ιστορικό χρόνο (παρατ./αόρ./υπερσ.) και δηλώνει αβέβαιη κρίση. (Η ευκτική του πλαγίου λόγου αντικαθιστά την αρχική οριστική, η οποία όμως μπορεί και να διατηρηθεί).

Υποσημειώσεις:

1. Δυνητική οριστική θεωρείται η οριστική ιστορικού χρόνου με το δυνητικό ἄν.
2. Δυνητική ευκτική θεωρείται η ευκτική με το δυνητικό ἄν και εκφράζει κάτι που μπορεί να γίνει στο παρόν ή στο μέλλον (απαντά σ' όλους τους χρόνους, πλην του μέλλοντα).

Συντακτικός ρόλος:

A. Αντικείμενο σε ρήματα:

- **Λεκτικά:** λέγω, ἀγγέλλω, ἀποκρίνομαι, ὁμολογῶ, διδάσκω, διηγοῦμαι, βοῶ, κηρύττω
- **Γνωστικά:** γινώσκω, οἶδα, μανθάνω, πυνθάνομαι, λογίζομαι, ἐπίσταμαι, ἐνθυμοῦμαι
- **Αισθητικά:** αἰσθάνομαι, ὀρῶ, ἀκούω
- **Αποδεικτικά – δηλωτικά:** δείκνυμι, ἀποδείκνυμι, ἐπιδείκνυμι, παρέχω μάρτυρα, δηλῶ, φανερόν ποιῶ
- **Δοξαστικά (σπάνια):** ὑπολαμβάνω (=νομίζω)

π.χ. Πάντες γὰρ ἐπίστασθε ὅτι ὁ πόλεμος καὶ ἄλλων πολλῶν αἴτιος κακῶν γεγένηται.

B. Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις των παρακάτω κατηγοριών:

- λέγεται, ἀγγέλλεται, λόγος ἐστι, δῆλόν ἐστι, φανερόν ἐστι, ἐλπίς ἐστι, σαφές ἐστι

π.χ. Δῆλον μὲν γὰρ ἐστι ὅτι Σκύθαι καὶ Θραῖκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι.

Γ. Επεξήγηση κυρίως στο ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας ή σε αφηρημένη λέξη (λόγος, μῦθος).

π.χ. Ἦγοῦμαι δέ, ᾧ ἄνδρες, τοῦτό με δεῖν ἐπιδειξαι, ὡς ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης τὴν γυναῖκα τὴν ἐμήν.

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Το **δῆλον ὅτι** (=βεβαίως), το **οἶδ' ὅτι** (=βεβαίως) και το **εὔ οἶδ' ὅτι** (=αναμφίβολα) ισοδυναμοῦν μερικές φορές με επίρρημα.
- Ο σύνδεσμος **ὅτι** μεταφράζεται με το «ότι». Ο σύνδεσμος **ὡς** μεταφράζεται με το «ότι δήθεν» ή «ότι τάχα».

ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

προτάσεις ονοματικές που δηλώνουν ενδοιασμό, φόβο για κάτι

Εισάγονται με τα:

- μή – φόβος μήπως γίνει κάτι κακό ή ανεπιθύμητο
- ὅπως μή – φόβος μήπως γίνει κάτι κακό ή ανεπιθύμητο
- μή οὐ – φόβος μήπως δε γίνει κάτι το επιθυμητό

Εκφέρονται με:

- **Υποτακτική** – φόβος προσδοκώμενος (=αναφέρεται στο μέλλον)
- **Ευκτική του πλαγίου λόγου** – εξάρτηση από ιστορικό χρόνο (ο φόβος αναφέρεται στο παρελθόν κατά τη γνώμη του υποκειμένου). Και μετά από ιστορικό χρόνο μπορεί να ακολουθεί οριστική ή υποτακτική.
- **Οριστική (σπάνια):** φόβος πραγματικός. **Προσοχή!** με οριστική μέλλοντα ο φόβος είναι προσδοκώμενος.
- **Δυνητική οριστική (σπανιότερα):** το μη πραγματικό, δηλαδή ο φόβος ήταν δυνατό να γίνει στο παρελθόν, αλλά δεν έγινε.
- **Δυνητική ευκτική (σπανιότερα):** φόβος ενδεχόμενος / δυνατός στο παρόν – μέλλον.

Συντακτικός ρόλος:

- A. Αντικείμενο** σε ρήματα που δηλώνουν φόβο, ενδοιασμό, υποψία, επιφύλαξη, όπως π.χ. φοβοῦμαι, δέδοικα/δέδια, ὀκνῶ, ὀρρωδῶ, ὑποπτεύω, φυλάττομαι, ὀρῶ, ἄθυμῶ.

π.χ. Ὅρᾳτε ὅπως μή οὐκ ἀποδέξωνται ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι αὐτοῦς ἀμείνους ὄντας ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι.

π.χ. Νῦν δὲ φοβούμεθα μή ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν.

- B. Υποκείμενο** σε απρόσωπα ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις, όπως π.χ. φόβος ἐστίν, κίνδυνός

έστι, δέος έστί, προσδοκία έστί, ύποψία
έστί, τρόμος έχει με.

π.χ. Ούτε προσδοκία ούδεμία ήν **μη άν ποτε**
οί πολέμιοι έπιπλεύσειαν.

Γ. Επεξήγηση κυρίως σε ουδέτερο δεικτικής
αντωνυμίας.

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Ο σύνδεσμος **μη** μεταφράζεται «μήπως». Ο σύνδεσμος **μη ού**
μεταφράζεται «μήπως δεν».

3

ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

είναι κύριες προτάσεις και εκφράζουν κρίση ή επιθυμία
έχουν άρνηση ού ή μη

ΑΝ ΚΑΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ
ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΩΣ ΑΝΑΠΟΣΠΑΣΤΟ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ
ΤΩΝ ΠΛΑΓΙΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ

Διακρίνονται: ανάλογα με το βαθμό άγνοιας σε

- Α. 1. Ολικής άγνοιας** (η απάντηση είναι ένα ναι
ή ένα όχι)
- 2. Μερικής άγνοιας**

ανάλογα με τα μέρη που τις αποτελούν σε

- Β. 1. Μονομελείς**
- 2. Διμελείς**
- 3. Πολυμελείς**

Εισάγονται:

- **Οι μερικής άγνοιας – μονομελείς**
με **ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα**,
π.χ. **τίς, πότερος, πόσος, ποίος, πηλίκος,**
ποδαπός//
πώς, ποϊ, πή, πόθεν, πότε, πηνίκα, ποσάκις.
- **Οι ολικής άγνοιας**
οι **μονομελείς: ή, ού, ούκ, μή, ούν, μη ούν,**
ούκουν, ούκοϋν, άρά γε, άρ' ούν.
οι **διμελείς: πότερον (-α) ...ή**
οι **πολυμελείς: πότερον (-α) - ή...ή**

Εκφέρονται με:

- **Απλή οριστική** – πραγματικό γεγονός

- **Δυνητική οριστική** – δυνατό (ή πιθανό) να γίνει στο παρελθόν ή μη πραγματικό
- **Δυνητική ευκτική** – δυνατό να γίνει στο παρόν ή μέλλον (προτάσεις κρίσεως με άρνηση ού)
- **Υποτακτική απορηματική** – απορία, αμηχανία ή σκέψη (προτάσεις επιθυμίας με άρνηση μη)
Σημείωση: **χρή, δεῖ + απαρέμφατο** – ισοδυναμεί με απορηματική υποτακτική.

Παραδείγματα:

- Τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες;
- Πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;
- Τίς ἂν οὖν εὔφρονῶν αὐτὸν ἂν ἦ τὰ τῆ πατρίδι συμφέροντα ταύτη συνάψειεν;
- Τίς οὐκ ἂν ὤκνησε τῶν ἀνθρώπων φθέγξασθαι;

4

ΠΛΑΓΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

είναι δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις και εκφράζουν κρίση ή επιθυμία έχουν άρνηση ού ή μη

Διακρίνονται: ανάλογα με το βαθμό άγνοιας σε

1. **Ολικής άγνοιας** (η απάντηση είναι ένα ναι ή ένα όχι)
2. **Μερικής άγνοιας**

Εισάγονται:

- **Οι ολικής άγνοιας**
οι απλές: **εί, εάν, αν**
οι διμελείς: **εί...ή, είτε...είτε, εί...είτε, πότερον (-α)...ή**
- **Οι μερικής άγνοιας**
με **ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα**,
π.χ. **τίς, πότερος, πόσος, ποῖος, πηλίκος, ποδαπός//**
πῶς, ποῖ, πῆ, πόθεν, πότε, πηνίκα, ποσάκις.
με **αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα**,
π.χ. **ὅς, ὅστις, ὅσπερ, οἷος, ὅποιος, ὅσος, ὀπόσος, ὀπότερος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὀποδαπός//οὔ, ὀπου, οἷ, ὀποι, ἦ, ὀπη, ὠς,**

ὅπως, ὄθεν, ὀπόθεν, ὅτε, ὀπότε, ὀπηνίκα, ὀσάκις.

Εκφέρονται με:

- **Απλή οριστική** – πραγματικό γεγονός
- **Δυνητική οριστική** – δυνατό (ή πιθανό) να γίνει στο παρελθόν ή μη πραγματικό
- **Δυνητική ευκτική** – δυνατό να γίνει στο παρόν ή μέλλον
- **Υποτακτική απορηματική** – απορία, αμηχανία ή σκέψη
Σημείωση: *χρή, δεῖ + απαρέμφοτο* – ισοδυναμεί με απορηματική υποτακτική.
- **Ευκτική του πλαγίου λόγου** – (αντί της απλής οριστικής ή της απορηματικής υποτακτικής) όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο και δηλώνεται κάτι το αβέβαιο – υποκειμενικό στο παρελθόν.

Συντακτικός ρόλος:

A. Αντικείμενο σε ρήματα:

- **ερωτηματικά, απορηματικά:** ἐρωτῶ, ἀπορῶ, θαυμάζω, πυθάνομαι
- **γνωστικά, άγνοιας:** γιγνώσκω, οἶδα, άγνοῶ
- **σκέψης, φροντίδας, προσοχής, εξέτασης:** σκοπῶ, σκοποῦμαι, ἐπιμελοῦμαι, φυλάττομαι, ἐξετάζω
- **απόπειρας, πράξης:** πράττω, πειρῶμαι
- **λεκτικά, δεικτικά:** λέγω, δείκνυμι

π.χ. Ἐγὼ δὲ Πείσωνα μὲν ἠρώτων εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λαβῶν.

B. Υποκείμενο σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις που έχουν ανάλογη σημασία με τα παραπάνω ρήματα: φανερόν ἐστι, άφανές ἐστι, ἄδηλόν ἐστι, θαυμαστόν ἐστι, δέδεικται.

Γ. Επεξήγηση κυρίως σε ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας.

π.χ. Ἐκεῖνο ἴσως ἐννοεῖτε, πῶς ἂν τοῦτο γένοιτο.

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Το ερωτηματικό μόριο **εἰ** μεταφράζεται «αν».
- Το **πότερος** σημαίνει «ποιος από τους δύο». Το **πότερον/πότερα** στις διμελείς προτάσεις συνήθως μένει αμετάφραστο.
- Οι **αναφορικές αντωνυμίες και τα αναφορικά επιρρήματα** αποδίδονται στη μετάφραση ως ερωτηματικές αντωνυμίες και ερωτηματικά επιρρήματα.

5

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

ονομάζονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που αιτιολογούν το νόημα της πρότασης που προσδιορίζουν, δηλαδή δηλώνουν αιτία

Εισάγονται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους:

- **ὥς, ὅτι, διότι**
- **ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε**
- **και με το αιτιολογικό εἰ**

Εξαρτώνται από ρήματα ποικίλης σημασίας, κυρίως όμως από ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις **ψυχικού πάθους**, όπως **ἄχθομαι, ἠδομαι, ὀργίζομαι, αἰσχύνομαι, θαυμαστόν ἐστί, δεινόν ἐστί, αἰσχρόν ἐστί.**

Εκφέρονται με:

- **Απλή οριστική** – πραγματική αιτία
- **Δυνητική οριστική** – αιτία δυνατή στο παρελθόν ή μη πραγματική
- **Δυνητική ευκτική** – αιτία δυνατή στο παρόν ή στο μέλλον
- **Ευκτική του πλαγίου λόγου** – εξάρτηση από ιστορικό χρόνο (παρατ./ἀόρ./υπερσ.) και δηλώνει αιτία αβέβαιη/υποκειμενική.

Συντακτικός ρόλος: επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας (του αναγκαστικού αιτίου).

Παραδείγματα:

- **Ἐπεὶ οὐκ ἐπέιθετο**, περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει.
- Βοηθοῦμεν τῇ πατρίδι, **ὥς οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν ἂν ἐφ' ἡμᾶς.**
- Κατ'ὥκτειρε τὴν γυναῖκα, **ὅτι τοιούτου ἀνδρὸς στέροίτο.**

- **Ἐπεὶ ἀδύνατον ἦν διεκπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος, ἐδόκει ἡμῖν κατακαῦσαι τὰ πλοῖα.**
- **Τοὺς στρατηγούς ἐζημίωσαν, ὡς δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν.**
- **Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι εἰ αὐτοῦ ἐκείνου θάνατον κατέγνωτε.**

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Το **ὡς** μετά από **τελεία** ή **άνω τελεία** εισάγει κύρια πρόταση, εφόσον δεν ακολουθεί άλλη κύρια.
- Το **ὡς** εισάγει πρόταση που δηλώνει **υποκειμενική αιτιολογία**.
- Το **ὅτι** εισάγει πρόταση που δηλώνει **πραγματική αιτιολογία** και ακολουθεί **μετά από ρήματα ψυχικού πάθους** (π.χ. ἠδομαι, ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι) **και εκφράσεις παρόμοιας σημασίας** (π.χ. δεινὸν ἐστίν, αἰσχρὸν ἐστίν, ἠδιὸν ἐστίν).
- Το **εἰ** δηλώνει ότι η αιτιολογία είναι **αμφισβητούμενη ή πιθανή**.
- Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι **ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε** μεταφράζονται με το «επειδή».
- Ο αιτιολογικός σύνδεσμος **ὡς** μεταφράζεται «επειδὴ κατά τη γνώμη..., με τη σκέψη..., με την ιδέα..., επειδὴ τάχα...»
- Ο αιτιολογικός σύνδεσμος **εἰ** μεταφράζεται «αν, που, σαν, εφόσον».
- Οι αιτιολογικές προτάσεις έχουν σε κάποιες περιπτώσεις **θέση επεξήγησης σε εμπρόθετο προσδιορισμό της αιτίας** (διὰ τοῦτο, διὰ ταῦτα, τούτου ἕνεκα).
- Στο **αναγκαστικό αίτιο** η αιτία **προηγείται** χρονικά της ρηματικής έννοιας που προσδιορίζει.

6

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

ονομάζονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που δηλώνουν το τελικό αίτιο, δηλαδή το σκοπό

Εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους:

- **ἵνα, ὅπως, ὡς**
- **ἵνα μή, ὅπως μή, ὡς μή** (συνοδεύονται από άρνηση)
- **και μόνο με το μή**

Εκφέρονται με:

- **Υποτακτική** – σκοπός προσδοκώμενος
- **Ευκτική του πλαγίου λόγου** – εξάρτηση από ιστορικό χρόνο (παρατ./αόρ./υπερσ.) και δηλώνει σκοπό υποκειμενικό.
- **Οριστική ιστορικού χρόνου** – σκοπός που δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί (η κύρια δηλώνει ευχή ανεκπλήρωτη ή κάτι που δεν έγινε).
- **Ευκτική** – α) λόγω έλξης από προηγούμενη ευκτική, όταν δεν προηγείται ιστορικός χρόνος ή β) απλή γνώμη του λέγοντος.
- **Δυνητική ευκτική (σπάνια)** – σκοπός που ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί στο παρόν – μέλλον.
- **Δυνητική οριστική (σπάνια)** – σκοπός που ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί στο παρελθόν.
- **Οριστική μέλλοντα (με τους συνδέσμους ὅπως, ὡς)** – σκοπός προσδοκώμενος.

Συντακτικός ρόλος: επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού (του τελικού αιτίου).

Παραδείγματα:

- Ἀλλά σε ἔχρην ἡμῖν συγχωρεῖν, ἵνα συνουσία ἐγίγνετο.
- Καὶ σὲ ἐξέπεμπον, ὡς μόνη κλύοις.
- Βοηθοῦμεν τοῖς φίλοις, ἵνα νικήσωσι.
- Ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας ἀποπειράσωσι.
- Ἡ πόλις τοῦς παῖδας ἀναγκάζει τοῦς νόμους μανθάνειν, ἵνα μὴ εἰκῆ πράττωσιν.

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Η **υποτακτική** όταν συνοδεύεται από το **αοριστολογικό ἄν** μετά τους συνδέσμους **ὡς και ὅπως**, δηλώνει ότι η **πραγματοποίηση του σκοπού εξαρτάται από κάποια προϋπόθεση** (π.χ. ἄκουσον, ὡς ἄν μάθης).
- Οι τελικές προτάσεις έχουν σε κάποιες περιπτώσεις **θέση επεξήγησης σε εμπρόθετο προσδιορισμό του σκοπού**.
- Στο **τελικό αίτιο** ο σκοπός **ἐπεται** χρονικά της ρηματικής έννοιας που προσδιορίζει.
- Οι τελικοί σύνδεσμοι **ἵνα, ὅπως, ὡς** μεταφράζονται «για να».

- Οι τελικοί σύνδεσμοι με την άρνηση **ἵνα μή, ὅπως μή, ὡς μή** μεταφράζονται «για να μην».

7

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α Τ Ι Κ Ε Σ Π Ρ Ο Τ Α Σ Ε Ι Σ :

ονομάζονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που εκφράζουν το συμπέρασμα ή αποτέλεσμα της προσδιοριζόμενης πρότασης

Κ Α Λ Ο Υ Ν Τ Α Ι Κ Α Ι Α Π Ο Τ Ε Λ Ε Σ Μ Α Τ Ι Κ Ε Σ

Εισάγονται με τους συμπερασματικούς συνδέσμους:

- **ὥστε, ὡς**
- και με τις εκφράσεις:**
- **ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε**

Εκφέρονται με:

- **Απλή οριστική** – αποτέλεσμα πραγματικό
- **Δυνητική οριστική** – αποτέλεσμα δυνατό ή πιθανό να πραγματοποιηθεί στο παρελθόν (που δεν έγινε)
- **Δυνητική ευκτική** – αποτέλεσμα δυνατό να πραγματοποιηθεί στο παρόν ή μέλλον με κάποια προϋπόθεση
- **Ευκτική του πλαγίου λόγου (σπανιότερα)** – εξάρτηση από ιστορικό χρόνο ή από έλξη (όταν προηγείται άλλη ευκτική)
- **Απαρέμφατο** – δηλώνεται:
 - i.** αποτέλεσμα ενδεχόμενο ή δυνατό
π.χ. Κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν, **ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν.**
 - ii.** επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (εξαρτώνται από ρήματα που δηλώνουν κίνηση ή σκόπιμη ενέργεια)
π.χ. Πᾶν ποιοῦσιν, **ὥστε δίκην μὴ διδόναι.**
 - iii.** ὀρος, προϋπόθεση ή συμφωνία (με τα **ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε** – σπάνια με τον **ὥστε**, ύστερα από ρήματα που δηλώνουν συνθήκη, συμφωνία. Συνήθως του **ἐφ' ᾧ** ή **ἐφ' ᾧτε** προηγείται το **ἐπὶ τούτῳ** ή **ἐπὶ τοῖσδε** ή **ἐπὶ τούτοις**).
π.χ. Οἱ Τριάκοντα ἤρέθησαν, **ἐφ' ᾧτε συγγράψαι νόμους.**
 - iv.** ασύμμετρη σύγκριση (μετά από συγκριτικό βαθμό επιθέτου ή επιρρήματος)

τίθεται συμπερασματική πρόταση με τα **ἤ ὥστε, ἢ ὥς**, σπάνια **ἢ + απαρέμφατο** ως δεύτερος όρος σύγκρισης - αποτέλεσμα αδύνατο να πραγματοποιηθεί).

π.χ. Βραχύτερα ἠκόντιζον **ἢ ὥς ἐξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν.**

Συντακτικός ρόλος: επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Ο συμπερασματικός σύνδεσμος **ὥστε**, όταν βρίσκεται αμέσως μετά από τελεία ή άνω τελεία και εφόσον δεν ακολουθεί άλλη κύρια πρόταση, **εισάγει κύρια πρόταση.**

π.χ. Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν· **ὥστε ἦτιῶντο οἱ Πέρσαι προδεδόςθαι ὑπ' αὐτοῦ.**

Παραδείγματα:

- Εἰς τοῦτο ἔχθρας ἐληλύθασιν, **ὥστε ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν.**
- Πρὸς τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἐνειμάμην **ὥστε ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων.**

Σημειώσεις - Επισημάνσεις:

- Οι συμπερασματικοί σύνδεσμοι **ὥστε, ὥς** μεταφράζονται «ὥστε».
- Οι εκφράσεις **ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε** μεταφράζονται «με τον όρο, με την προϋπόθεση».
- Ο συμπερασματικός σύνδεσμος **ὥστε** όταν εισάγει κύρια πρόταση μεταφράζεται «επομένως, συνεπώς, λοιπόν».

8

ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

ονομάζονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που εκφράζουν κάποια υπόθεση

- Η δευτερεύουσα **υποθετική** πρόταση ονομάζεται και **υπόθεση**, ενώ η πρόταση που προσδιορίζεται απ' αυτήν ονομάζεται **απόδοση**. Η υπόθεση και η απόδοση αποτελούν τον **υποθετικό λόγο**.

Εισάγονται με τους υποθετικούς συνδέσμους:

- **εἰ, ἐάν, ἄν, ἦν**

ΕΙΔΗ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ

1ο ΕΙΔΟΣ: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
εί + οριστική κάθε χρόνου*	κάθε έγκλιση (κρίσης ή επιθυμίας)
*εί + οριστική μέλλοντα	οριστική μέλλοντα (δηλώνει το πραγματικό του προσδοκωμένου)

π.χ. Ὁ νομοθέτης **οὐκ ἀπελαύνει** ἀπὸ τοῦ βήματος, **εἴ** τις μὴ προγόνων **έστι** έστρατηγηκότων υἱός.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
A.E.	εί + οριστική κάθε χρόνου	κάθε έγκλιση (κρίσης ή επιθυμίας)
N.E.	αν + οριστική του αντίστοιχου χρόνου	κάθε αντίστοιχη έγκλιση (οριστική, υποτακτική, προστακτική, θα + παρατατικός για τις δυνητικές εγκλίσεις)

π.χ. **A.E.** **Εἴ** τις **είσφέρει** νόμον ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους, οὗτος **ἀδικεῖ** ὅλην τὴν πόλιν.

N.E. **Αν** κάποιος **προτείνει** νόμο για να ζημιώσει το λαό, αυτός **αδικεί** ολόκληρη την πόλη.

2ο ΕΙΔΟΣ: ΤΟ ΜΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ/ΑΝΤΙΘΕΤΟ ΤΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
εί + οριστική ιστορικού χρόνου	δυνητική οριστική*
*Στη θέση της δυνητικής οριστικής μπορεί να έχουμε: α) παρατατικό απρόσωπου ρήματος ή απρόσωπης έκφρασης, β) τα ρήματα έβουλόμην, έκινδύνευσα, έμελλον + απαρέμφατο.	

π.χ. **Εἴ** δὲ μὴ **ἦν** τοιοῦτος ὁ πατήρ, **οὐκ ἂν** ἐκ πολλῶν ὀλίγα **κατέλιπεν**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
A.E.	εί + οριστική ιστορικού χρόνου	δυνητική οριστική
N.E.	αν + οριστική παρατατικού ή υπερσυντελικού	θα + οριστική παρατατικού ή υπερσυντελικού

π.χ. **A.E.** **Εἴ** δὲ κερδαίνειν **έβούλου**, τότε **ἂν** πλείστα **έλαβες**.

N.E. **Αν** ήθελες όμως να αποκτήσεις χρήματα, τότε **θα** **λάμβανες** περισσότερα.

3ο ΕΙΔΟΣ: ΑΠΑΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΛΕΓΟΝΤΟΣ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
εἰ + ευκτική	δυνητική ευκτική οριστική αρκτικού* χρόνου προστακτική, ευχετική ευκτική
* Αρκτικοί χρόνοι θεωρούνται: ο ενεστώτας, ο μέλλοντας και ο παρακείμενος.	

π.χ. **Εἰ** δὲ τοῖς λόγοις **πείθοισθε** τοῖς ἑμοῖς, ὅλην τὴν Ἑλλάδα καλῶς **ἂν διοικοῖτε**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
A.E.	εἰ + ευκτική	δυνητική ευκτική οριστική αρκτικού χρόνου προστακτική
N.E.	αν + οριστική παρατατικού	θα + οριστική παρατατικού (για τη δυνητική ευκτική) οριστική προστακτική

π.χ. **A.E.** **Αἰσχυνθεῖην ἂν, εἰ φανεῖην** μᾶλλον φροντίζω τῆς ἑαυτοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας.

N.E. **Θα ντρεπόμουν, αν φαινόμεν** ὅτι φροντίζω περισσότερο για την καλή μου φήμη παρά για την κοινή σωτηρία.

4ο ΕΙΔΟΣ: ΤΟ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
ἐάν, ἂν, ἦν + υποτακτική	οριστική μέλλοντα μελλοντική ἐγκλιση ἢ φράση*
* ὡς μελλοντικές ἐγκλίσεις ἢ ἐκφράσεις μποροῦν να ἐκληφθοῦν: 1. προστακτική (συνήθως) 2. δυνητική ευκτική 3. υποτακτική 4. ἀπρόσωπο ρῆμα + ἀπαρέμφατο 5. εἰδικό ἀπαρέμφατο σε χρόνο μέλλοντα 6. ευχετική ευκτική 7. ρηματικό ἐπίθετο σε -τέος, -τός.	

π.χ. **Ἐάν** τι κακὸν **ἐπιτηδεύσωσιν**, οὐθ' οἱ ἀσθενεῖς **ἀπολυθήσονται** τῆς τιμωρίας.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
A.E.	ἐάν, ἂν, ἦν + υποτακτική	οριστική μέλλοντα μελλοντική ἐγκλιση ἢ φράση
N.E.	αν + υποτακτική	μέλλοντας ἢ μελλοντική ἐκφραση

π.χ. **A.E.** Οὐδὲν γὰρ δεινὸν **πείσει, ἐάν** τῷ ὄντι **ἦς** καλὸς κάγαθός.

N.E. Γιατί δε **θα πάθεις** κανένα κακό, **αν** πραγματικά **είσαι** καλός και ενάρετος.

5ο ΕΙΔΟΣ: ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ – ΜΕΛΛΟΝ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
έάν, ἄν, ἦν + υποτακτική	οριστική ενεστώτα ή ενεστωτική έκφραση*
* Ως ενεστωτικές εκφράσεις μπορούν να εκληφθούν: 1. γνωμικός αόριστος 2. παρακείμενος (με σημασία ενεστώτα)	

π.χ. Ἡ μὲν οὖν φύσις, **ἄν ἦ** πονηρά, πολλάκις φαῦλα **βούλεται**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
A.E.	έάν, ἄν, ἦν + υποτακτική	οριστική ενεστώτα ή ενεστωτική έκφραση
N.E.	αν + υποτακτική	οριστική ενεστώτα

π.χ. **A.E.** **Ἐάν** τις **λέγῃ** ἐν τῷ δήμῳ τὸν πατέρα τύπτων ἢ τὴν μητέρα, τοῦτον ὁ νομοθέτης **οὐκ ἔῃ** λέγειν.

N.E. **Ἄν** κάποιος **μιλάει** ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ἐνῶ χτυπάει τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του, ὁ νομοθέτης **δεν** του **επιτρέπει** νὰ μιλάει.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ

ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΟΝ – ΜΕΛΛΟΝ

ὅταν ἡ ἀπόδοση ἐκφέρεται με ἀπρόσωπο ρῆμα (ἡ ἀπρόσωπη ἐκφραση) + ἀπαρέμφατο

Το **προσδοκώμενο** ἔχει περιορισμένη χρονική ισχύ, ἐνῶ ἡ **αόριστη ἐπανάληψη στο παρόν – μέλλον** ἔχει διαχρονική ισχύ καὶ δηλώνει ἀξία γενικοῦ κύρους.

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
έάν + υποτακτική	ἀπρόσωπο ρῆμα ἀπρόσωπη ἐκφραση + ἀπαρέμφατο

Είδος: **α)** προσδοκώμενο, ὅταν ἡ ἀπόδοση εἶναι: χρή, δεῖ, προσήκει + ἀπαρέμφατο.

β) αόριστη ἐπανάληψη στο παρόν – μέλλον, ὅταν ἡ ἀπόδοση εἶναι: συμβαίνει, πέφυκε, χαλεπόν ἐστι, ἄξιόν ἐστι, ἀναγκαῖον ἐστι, εἰκός ἐστι + ἀπαρέμφατο.

6ο ΕΙΔΟΣ: ΑΟΡΙΣΤΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
εἰ + ευκτική επαναληπτική	οριστική παρατατικού ή αορίστου (με ή χωρίς το ἄν)

π.χ. Κίμων, εἰ τινι ὑπόσχοιτό τι, οὐδαμῶς ἐψεύδετο.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

	ΥΠΟΘΕΣΗ	ΑΠΟΔΟΣΗ
A.E.	εἰ + ευκτική επαναληπτική	οριστική παρατατικού ή αορίστου (με ή χωρίς το ἄν)
N.E.	αν + οριστική παρατατικού ή κάθε φορά που ή στην περίπτωση που	οριστική παρατατικού

π.χ. **A.E.** Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Συρακόσιοι ὑπεχώρουν.

N.E. Ἄν ἔκαναν ἐπίθεση οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Συρακούσιοι υποχώρουν. ή

Κάθε φορά που ἔκαναν ἐπίθεση οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Συρακούσιοι υποχώρουν.

Τελικές σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Ένας υποθετικός λόγος που αποτελείται από μία υπόθεση και μία απόδοση ονομάζεται **απλός**.
- Ένας υποθετικός λόγος που αποτελείται από δύο ή περισσότερες υποθέσεις ή και αποδόσεις ονομάζεται **σύνθετος**.
- Ένας υποθετικός λόγος στον οποίο παραλείπεται η υπόθεση ή η απόδοση ονομάζεται **ελλειπτικός**.
- Ένας υποθετικός λόγος στον οποίο η υπόθεση είναι «κρυμμένη» σε μια μετοχή ή πρόταση ονομάζεται **λανθάνων**.

9**ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:**

ονομάζονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που δηλώνουν εναντίωση προς το περιεχόμενο της προσδιοριζόμενης πρότασης

Εισάγονται με τους εναντιωματικούς συνδέσμους:

- εἰ καί, ἐάν καί, ἄν καί, ἦν καί - η εναντίωση γίνεται προς κάτι το πραγματικό.

Εκφέρονται με:

- Με τις **εγκλίσεις των υποθετικών προτάσεων**, δηλαδή **οριστική, υποτακτική και ευκτική** και σχηματίζουν όλα τα είδη των υποθετικών λόγων.

Συντακτικός ρόλος: επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης.

Παράδειγμα:

- **Εἰ καὶ μὴ βλέπεις**, φρονεῖς δ' ὁμως.

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Οι εναντιωματικοί σύνδεσμοι **εἰ καί, ἐάν καί, ἄν καί** μεταφράζονται «αν και, ενώ, μολονότι».
- Ανάμεσα στην κύρια και την εναντιωματική πρόταση υπάρχει αντίθεση, γι' αυτό συχνά στην κύρια πρόταση υπάρχουν οι αντιθετικοί σύνδεσμοι **ὅμως, ἀλλά, ἀλλ' οὖν**.

10

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

ονομάζονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που δηλώνουν παραχώρηση προς το περιεχόμενο της προσδιοριζόμενης πρότασης

Εισάγονται με τους παραχωρητικούς συνδέσμους:

- **καὶ εἰ, καὶ ἐάν, καὶ ἦν, καὶ ἄν, κἄν**
- **οὐδ' ἐάν, μηδ' ἐάν, οὐδ' ἄν, μηδ' ἄν, οὐδ' ἦν, μηδ' ἦν** (όταν η κύρια πρόταση είναι αρνητική).
Η παραχώρηση γίνεται προς κάτι αδύνατο / πιθανό (ενδεχόμενο, υποθετικό).

Εκφέρονται με:

- Με τις **εγκλίσεις των υποθετικών προτάσεων**, δηλαδή **οριστική, υποτακτική και ευκτική** και σχηματίζουν όλα τα είδη των υποθετικών λόγων.

Συντακτικός ρόλος: επιρρηματικός προσδιορισμός της παραχώρησης.

Παράδειγμα:

- Ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, **κἄν μὴ ἰατρεύῃ**, ὁμως ἰατρός ἐστι.

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Οι παραχωρητικοί σύνδεσμοι **καὶ εἰ, καὶ ἐάν, καὶ ἦν, καὶ ἄν, κἄν** μεταφράζονται «και αν, ακόμη κι αν, έστω κι αν». Και οι **οὐδ' ἄν, μηδ' ἄν, οὐδ' ἦν, μηδ' ἦν** μεταφράζονται «ούτε κι αν».
- Ανάμεσα στην κύρια και την παραχωρητική πρόταση υπάρχει αντίθεση, γι' αυτό συχνά στην κύρια πρόταση υπάρχουν οι αντιθετικοί σύνδεσμοι **ὅμως, ἀλλά, ἀλλ' οὖν**.

Τελική επισήμανση:

- Ο σύνδεσμος **καὶ** που τίθεται πριν ή μετά τους υποθετικούς συνδέσμους (εἰ, ἐάν, ἄν, ἦν) στις εναντιωματικές και παραχωρητικές προτάσεις λέγεται **επιδοτικός** (=ακόμη και / και ακόμη). Μερικές φορές ο **καὶ** που συνοδεύει τους υποθετικούς συνδέσμους δεν είναι επιδοτικός αλλά **συμπλεκτικός, προσθετικός ή μεταβατικός***. Επομένως, δεν έχουμε εναντιωματική ή παραχωρητική πρόταση, αλλά υποθετική.

π.χ. Ἰππεῖς γε μέντοι, ἐάν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γενώμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι (=Ἰππεῖς βέβαια, αν ενωθούμε και εμεῖς με αυτούς, θα έχουν περισσότερους από χίλιους).

* Ο **μεταβατικός καὶ** μεταφράζεται με το «λοιπόν». Τίθεται στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου και δηλώνει μετάβαση από τα προηγούμενα στα επόμενα.

11

ΧΡΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ :

ονομάζονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που εκφράζουν το χρόνο

Εισάγονται με:

- τους χρονικούς συνδέσμους - **ὡς, ὅτε, ὅποτε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἡνίκα, ὀπηνίκα, πρίν**.
- τα χρονικά επιρρήματα - **ὡσάκις, ὅποσάκις**.
- εμπρόθετες αναφορικές εκφράσεις - **ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου, ἐν ᾧ, μέχρι οὗ, ἄχρι οὗ, ἕως οὗ, ἐν οἷς, εἰς ὅτε, εἰς ὅσον, καθ' ὅσον**.
- τις χρονικές εκφράσεις - **ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς**

τάχιστα, ού πρότερον (στην κύρια)...**πρίν, ού πρόσθεν** (στην κύρια)...**πρίν, πρότερον...ή, πρόσθεν...ή, ύστερον...ή.**

Χρονική βαθμίδα:

Η χρονική πρόταση σε σχέση με αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση φανερώνει: **α)** το σύγχρονο

β) το προτερόχρονο

γ) το υστερόχρονο

Εκφέρονται με:

- **Απλή οριστική** – πραγματικό γεγονός
- **Υποτακτική** – όταν οι χρονικοί σύνδεσμοι συνοδεύονται από το αοριστολογικό ἄν (χρονικοῦποθετικές* ή αοριστολογικές προτάσεις). Οι χρονικοί σύνδεσμοι **ότε, όποτε, έπει, έπειδή** ενώνονται με το ἄν σε μία λέξη: **όταν, όπόταν, έπάν, έπειδάν**. Με τους άλλους συνδέσμους το ἄν δεν ενώνεται σε μια λέξη.

Δηλώνουν: α) Το προσδοκώμενο. Στην κύρια πρόταση υπάρχει οριστική μέλλοντα ή προστακτική (ή άλλη μελλοντική έκφραση).

β) Αόριστη επανάληψη στο παρόν – μέλλον. Στην κύρια πρόταση υπάρχει οριστική ενεστώτα ή ενεστωτική έκφραση.

* Λέγονται **χρονικοῦποθετικές**, γιατί συγγενεύουν με τους υποθετικούς λόγους.

- **Ευκτική** – δηλώνουν:
 - α)** Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν. Στην κύρια πρόταση υπάρχει οριστική ιστορικού χρόνου ή δυνητική οριστική.
 - β)** Απλή σκέψη. Στην κύρια πρόταση έχουμε δυνητική ευκτική.

Και οι παραπάνω προτάσεις λέγονται **χρονικοῦποθετικές** ή **αοριστολογικές**.

- **Ευκτική του πλαγίου λόγου** – (αντί της υποτακτικής με το ἄν) όταν η χρονική πρόταση εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Όταν μια χρονική πρόταση εκφέρεται με υποτακτική ή ευκτική είναι **χρονικοῦποθετική**.

- Ο σύνδεσμος **πρίν** συντάσσεται με:

α) απαρέμφατο – όταν η πρόταση εξάρτησης είναι καταφατική και σπάνια όταν είναι αρνητική.

β) έγκλιση (απλή οριστική, υποτακτική, ευκτική) – όταν η πρόταση εξάρτησης είναι αρνητική.

Συντακτικός ρόλος: λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου.

Παραδείγματα:

- **Ἐπεὶ οἱ στρατιῶται ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους***, κραυγῆ πολλῇ ἐγένετο.
- **Ἐπειδὴν τις εἰς τὴν καλουμένην γερουσίαν ἐγκριθῆ**, δεσπότης ἐστὶ τῶν πολλῶν.
- **Πρὶν δὲ ὁμοῦ εἶναι τοὺς πολλοὺς ἀλλήλων**, συμμειγνύασιν οἱ κατὰ τὰ ἄκρα καὶ νικῶσιν οἱ Ἕλληνες καὶ διώκουσιν.

* Οι καθαρά χρονικές προτάσεις εκφέρονται με οριστική ιστορικού χρόνου (δηλώνεται το πραγματικό), ποτέ με ευκτική του πλαγίου λόγου (βλ. παραπάνω στην ευκτική του πλαγίου λόγου ως έγκλιση εκφοράς των χρονικοῦποθετικῶν προτάσεων).

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Οι χρονικοί σύνδεσμοι μεταφράζονται ως εξής: **ὡς** (=όταν, μόλις), **ὄτε, ὁπότε** (=όταν, κάθε φορά που), **ἐπεὶ, ἐπειδὴ** (=όταν, αφού), **ἕως, ἕστε** (=μέχρι), **ἄχρι, μέχρι** (=μέχρι, έως ότου), **ἤνίκα, ὀπηνίκα** (όταν), **πρὶν** (=πριν να).
- Τα χρονικά επιρρήματα μεταφράζονται: **ὄσάκις, ὀποσάκις** (=όσες φορές, κάθε φορά που).
- Οι εμπρόθετες αναφορικές εκφράσεις (που δηλώνουν χρόνο) μεταφράζονται: **ἐξ οὔ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὔ, ἀφ' ὅτου** (=από τον καιρό που, από τότε που) και **μέχρι οὔ, ἄχρι οὔ, ἕως οὔ** (=έως ότου).

12

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

ονομάζονται οι δευτερεύουσες προτάσεις που αναφέρονται σε όρο άλλης πρότασης, ο οποίος είτε υπάρχει στην πρόταση είτε εννοείται από τα συμφραζόμενα

Εισάγονται με:

- **Αναφορικές αντωνυμίες:** ὅς, ὅστις, ὅσπερ, οἷος, ὁποῖος, ὅσος, ὁπόσος, ὁπότερος, ἡλίκος, ὀπηλίκος, ὀποδαπός.

- **Αναφορικά επιρρήματα:** οὔ, ὅπου, οἷ, ὅποι, ἦ, ὄπη, ἦπερ, ὡς, ὅπως, ὅσον, ὅσῳ, ἔνθα, ἔνθεν, ὄθεν, ὀπόθεν, ὡσπερ, καθάπερ.
- **Εμπρόθετες αναφορικές αντωνυμίες.**

Διακρίνονται σε:

- Ονοματικές
- Επιρρηματικές
- Μεικτές
- Παραβολικές

A) Ονοματικές:

Εισάγονται με:

- Με αναφορικές αντωνυμίες

Συντακτικός ρόλος:

- **Υποκείμενο**
π.χ. Μὴ τοίνυν μὴδ' ὁ λέγομεν εἶναι παιδείαν ἀόριστον γένηται.
- **Αντικείμενο**
π.χ. Ὅσα μὲν ἐν τῇ βασιλείᾳ διεπράξατο Ἀγησίλαος, νῦν ἤδη διηγήσομαι.
- **Κατηγορούμενο**
π.χ. Ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν ὁ ἐμοὶ πάλαι ὄκνον ἐντίθησι λέγειν.
- **Ονοματικός προσδιορισμός (παράθεση, επεξήγηση, επιθετικός ή κατηγορηματικός προσδιορισμός)**
π.χ. Ἄ δὲ σὺ παρανομεῖς, αὐτὰ ταῦτά μοι μέγιστα μαρτύριά ἐστιν (επεξήγηση στο ταῦτα).
- **Ετερόπλιτος προσδιορισμός σε μια από τις πλάγιες πτώσεις (γενική αντικειμενική, κτητική, διαιρετική κ.α.).**
π.χ. Τισσαφέρνῃς σατράπῃς κατεπέμφθη ὧν τε αὐτὸς πρόσθεν ἦρχε καὶ ὧν Κῦρος (ενν. ἦρχε - γενικές αντικειμενικές στο σατράπῃς).
π.χ. Ἐγὼ ἀξιῶ παραβῆναι οὐδέν ὧν ὀμωμόκατε (γενική διαιρετική στο οὐδέν).

Β) Επιρρηματικές:

Εισάγονται με:

- Με αναφορικά επιρρήματα (ή εμπρόθετες αναφορικές αντωνυμίες)

Συντακτικός ρόλος:

- **Επιρρηματικοί προσδιορισμοί του τόπου, τρόπου, χρόνου κτλ.**

π.χ. Καὶ οἱ μὲν ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἔς τε τὴν Χαλκιδικὴν καὶ ἧ ἕκαστος ἐδύνατο (επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου).

Εκφέρονται:

- **Οι ονοματικές και οι επιρρηματικές:**
 - α) με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης (άρνηση οὐ).
 - β) με τις εγκλίσεις των προτάσεων επιθυμίας (άρνηση μή).

Γ) Μεικτές:

Ονομάζονται οι δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις, οι οποίες προσδιορίζουν ὄρο ἄλλης πρότασης και ταυτόχρονα περιέχουν και τις επιρρηματικές σχέσεις της **αιτίας, του σκοπού, του αποτελέσματος και της υπόθεσης.**

ΜΕΙΚΤΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ			
ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ	ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ	ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ	ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ

1. Αναφορικές αιτιολογικές

Δηλώνουν: την αιτία της ενέργειας του ρήματος της προσδιοριζόμενης πρότασης. Συνήθως εξαρτώνται από ρήματα ή εκφράσεις ψυχικού πάθους.

Εκφέρονται: με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης (άρνηση οὐ ή σπανιότερα μή).

π.χ. Ἐγὼ μὲν οὖν αὐτοὺς καὶ μακαρίζω τοῦ θανάτου καὶ ζηλῶ, καὶ μόνοις τούτοις ἀνθρώπων οἶμαι κρεῖττον εἶναι γενέσθαι, οἷτινες ἀθάνατον μνήμην διὰ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν κατέλιπον.

2. Αναφορικές τελικές

Δηλώνουν: το σκοπό της ενέργειας του ρήματος της προσδιοριζόμενης πρότασης.

Εκφέρονται: με οριστική μέλλοντα ή ευκτική του πλαγίου λόγου (εξάρτηση από ιστορικό χρόνο – με άρνηση μή).

π.χ. Λέγει πρὸς μὲν Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ.

3. Αναφορικές συμπερασματικές

Δηλώνουν: το αποτέλεσμα της ενέργειας του ρήματος της προσδιοριζόμενης πρότασης.

Εκφέρονται: με τις εγκλίσεις των προτάσεων κρίσης (άρνηση οὐ) και με απαρέμφατο (άρνηση μή).

Βρίσκονται **συνήθως μετά από δεικτικές αντωνυμίες ή δεικτικά επιρρήματα:** οὗτος, τοιοῦτος, τηλικούτος, τοσοῦτος, οὕτω(ς) ή **μετά από αρνητικές εκφράσεις** (όπως: οὐδεὶς ἐστίν).

π.χ. Ὑπὲρ δὲ ταύτης τηλικούτον συνεστήσατο πόλεμον οὐ μόνον τῷ μεγέθει τῆς ὀργῆς ἀλλὰ καὶ τῷ μήκει τοῦ χρόνου καὶ τῷ πλήθει τῶν παρασκευῶν, ὅσος οὐδεὶς πώποτε γέγονεν.

4. Αναφορικές υποθετικές

Δηλώνουν: υπόθεση.

Εισάγονται: με αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα.

Εκφέρονται: όπως και οι υποθετικές προτάσεις (άρνηση μή). Ισοδυναμούν με υπόθεση σε υποθετικό λόγο και μαζί με την απόδοσή τους σχηματίζουν όλα τα είδη των υποθετικών λόγων.

Στα είδη του προσδοκωμένου και της αόριστης επανάληψης στο παρόν – μέλλον οι αναφορικές υποθετικές εκφέρονται με υποτακτική + αοριστολογικό ἄν και ονομάζονται **αναφορικές αοριστολογικές.**

π.χ. Ἦγοῦμαι πολλὴν ἀπλησίαν ἔχειν, ὅστις προαιρεῖται κινδυνεύειν ὥστ' ἢ ταῦτα λαβεῖν ἢ στερηθῆναι τῆς ψυχῆς (**ὅστις προαιρεῖται κινδυνεύειν:** δευτερεύουσα αναφορική υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τηναναφορική αντωνυμία ὅστις, εκφέρεται με οριστική και με απόδοση το ἤγοῦμαι ἔχειν σχηματίζει υποθετικό λόγο του πραγματικού).

Δ) Αναφορικές παραβολικές ή παρομοιαστικές:

Ονομάζονται οι αναφορικές προτάσεις που δηλώνουν σύγκριση ή παρομοίωση. Οι προτάσεις αυτές εκφράζουν **τρόπο, ποσό και ποιότητα.**

Εισάγονται: Α) Όταν δηλώνουν τρόπο, με τα αναφορικά επιρρήματα *ώς, ὡσπερ, καθάπερ, ὅπως, οἷον, ἥπερ.*

π.χ. Ἡ δὲ καταδίκη δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, **ὡσπερ ὁ νόμος ἔχει.**

Β) Όταν δηλώνουν ποσό, με τις αναφορικές αντωνυμίες *ὅσος, ὀπόσος* και με τα αναφορικά επιρρήματα *ὄσῳ, ὄσον, ὡς.*

π.χ. **Ὅσῳ γὰρ ἄνδρες ἀμείνους ἦσαν,** τοσοῦτῳ τοῖς καταλειπομένοις τὸ πένθος μεῖζον.

Γ) Όταν δηλώνουν ποιότητα, με τις αναφορικές αντωνυμίες *οἷος, ὀποῖος.*

π.χ. **Ὅποῖα ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ,** τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν.

Οι εισαγωγικές λέξεις των παραβολικών προτάσεων αναφέρονται σε αντίστοιχες δεικτικές αντωνυμίες ή επιρρήματα, σχηματίζοντας τα λεγόμενα **παραβολικά ζεύγη:**

τοιοῦτος - οἷος	τηλικοῦτος - ἡλίκος	οὔτῳ - ὡς
τοσοῦτος - ὄσος	τοσοῦτον - ὄσον/ὄσῳ	οὔτῳ - ὡσπερ
τοιόσδε - οἷος	τοσοῦτῳ - ὄσῳ	κ.α.
τοσόσδε - ὄσος	τόσον - ὄσον	

Εκφέρονται: με απλή οριστική, δυνητική οριστική, δυνητική ευκτική, ευκτική του πλαγίου λόγου ή ευκτική από ἔλξη και υποτακτική + ἂν.

Το **ρήμα** της παραβολικής πρότασης **παραλείπεται, όταν εννοείται εύκολα.**

π.χ. Τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῆ πόλει περιστάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, **ὡσπερ νέφος** (ενν. παρέρχεται).

ΠΡΟΣΟΧΗ: η αναφορική αντωνυμία **ὄς, ἦ, ὃ** στην αρχή **περιόδου ή ημιπεριόδου** πολλές φορές δεν εισάγει δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, αλλά κύρια πρόταση που συνδέεται παρατακτικά με τα προηγούμενα.

π.χ. **Οἱ** πενθοῦντες μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοῖ, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ ΕΛΞΗ

Είναι το φαινόμενο κατά το οποίο η αναφορική αντωνυμία **αντί να τεθεί σε πτώση αιτιατική**, όπως θα απαιτούσε η σύνταξή της, **τίθεται σε γενική ή δοτική**, επειδή έλκεται από τη γενική ή δοτική του όρου που προσδιορίζει.

π.χ. Εμμένω τοῖς ὅρκοις οἷς ὤμοσα. (Αντί: τοῖς ὅρκοις οὗς ὤμοσα)

Σημειώσεις – Επισημάνσεις:

- Όταν ο προσδιοριζόμενος όρος είναι δεικτική αντωνυμία συνήθως παραλείπεται και τη συντακτική του θέση παίρνει ολόκληρη η αναφορική πρόταση, της οποίας η αναφορική αντωνυμία έχει ήδη τεθεί σε γενική ή δοτική από έλξη.
π.χ. **Ἀμελῶ ὧν με δεῖ πράττειν (με την έλξη).**
Ἀμελῶ τούτων, ἃ με δεῖ πράττειν (χωρίς την έλξη).
- Οι αναφορικές αντωνυμίες μεταφράζονται: ὅς (=ο οποίος, αυτός που), ὅστις (=όποιος, ο οποίος), ὅσπερ (=ο οποίος ακριβώς, αυτός ακριβώς που), οἷος (=τέτοιος που), ὅποιος (=όποιας λογής), ὅπόσος (=όσος), ὅπότερος (=όποιος από τους δύο), ἡλίκος/ὀπηλίκος (=όσο μεγάλος), ὀποδαπός (=από ποιον τόπο – χρησιμοποιείται μόνο σε πλάγιες ερωτήσεις).
- Τα αναφορικά επιρρήματα μεταφράζονται: οὗ, ὅπου, ἔνθα, ἧ̃ (=όπου), οἷ, ὅποι (=όπου, προς όπου), ὀπη (=όπου, όπως), ὡς, ὀπως (=όπως), ὀσον/ὀπόσον (=όσο), ὀθεν, ὀπόθεν (=από όπου), ὡσπερ, καθάπερ (=όπως ακριβώς).
- Η αναφορική αντωνυμία ὅς, ἧ̃, ὀ όταν βρίσκεται στην αρχή περιόδου ή η μιπεριόδου και εισάγει κύρια πρόταση **μεταφράζεται με δεικτική αντωνυμία.**
- Οι αναφορικές αντωνυμίες ὅς και ὀστις και κάποια αναφορικά επιρρήματα με το ἔστιν και το ἧ̃ν αποτελούν **ελλειπτικές αναφορικές εκφράσεις** με άοριστη ή επιρρηματική σημασία όπως: ἔστι δ' ὅς = κάποιος, οὗκ ἔστιν ὀστις = κανείς, ἔστιν ἔνθα, ἔστιν ὀπου = κάπου, οὗκ ἔστιν ὀπως = με κανένα τρόπο, σε καμιά περίπτωση.
- **Μεικτές αναφορικές προτάσεις:**
α) Αναφορικές – Αιτιολογικές – Η αναφορική αντωνυμία αποδίδεται στη μετάφραση με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **επειδή** και την αντίστοιχη πτώση της **προσωπικής** (α' ή β' πρόσωπο) ή της **δεικτικής** (στο γ' πρόσωπο) αντωνυμίας.

β) Αναφορικές – Τελικές – Η αναφορική αντωνυμία αποδίδεται στη μετάφραση με τον τελικό σύνδεσμο **για να** και την αντίστοιχη πτώση της **δεικτικής αντωνυμίας**.

γ) Αναφορικές – Συμπερασματικές – Η αναφορική αντωνυμία αποδίδεται στη μετάφραση με το συμπερασματικό σύνδεσμο **ώστε** και την αντίστοιχη πτώση της **δεικτικής αντωνυμίας**.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

Ο πλάγιος λόγος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

α) Ο προφορικός και ο γραπτός λόγος κατά τη σύνταξη είναι δύο ειδών: ευθύς και πλάγιος.

β) Ευθύς ονομάζεται ο λόγος που μεταδίδεται σε κάποιον αμετάβλητος και με τις ίδιες λέξεις, όπως ακριβώς επώθηκε από τον ομιλητή. Στην περίπτωση αυτή προηγούνται ρήματα λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, δοξαστικά, ερωτηματικά, αλλά ο λόγος **δεν εξαρτάται από αυτά τα ρήματα**.

γ) Πλάγιος ονομάζεται ο λόγος που μεταδίδεται σε κάποιον αλλαγμένος και όχι με τις ίδιες λέξεις που επώθηκε από τον ομιλητή. Στην περίπτωση αυτή προηγούνται ρήματα των ίδιων κατηγοριών με τη σημείωση [β], αλλά ο λόγος **εξαρτάται από αυτά τα ρήματα**.

δ) Ο πλάγιος λόγος εξαρτάται από τις εξής κατηγορίες ρημάτων:

- **Από λεκτικά ρήματα**: μετά από αυτά ο πλάγιος λόγος είναι ειδικό απαρέμφατο ή ειδική πρόταση.
- **Από γνωστικά ρήματα**: μετά από αυτά ο πλάγιος λόγος είναι ή ειδική πρόταση ή κατηγορηματική μετοχή ή σπανιότερα ειδικό απαρέμφατο ή πλάγια ερώτηση.
- **Από αισθητικά ρήματα**: μετά από αυτά ο πλάγιος λόγος είναι ή ειδική πρόταση ή κατηγορηματική μετοχή ή σπανιότερα ειδικό απαρέμφατο ή πλάγια ερώτηση.
- **Από δοξαστικά ρήματα**: μετά από αυτά ο πλάγιος λόγος είναι ειδικό απαρέμφατο.
- **Από βουλευτικά (επιθυμίας) ρήματα**: μετά από αυτά ο πλάγιος λόγος είναι τελικό απαρέμφατο (το ίδιο ισχύει και για ρήματα κελευστικά, προτροπικά, συμβουλευτικά, παρακλητικά, αιτητικά, ευχετικά, απαγορευτικά και αποτροπικά).
- **Από ερωτηματικά ρήματα**: μετά από αυτά ακολουθεί δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση.

ε) Οι χρόνοι των ρημάτων στην αρχαία ελληνική γλώσσα διακρίνονται σε δύο (2) βασικές κατηγορίες, που θα μας απασχολήσουν παρακάτω: **στους αρκτικούς** (κύριους ή βασικούς) και **στους ιστορικούς** (δευτερεύοντες ή παραγόμενους). **Αρκτικοί χρόνοι θεωρούνται: ο ενεστώτας, ο μέλλοντας, ο παρακείμενος, ο τετελεσμένος μέλλοντας και ο γνωμικός αόριστος στην οριστική. Ιστορικοί χρόνοι θεωρούνται: ο παρατατικός, ο αόριστος στην οριστική, ο υπερσυντέλικος, ο ιστορικός ενεστώτας και η δυνητική οριστική.**

[**Διευκρίνιση:** ακόμη θεωρούνται *αρκτικοί χρόνοι* η υποτακτική, η προστακτική, η δυνητική και ευχετική όλων των χρόνων, καθώς και η υποτακτική, η ευκτική, το απαρέμφατο και η μετοχή, όταν εξαρτώνται από αρκτικό χρόνο. Θεωρούνται, επιπλέον, *ιστορικοί χρόνοι* η ευκτική, το απαρέμφατο και η μετοχή, όταν εξαρτώνται από ιστορικό χρόνο].

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΘΥ ΣΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ

Ο ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στον ευθύ λόγο, έχουμε δύο (2) είδη κύριων προτάσεων που ενδέχεται να εκφράζουν κρίση, ως προς το περιεχόμενό τους: **α)** τις κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις κρίσεως (καταφατικές ή

αποφατικές) και β) τις ευθείες ερωτήσεις κρίσεως (που είναι κι αυτές κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις και στο τέλος τους έχουν πάντοτε ερωτηματικό).

[**Διευκρίνιση:** υπάρχουν φυσικά και *ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας*, οι οποίες όμως θα εξεταστούν παρακάτω, αφού ανήκουν στον πλάγιο λόγο επιθυμίας, σε σχέση με το θέμα που μας απασχολεί].

[Α]

**Οι κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις κρίσεως (καταφατικές ή αποφατικές)
στον πλάγιο λόγο**

Οι κύριες προτάσεις κρίσεως (καταφατικές, αποφατικές) εκφέρονται στον ευθύ λόγο με τρεις εγκλίσεις: **οριστική, δυνητική οριστική και δυνητική ευκτική.**

[**Διευκρινίσεις:** *Δυνητική οριστική* θεωρείται η οριστική ιστορικού χρόνου με το δυνητικό *άν*. *Δυνητική ευκτική* θεωρείται η ευκτική με το δυνητικό *άν*. Εκφράζει κάτι που μπορεί να γίνει στο παρόν ή στο μέλλον (απαντά σ' όλους τους χρόνους, πλην του μέλλοντα)].

Στην περίπτωση των κύριων προτάσεων κρίσεως (καταφατικών ή αποφατικών), ανεξάρτητα της έγκλισης εκφοράς τους στον ευθύ λόγο, στον πλάγιο λόγο μετατρέπονται ή **σε ειδική πρόταση** ή **σε ειδικό απαρέμφοτο** ή **σε κατηγορηματική μετοχή**, ανάλογα με το είδος του ρήματος εξάρτησης (συμβουλευόμενου παραπάνω τη γενική σημείωση [δ]).

Παρακολούθησε τον παρακάτω πίνακα:

Στον Ευθύ Λόγο:		Στον Πλάγιο Λόγο γίνονται:			
		Ειδική πρόταση	Ειδικό απαρέμφοτο	Κατηγορηματική μετοχή	
ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ύβριστής εἶ.	λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμί. ἔλεγεν ὡς ὑβριστῆς εἶην. 	νομίζει με ὑβριστὴν εἶναι. ἐνόμιζέ με ὑβριστὴν εἶναι.	γιγνώσκει με ὑβριστὴν ὄντα. ἐγίγνωσκέ με ὑβριστὴν ὄντα.	ΠΑΡΑΕΠΙΜΑΤΑ
ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗ	ύβριστής ἄν ἦσθα.	λέγει ὡς ὑβριστῆς ἄν ἦν. ἔλεγεν ὡς ὑβριστῆς ἄν ἦν.	νομίζει με ὑβριστὴν ἄν εἶναι ἐνόμιζέ με ὑβριστὴν ἄν εἶναι.	γιγνώσκει με ὑβριστὴν ἄν ὄντα. ἐγίγνωσκέ με ὑβριστὴν ἄν ὄντα.	
ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΕΥΚΤΙΚΗ	ύβριστής ἄν εἶης.	λέγει ὡς ὑβριστῆς ἄν εἶην. ἔλεγεν ὡς ὑβριστῆς ἄν εἶην. 	νομίζει με ὑβριστὴν ἄν εἶναι ἐνόμιζέ με ὑβριστὴν ἄν εἶναι.	γιγνώσκει με ὑβριστὴν ἄν ὄντα. ἐγίγνωσκέ με ὑβριστὴν ἄν ὄντα.	
Ρήματα Εξάρτησης		<u>λεκτικά</u> , γνωστικά, αισθητικά, δηλωτικά, δεικτικά, αγγελικά και όσα δηλώνουν μνήμη, ανάμνηση, μάθηση, αντίληψη.	<u>δοξαστικά</u> , λεκτικά, γνωστικά, αισθητικά, δηλωτικά, δεικτικά, αγγελικά και τα: ἐλπίζω, ὄμνυμι, προσδοκῶ, ἐπαγγέλλομαι, ὑπισχνούμαι, ἄπειλω κτλ.	<u>γνωστικά</u> , αισθητικά, δηλωτικά, δεικτικά, αγγελικά και όσα δηλώνουν μνήμη, ανάμνηση, μάθηση, αντίληψη, έλεγχο.	

Παρατηρήσεις:

(για τις κύριες προτάσεις κρίσεως από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο)

1. Ο ρηματικός τύπος στον πλάγιο λόγο (ρήμα ειδικής προτάσεως ή ειδικό απαρέμφατο ή κατηγορηματική μετοχή) είναι **του ίδιου χρόνου** με αυτόν στον ευθύ λόγο. Στις περιπτώσεις του παρατατικού και του υπερσυντελικού, που δεν υπάρχει απαρέμφατο και μετοχή, τοποθετούμε αντίστοιχα το απαρέμφατο και τη μετοχή του ενεστώτα και του παρακειμένου.
2. Στην περίπτωση του ειδικού απαρεμφάτου συνήθως έχουμε ετεροπροσωπία σε σχέση με το ρήμα εξάρτησης. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο, προσέχουμε το υποκείμενο του απαρεμφάτου να βρίσκεται σε αιτιατική.
3. Στην περίπτωση της κατηγορηματικής μετοχής, προσέχουμε τον όρο στον οποίο αναφέρεται αυτή, ώστε να την τοποθετήσουμε στην ανάλογη με αυτόν πτώση.
4. Το *αν* της δυνητικής οριστικής και ευκτικής του ευθέως λόγου διατηρείται στον πλάγιο λόγο σε κάθε περίπτωση (οπότε προκύπτει ειδική πρόταση με δυνητική έγκλιση, δυνητικό απαρέμφατο και δυνητική μετοχή).
5. Η μετατροπή του ευθέως λόγου (κύριες προτάσεις κρίσεως) σε πλάγιο, με τη μορφή του ειδικού απαρεμφάτου ή της κατηγορηματικής μετοχής, πραγματοποιείται με τον ίδιο τρόπο, ανεξάρτητα από το ρήμα εξάρτησης (αν δηλαδή είναι αρκτικού ή ιστορικού χρόνου). Εκείνο που πρέπει να προσέξουμε είναι η κατηγορία στην οποία ανήκει το ρήμα αυτό, ανάλογα με τη σημασία του, γιατί από αυτήν εξαρτάται και το είδος της μετατροπής που θα επιλέξουμε.
6. Η δυνητική οριστική του ευθέως λόγου, στις κύριες προτάσεις κρίσεως, **δεν επιδέχεται καμία μεταβολή στον πλάγιο λόγο σε ό,τι αφορά την έγκλιση** (και φυσικά το χρόνο· Βλέπε παραπάνω παρατήρηση [1]). Το είδος του ρήματος εξάρτησης μας είναι αδιάφορο (αν είναι αρκτικού ή ιστορικού χρόνου).
7. Η παρατήρηση [6] ισχύει και για τις περιπτώσεις της απλής οριστικής και της δυνητικής ευκτικής, **μόνο όμως στην περίπτωση που το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου**.
8. Η απλή οριστική και η δυνητική ευκτική του ευθέως λόγου, στις κύριες προτάσεις κρίσεως, μετατρέπεται στον πλάγιο λόγο **σε ευκτική του πλαγίου λόγου, όταν το ρήμα εξάρτησης είναι ιστορικού χρόνου** (βλέπε στον πίνακα της σελίδας [2] τα παραδείγματα με το σύμβολο). Και στην περίπτωση αυτή ισχύει η παρατήρηση [1]).
[Διευκρίνιση: η ευκτική του πλαγίου λόγου βρίσκεται πάντοτε στον εξαρτημένο λόγο και στις προτάσεις κρίσεως και στις προτάσεις επιθυμίας. Αναφέρεται σε γεγονότα του παρελθόντος και γι' αυτό εξαρτάται πάντοτε από ρηματικό τύπο ιστορικού χρόνου. Δηλώνει υποκειμενική γνώμη ή ανεπιβεβαίωτη φήμη του παρελθόντος].

[B]

Οι κύριες – ανεξάρτητες ερωτηματικές προτάσεις κρίσεως
Οι ευθείες ερωτήσεις κρίσεως στον πλάγιο λόγο

Οι ευθείες ερωτήσεις κρίσεως εκφέρονται στον ανεξάρτητο λόγο με **απλή οριστική, δυνητική οριστική και δυνητική ευκτική**.

Οι ευθείες ερωτήσεις κρίσεως στον πλάγιο λόγο μετατρέπονται σε **δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις κρίσεως**, εξαρτώμενες από ρήματα που δηλώνουν ερώτηση, απόκριση, δήλωση, απόδειξη, θαυμασμό, γνώση, άγνοια κ.ο.κ.

Η οριστική και δυνητική ευκτική στις ευθείες ερωτήσεις κρίσεως, μετατρέπεται στις πλάγιες ερωτήσεις κρίσεως **σε ευκτική του πλαγίου λόγου, όταν το ρήμα εξάρτησης είναι ιστορικού χρόνου** (βλέπε στον πίνακα της σελίδας [4] τα παραδείγματα με το σύμβολο). Σε κάθε άλλη περίπτωση η έγκλιση διατηρείται, ανεξάρτητα από το ρήμα εξάρτησης.

[Διευκρινήσεις: σε όλες τις περιπτώσεις διατηρείται στον πλάγιο λόγο ο χρόνος που είχε η ερώτηση στον ευθύ. Η ευθεία ερώτηση καταλήγει πάντα σε ερωτηματικό. Αυτό δε συμβαίνει ποτέ στην πλάγια ερώτηση].

Κατά τη μετατροπή μιας ευθείας σε πλάγια ερώτηση, η ερωτηματική αντωνυμία ή επίρρημα μετατρέπεται στην αντίστοιχη αναφορική, η οποία εισάγει πια την πλάγια ερώτηση κρίσεως (βλέπε στον πίνακα [β] της σελίδας [4] του παρόντος).

Παρακολούθησε τους δύο παρακάτω πίνακες:

[ΠΙΝΑΚΑΣ Α]

Οι ευθείες ερωτήσεις κρίσεως	Εξαρτούμενες από ρήματα που δηλώνουν	Γίνονται πλάγιες ερωτήσεις κρίσεως
τίς ούτως εύηθης <u>έστί</u> ν; [απλή οριστική]	ερώτηση απόκριση δήλωση απόδειξη αίσθηση γνώση άγνοια θαυμασμό αμφιβολία αγωνία σκέψη εξέταση	Δημοσθένης έρωτᾷ <u>ὅστις</u> ούτως εύηθης <u>έστί</u> ν. Δημοσθένης ἤρετο <u>ὅστις</u> ούτως εύηθης <u>είη</u> .
τίς ούτως εύηθης <u>ἄν</u> <u>ἦν</u> ; [δυνητική οριστική]		Δημοσθένης έρωτᾷ <u>ὅστις</u> ούτως εύηθης <u>ἄν</u> <u>ἦν</u> . Δημοσθένης ἤρετο <u>ὅστις</u> ούτως εύηθης <u>ἄν</u> <u>ἦν</u> .
τίς ούτως εύηθης <u>ἄν</u> <u>είη</u> ; [δυνητική ευκτική]		Δημοσθένης έρωτᾷ <u>ὅστις</u> ούτως εύηθης <u>ἄν</u> <u>είη</u> . Δημοσθένης ἤρετο <u>ὅστις</u> ούτως εύηθης <u>ἄν</u> <u>είη</u> .

Παρατήρηση:

(για τις κύριες ερωτηματικές προτάσεις κρίσεως από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο)

Το ἄν της δυνητικής οριστικής και ευκτικής του ευθέως λόγου διατηρείται στον πλάγιο λόγο σε κάθε περίπτωση (οπότε προκύπτει αντίστοιχα δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση με δυνητική έγκλιση).

[ΠΙΝΑΚΑΣ Β]

Ερωτηματικές αντωνυμίες & επιρρήματα (ευθείες ερωτήσεις – ευθύς λόγος)	Αντίστοιχες αναφορικές αντωνυμίες & επιρρήματα (πλάγιες ερωτήσεις – πλάγιος λόγος)
τίς; πότερος; (=ποιος από τους δύο;) πόσος; ποιός; (=τι λογής;) πηλίκος; (=πόσο μεγάλος ή ποιας ηλικίας;) ποδαπός; (=από ποιον τόπο;) ποῦ; ποῖ; (=σε ποιο μέρος;) πόθεν; (=από πού;) πῆ; (=πού; Σε ποιο μέρος;) πῶς;	ὅς, ὅστις ὀπότερος ὀσος, ὀπόσος οῖος, ὀποῖος ἡλίκος, ὀπηλίκος ὀποδαπός οὔ, ὀπου οῖ, ὀποι ὀπόθεν ῖ, ὀπη ὠς, ὀπως

Ο ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

Στον ευθύ λόγο, έχουμε δύο (2) είδη κυρίων προτάσεων που ενδέχεται να εκφράζουν επιθυμία, ως προς το περιεχόμενό τους: **α)** τις κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις επιθυμίας (καταφατικές ή αποφατικές) και **β)** τις ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας (που είναι κι αυτές κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις και στο τέλος τους έχουν πάντοτε ερωτηματικό).

**Οι κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις επιθυμίας (καταφατικές ή αποφατικές)
στον πλάγιο λόγο**

☑ Οι κύριες προτάσεις επιθυμίας (καταφατικές, αποφατικές) εκφέρονται στον ευθύ λόγο με όλες τις εγκλίσεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και αυτές, ανάλογα με το νόημα που εκφράζουν, έχουν διάφορες χαρακτηριστικές ονομασίες: ευχετική και απαγορευτική οριστική, προτρεπτική και αποτρεπτική υποτακτική, ευχετική ευκτική, αποτρεπτική και απλή προστακτική.

☑ Στην περίπτωση των κύριων προτάσεων επιθυμίας (καταφατικών ή αποφατικών), ανεξάρτητα της έγκλισης εκφοράς τους στον ευθύ λόγο, στον πλάγιο λόγο μετατρέπονται – σε κάθε περίπτωση – σε τελικό απαρέμφατο (για τα είδη των ρημάτων εξάρτησης σ' αυτήν την περίπτωση, συμβουλευέου στη σελίδα [1] του παρόντος τη γενική σημείωση [δ⁵]).

Παρακολούθησε τον παρακάτω πίνακα:

Ο πλάγιος λόγος της επιθυμίας				
Οι εγκλίσεις της επιθυμίας (κύριες – ανεξάρτητες προτάσεις στον πλάγιο λόγο)				
στον ευθύ λόγο		στον πλάγιο λόγο		
		Ρήματα εξάρτησης	Παραδείγματα	Τύποι του πλάγιου λόγου
Προστακτική	λέγε		κελεύει με λέγειν. έκέλευε με λέγειν.	ΤΕΛΙΚΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ (ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΡΗΜΑ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ)
Αποτρεπτική προστακτική	μη ποιείτε	κελευστικά προτρεπτικά συμβουλευτικά	ἀπαγορεύει ἡμᾶς [μη (οὐ)] ποιεῖν. ἀπηγόρευεν ἡμᾶς [μη (οὐ)] ποιεῖν.	
Αποτρεπτική υποτακτική	μη ἀφήτε	παρακλητικά βουλητικά αιτητικά ευχετικά	ἀπαγορεύει ἡμᾶς [μη (οὐκ)] ἀφεῖναι. ἀπηγόρευεν ἡμᾶς [μη (οὐκ)] ἀφεῖναι.	
Προτρεπτική υποτακτική	ἴωμεν εἰς τὴν πόλιν	απαγορευτικά αποτρεπτικά	παραινεῖ ἰέναι εἰς τὴν πόλιν. παρήνει ἰέναι εἰς τὴν πόλιν.	
Ευχετική ευκτική	γένοιο πατὴρ εὐτυχέστερος		εὐχεται γενέσθαι με πατὴρ εὐτυχέστερον. ἠϋξάτο γενέσθαι με πατὴρ εὐτυχέστερον.	

Παρατηρήσεις:

(για τις κύριες προτάσεις επιθυμίας από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο)

- Οι κύριες προτάσεις επιθυμίας τρέπονται στον πλάγιο λόγο σε τελικό απαρέμφατο του αντίστοιχου χρόνου με το ρήμα της πρότασης στον ευθύ.
- Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στη σχέση ταυτοπροσωπίας ή ετεροπροσωπίας του τελικού απαρεμφάτου του πλάγιου λόγου επιθυμίας με το ρήμα εξάρτησης. Τις περισσότερες φορές πρόκειται για ετεροπροσωπία, αφού τα λόγια μας ή τα λόγια κάποιου άλλου μεταφέρονται στον πλάγιο λόγο από ένα τρίτο πρόσωπο. Δεν αποκλείεται όμως και η περίπτωση της ταυτοπροσωπίας, όταν το ίδιο πρόσωπο μεταφέρει τα δικά του λόγια σε κάποιον άλλον.

[**Δευκρίνηση**: τα ίδια ισχύουν και για την περίπτωση του **ειδικού απαρεμφάτου του πλάγιου λόγου κρίσης**, την οποία επεξεργαστήκαμε παραπάνω αναλυτικά].

[B]

**Οι κύριες – ανεξάρτητες ερωτηματικές προτάσεις επιθυμίας
Οι ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας στον πλάγιο λόγο**

Οι ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας εκφέρονται στον ανεξάρτητο λόγο κυρίως με **απορηματική υποτακτική**.

Οι ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας στον πλάγιο λόγο μετατρέπονται σε **δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις επιθυμίας**, εξαρτώμενες από ρήματα που δηλώνουν απορία, απόπειρα, σκέψη, φροντίδα, εξέταση, προσοχή και προφύλαξη.

Η απορηματική υποτακτική στις ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας, μετατρέπεται στις πλάγιες ερωτήσεις επιθυμίας **σε ευκτική του πλάγιου λόγου, όταν το ρήμα εξάρτησης είναι ιστορικού χρόνου** (βλέπε στον παρακάτω πίνακα το παράδειγμα με το σύμβολο). Σε περίπτωση που το ρήμα εξάρτησης είναι αρκτικού χρόνου η έγκλιση του ρήματος μένει αμετάβλητη.

[**Δευκρίνησεις**: σε όλες τις περιπτώσεις διατηρείται στον πλάγιο λόγο ο χρόνος που είχε η ερώτηση στον ευθύ. Η ευθεία ερώτηση καταλήγει πάντα σε ερωτηματικό. Αυτό δε συμβαίνει ποτέ στην πλάγια ερώτηση].

Κατά τη μετατροπή μιας ευθείας σε πλάγια ερώτηση, η ερωτηματική αντωνυμία ή επίρρημα μετατρέπεται στην αντίστοιχη αναφορική, η οποία εισάγει πια την πλάγια ερώτηση κρίσεως (συμβουλευέψου σχετικά τον πίνακα [β] στη σελίδα [4] του παρόντος).

Παρακολούθησε τον παρακάτω πίνακα:

Ο πλάγιος λόγος της επιθυμίας				
Οι εγκλίσεις της επιθυμίας (ευθείες ερωτήσεις επιθυμίας στον πλάγιο λόγο)				
στον ευθύ λόγο		στον πλάγιο λόγο		
		Ρήματα εξάρτησης	Παραδείγματα	Τύποι του πλάγιου λόγου
Απορηματική υποτακτική	ποῖ τράπωμαι ;	Όσα δηλώνουν: απορία απόπειρα σκέψη φροντίδα εξέταση προσοχή προφύλαξη	ἀπορῶ ὅποι τρόπωνμαι . ἠπόρουν ὅποι τροποίμην . 	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΠΛΑΓΙΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ

Ο ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΙΣ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ – ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Βασικές Παρατηρήσεις:

(για τις δευτερεύουσες – εξαρτημένες προτάσεις από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο)

1. Οι δευτερεύουσες – εξαρτημένες προτάσεις της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, κατά τη μεταφορά τους από τον ευθύ λόγο στον πλάγιο, διατηρούν το επιρρηματικό είδος τους.
2. Οι δευτερεύουσες – εξαρτημένες προτάσεις, **αν εξαρτώνται από ρήμα αρκτικού χρόνου, στον πλάγιο λόγο διατηρούν αναλλοίωτα το χρόνο και την έγκλισή τους.**
3. Αν το ρήμα, από το οποίο εξαρτώνται στον πλάγιο λόγο, είναι ιστορικού χρόνου, τότε: **α) η δυνητική οριστική, η δυνητική ευκτική και η οριστική αορίστου διατηρούνται πάντα στον πλάγιο λόγο· β) η απλή οριστική** (όλων των άλλων χρόνων, πλην του αορίστου) **ή η υποτακτική μετατρέπονται σε ευκτική του πλάγιου λόγου.**

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΓΙΟ ΛΟΓΟ ΣΤΟΝ ΕΥΘΥ

Βασικές Παρατηρήσεις:

(για τη μετατροπή του πλαγίου λόγου σε ευθύ)

Κατά τη μετατροπή του πλαγίου λόγου σε ευθύ γίνονται οι εξής μεταβολές:

1. Η οριστική διατηρείται και στον ευθύ.
2. Η ευκτική του πλαγίου λόγου μετατρέπεται σε οριστική ή υποτακτική.
3. Η δυνητική οριστική διατηρείται.
4. Η δυνητική ευκτική διατηρείται.
5. Η απορηματική υποτακτική διατηρείται.
6. Το ειδικό απαρέμφατο μετατρέπεται σε οριστική.
7. Το τελικό απαρέμφατο μετατρέπεται σε προστακτική.
8. Η κατηγορηματική μετοχή μετατρέπεται σε οριστική.
9. Το ρήμα εξαρτήσεως παραλείπεται.
10. Το πρόσωπο αλλάζει.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σε κάθε άσκηση μεταβολής του ευθέως λόγου σε πλάγιο ή και το αντίστροφο, χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην αλλαγή των προσώπων κατά τη μετατροπή.
2. Ο πλάγιος λόγος (ιδίως της κρίσης) συνεχίζεται και ύστερα από ισχυρό σημείο στίξης (τελεία, άνω τελεία, ερωτηματικό), εκφερόμενος συνήθως με ειδικό απαρέμφατο.
3. Αν ο συγγραφέας θέλει να παρουσιάσει τον πλάγιο λόγο ή την εξαρτώμενη απ' αυτόν πρόταση ως αντικειμενική γνώμη (αντικειμενική παράσταση), χρησιμοποιεί οριστική ή υποτακτική, αντί της ευκτικής του πλαγίου λόγου.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

Αρχικοί χρόνοι βασικών ρημάτων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας (92 ΡΗΜΑΤΑ)

α

ἀγγέλω, ἤγγελλον, ἀγγελῶ, ἤγγειλα, ἤγγελκα, ἤγγέλκειν.

ἀγγέλομαι, ἤγγελλόμην, ἀγγελθήσομαι, ἤγγειλάμην-ἤγγέλμην-ἤγγέλθην, ἤγγελομαι, ἤγγέλομαι, ἤγγέλομαι.

ἄγω, ἤγον, ἄξω, ἤγαγον, ἀγήοχα, ἤγηόχαι.

ἄγομαι, ἤγόμην, ἄξομαι-ἀχθήσομαι, ἤγαγόμην-ἤχθην, ἤγομαι, ἤγομαι.

ἀγωνίζομαι, ἤγωνιζόμην, ἀγωνιοῦμαι-ἀγωνισθήσομαι, ἤγωνισάμην-ἤγωνίσθην, ἤγωνισομαι, ἤγωνισομαι.

αἰρέω (-ῶ), ἤρουν, αἰρήσω, εἶλον, ἤρηκα, ἤρήκειν.

αἰροῦμαι, ἤρούμην, αἰρήσομαι-αἰρεθήσομαι, εἰλόμην-ἤρέθην, ἤρομαι, ἤρήμην.

αἶρω, ἤρον, ἄρῶ, ἤρα, ἤρκα, ἤρκειν.

αἶρομαι, ἤρόμην, ἀροῦμαι-ἀρθήσομαι, ἤράμην-ἤρθην, ἤρομαι, ἤρομαι.

αἰσθάνομαι, ἤσθανόμην, αἰσθήσομαι, ἤσθόμην, ἤσθημαι, ἤσθήμην.

αἰσχύνομαι, ἤσχυνόμην, αἰσχυνοῦμαι, ἤσχύθην, ἤσχυμαι, ἤσχύμην.

αἰτιάομαι (-ῶμαι), ἤτιώμην, αἰτιάσομαι, ἤτιασάμην-ἤτιάθην, ἤτιάμαι, ἤτιάμην.

ἀκούω, ἤκουον, ἀκούσομαι, ἤκουσα, ἀκήκοα, ἤκηκόειν.

ἀλλάττομαι, ἤλλαττόμην, ἀλλάξομαι-ἀλλαχθήσομαι, ἤλλαξάμην-ἤλλάχθην, ἤλλαγομαι, ἤλλάγομαι.

ἄμαρτάνω, ἤμάρτανον, ἄμαρτήσομαι, ἤμαρτον, ἤμάρτηκα, ἤμαρτήκειν.

ἀνέχομαι, ἤνειχόμην, ἀνέξομαι, ἤνεσχόμην, ὑπομεμένηκα, ὑπεμεμένηκειν.

ἀπεχθάνομαι, ἀπηχθηνόμην, ἀπεχθήσομαι, ἀπηχθόμην, ἀπήχθημαι, ἀπηχθήμην.

ἀποκρίνομαι, ἀπεκρινόμην, ἀποκρῖνοῦμαι, ἀπεκρινάμην, ἀποκέκριμαι, ἀπεκρίμην.

ἀπολογέομαι (-οῦμαι), ἀπελογούμην, ἀπολογήσομαι, ἀπελογησάμην-ἀπελογήθην, ἀπολελόγημαι, ἀπελελογήμην.

ἄπτομαι, ἠπτόμην, ἄψομαι, ἠψάμην-ἠφθην, ἦμμαι, ἦμμην.

ἄχθομαι, ἠχθόμην, ἀχθέσομαι, ἠχθέσθην, ἦχθημαι, ἠχθήμην.

β

βάλλω, ἔβαλλον, βαλῶ, ἔβαλον, βέβληκα, ἐβεβλήκειν.

βάλλομαι, ἐβαλλόμην, βαλοῦμαι-βληθήσομαι, ἐβαλόμην-ἐβλήθην, βέβλημαι, ἐβεβλήμην.

βούλομαι, ἐβουλόμην, βουλήσομαι, ἐβουλήθην, βεβούλημαι, ἐβεβουλήμην.

γ

γίγνομαι, ἐγιγνόμην, γενήσομαι-γενηθήσομαι, ἐγενόμην-ἐγενήθην, γέγονα-γεγένημαι, ἐγεγόνειν-ἐγεγενήμην

δ

δέχομαι, ἐδεχόμην, δέξομαι, ἐδεξάμην, δέδεγμαί, ἐδεδέγμην.

δοκέω (-ῶ), ἐδόκουν, δόξω, ἔδοξα, δέδοκται, ἐδέδοκτο.

δύναμαι, ἐδυνάμην, δυνήσομαι, ἐδυνήθην-ἐδυνάσθην, δεδύνημαι, ἐδεδυνήμην.

δύομαι, ἐδύόμην, δύσομαι, ἔδυσν (δύω, δύοιμι, δύθι, δύναι, δύς-δύσα-δύν), δέδυκα, ἐδεδύκειν.

ε

έαω (-ῶ), εἶων, ἐάσω, εἶασα, εἶακα, εἶάκειν.

ἐγείρω, ἠγειρον, ἐγερω, ἠγειρα, ἐγήγερκα, ἐγηγέρκειν.

ἐγείρομαι, ἠγειρόμην, ἐγεροῦμαι-ἐγερθήσομαι, ἠγρόμην-ἠγέρθην, ἐγήγερμαι-ἐγρήγορα, ἐγηγέρμην-ἐγρηγόρειν

ἐλαύνω, ἠλαυνον, ἐλῶ (ἄω-ῶ), ἠλασα, ἐλήλακα, ἐληλάκειν.

ἐνθυμέομαι (-οῦμαι), ἐνεθυμούμην, ἐνθυμήσομαι, ἐνεθυμήθην, ἐντεθύμημαι, ἐνετεθυμήμην.

ἐπίσταμαι, ἠπιστάμην, ἐπιστήσομαι, ἠπιστήθην, ἔγνωκα, ἐγνώκειν.

ἔπομαι, εἰπόμην, ἔψομαι, ἐσπόμην, ἠκολούθηκα, ἠκολουθήκειν.

ἐργάζομαι, εἰργαζόμην, ἐργάσομαι, εἰργασάμην, εἶργασμαι, εἶργάσμην.

ἐρωτάω (-ῶ), ἠρώτων, ἐρήσομαι, ἠρώτησα-ἠρόμην, ἠρώτηκα, ἠρωτήκειν.

ἐσθίω, ἠσθιον, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα, ἐδηδόκειν.

εὐρίσκω, ηὔρισκον, εὐρήσω, ηὔρον, ηὔρηκα, ηὔρήκειν.

ἔχω, εἶχον, ἔξω-σχῆσω, ἔσχον, ἔσχηκα, ἐσχῆκειν.

ἔχομαι, εἰχόμην, ἔξομαι-σχῆσομαι, ἐσχόμην, ἔσχημαι, ἐσχῆμην.

η

ἠγέομαι (-οῦμαι), ἠγούμην, ἠγήσομαι-ἠγηθήσομαι, ἠγησάμην-ἠγήθην, ἠγημαι, ἠγήμην.

ἠττάομαι (-ῶμαι), ἠττώμην, ἠττήσομαι-ἠττηθήσομαι, ἠττησάμην-ἠττήθην, ἠττημαι, ἠττήμην.

θ

θέω, ἔθεον, θεύσομαι, ἔδραμον, δεδράμηκα, ἐδεδραμήκειν.
θνήσκω, ἔθνησκον, θανοῦμαι, (ἀπ)έθανον, τέθνηκα, ἐτεθνήκειν.

Ι

ικνέομαι (-οῦμαι), ἰκνούμην, ἴξομαι, ἰκόμην, ἴγμαι, ἴγμην (συνθ. ἀφικνούμαι).

Κ

καλέω (-ῶ), ἐκάλουν, καλῶ, ἐκάλεσα, κέκληκα, ἐκεκλήκειν.
καλοῦμαι, ἐκαλούμην, καλοῦμαι-κληθήσομαι, ἐκαλεσάμην-ἐκλήθην, κέκλημαι, ἐκεκλήμην.
κάμνω, ἐκαμνον, καμοῦμαι, ἔκαμον, κέκμηκα, ἐκεκμήκειν.
κλίνω, ἐκλινον, κλινῶ, ἔκλινα, κέκλικα, ἐκεκλίκειν.
κλίνομαι, ἐκλινόμην, κλινοῦμαι-κλινήσομαι, ἐκλινάμην-ἐκλίθην, κέκλιμαι, ἐκεκλίμην.
κρίνω, ἔκρινον, κρινῶ, ἔκρινα, κέκρικα, ἐκεκρίκειν.
κρίνομαι, ἐκρινόμην, κρινοῦμαι-κριθήσομαι, ἐκρινάμην-ἐκρίθην, κέκριμαι, ἐκεκρίμην.
κτάομαι (-ῶμαι), ἐκτώμην, κτήσομαι-κτηθήσομαι, ἐκτησάμην-ἐκτίθην, κέκτημαι, ἐκεκτίμην.
κτείνω, ἔκτεινον, κτενῶ, ἔκτεινα, ἀπέκτονα, ἀπεκτόνειν.

Λ

λαγχάνω, ἐλάγχανον, λήξομαι, ἔλαχον, εἴληχα, εἴλήχειν.
λαμβάνω, ἐλάμβανον, λήψομαι, ἔλαβον, εἴληφα, εἴλήφειν.
λαμβάνομαι, ἐλαμβανόμην, ληφθήσομαι, ἐλαβόμην-ἐλήφθην, εἴλημμαι, εἴλήμμην.
λανθάνω, ἐλάνθανον, λήσω, ἔλαθον, λέληθα, ἐλελήθειν.
λανθάνομαι, ἐλανθανόμην, λήσομαι-λησθήσομαι, ἐλαθόμην-ἐλήσθην, λέλησμαι, ἐλελήσμην.
λέγω, ἔλεγον, λέξω-ἐρῶ, εἴπον-ἔλεξα-εἴπα, εἴρηκα, εἴρήκειν.
λέγομαι, ἐλεγόμην, λεχθήσομαι-ρήθήσομαι, ἐλέχθην-ἐρρήθην, εἴρημαι, εἴρήμην.
λείπω, ἔλειπον, λείψω, ἔλειψα-ἔλιπον, λέλοιπα, ἐλελοίπειν.
λείπομαι, ἐλειπόμην, λείψομαι-λειφθήσομαι, ἐλιπόμην-ἐλείφθην, λέλειμμαι, ἐλελείμμην.
λυμαίνομαι, ἐλυμαινόμην, λυμανοῦμαι, ἐλυμνάμην, λελύμασμαι, ἐλελυμάσμην.

Μ

μανθάνω, ἐμάνθανον, μαθήσομαι, ἔμαθον, μεμάθηκα, ἐμεμαθήκειν.
μιμνήσκομαι, ἐμιμνησκόμην, μνήσομαι-μνησθήσομαι, ἐμνησάμην-ἐμνήσθην, μέμνημαι, ἐμεμνήμην.
(το μέμνημαι ἔχει μονολεκτική υποτακτική μεμῶμαι, -μνη, μνηται κ.τ.λ., ευκτική μεμνήμην, -μνηο, -μνητο κ.τ.λ. και μεμῶμην, μεμῶο).

Ν

νέμω, ἔνεμον, νεμῶ, ἔνειμα, νενέμηκα, ἐνενεμήκειν.
νέμομαι, ἐνεμόμην, νεμοῦμαι-νεμηθήσομαι, ἐνειμάμην-ἐνεμήθην, νενέμημαι, ἐνενεμήμην

Ο

οἰκέω (-ῶ), ῥκουν, οἰκήσω, ῥκησα, ῥκηκα, ῥκήκειν.
οἶομαι-οἶμαι, ῥόμην-ῥμην, οἶήσομαι, ῥήθην, νενόμικα, ἐνενομίκειν.
ὄλλυμι, ῶλλυν, ὄλῶ, ῶλεσα, ὄλωλεκα, ῶλωλέκειν.
ὄλλυμαι, ῶλλύμην, ὄλοῦμαι, ῶλόμην, ὄλωλα, ῶλώλειν.
ὄξύνομαι, ῶξυνόμην, ὄξυνθήσομαι, ῶξύνθην, ῶξυμμαί, ῶξύμην.
ὀράω (-ῶ), ἑῶρων, ὀψομαι, εἶδον, ἑόρακα, ἑωράκειν.
ὀφλισκάνω, ῶφλίσκανον, ὀφλήσω, ῶφλον, ῶφληκα, ῶφλήκειν. (=χρωστώ στο δημόσιο, καταδικάζομαι σε πρόστιμο).

Π

πάσχω, ἔπασχον, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, ἐπεπόνθειν.
πείθομαι, ἐπειθόμην, πείσομαι-πεισθήσομαι, ἐπιθόμην-ἐπέισθην, πέπεισομαι, ἐπεπείσμην.
πειράομαι (-ῶμαι), ἐπειρώμην, πειράσομαι-πειραθήσομαι, ἐπειρασάμην-ἐπειράθην, πεπείραμαι, ἐπεπειράμην.
πίμπλημι, ἐπίμπλην, πλήσω, ἔπλησα, ἐπέπληκα, ἐπεπλήκειν.
πίμπλαμαι, ἐπιμπλάμην, πλήσομαι-πλησθήσομαι, ἐπλησάμην-ἐπλήσθην, πέπλησομαι, ἐπεπλήσμην.
πίνω, ἔπινον, πίομαι, ἔπιον, πέπωκα, ἐπεπώκειν.
πίπτω, ἔπιπτον, πεσοῦμαι, ἔπεσον, πέπτωκα, ἐπεπτώκειν.
πλέω, ἔπλεον, πλεύσομαι-πλευσοῦμαι, ἔπλευσα, ἐπέπλευκα, ἐπεπλεύκειν.
πλήττομαι, ἐπλητιτόμην, πλήξομαι-πληγήσομαι, ἐπληξάμην-ἐπλήγην, πέπληγομαι, ἐπεπλήγμην.
πυθάνομαι, ἐπυθανόμην, πεύσομαι, ἐπυθόμην, πέπυσμαι, ἐπεπύσμην.

Σ

σκοπέω (-ῶ), ἐσκόπουν, σκέψομαι-σκοπήσω, ἐσκόπησα, ἔσκεμμαι, ἐσκέμην.
σκοποῦμαι, ἐσκοπούμην, σκέψομαι-σκεπήσομαι, ἐσκεψάμην-ἐσκέφθην-ἐσκέπην, ἔσκεμμαι, ἐσκέμην.
σπείρω, ἔσπειρον, σπερῶ, ἔσπειρα, ἔσπαρκα, ἐσπάρκειν.
σπείρομαι, ἐσπειρόμην, σπαρήσομαι, ἐσπάρην, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην.
σπένδομαι, ἐσπενδόμην, σπείσομαι, ἐσπεισάμην, ἔσπεισομαι, ἐσπείσμην.
στέλλω, ἔστελλον, στελῶ, ἔστειλα, ἔσταλκα, ἐστάλκειν.
στέλλομαι, ἐστελλόμην, σταλήσομαι, ἐστειλάμην-ἐστάλμην-ἐστάλην, ἔσταλμαι, ἐστάλμην.
συλλέγω, συνέλεγον, συλλέξω, συνέλεξα, συνείλοχα, συνειλόχειν.
συλλέγομαι, συνελεγόμην, συλλέξομαι-συλλεγήσομαι, συνελεξάμην-συνελέγην, συνείλεγομαι, συνειλέγμην.
σφάλλω, ἔσφαλλον, σφαλῶ, ἔσφηλα, ἔσφαλκα, ἐσφάλκειν.
σφάλλομαι, ἐσφαλλόμην, σφαλοῦμαι-σφαλήσομαι, ἐσφηλάμην-ἐσφάλην, ἔσφαλμαι, ἐσφάλμην.

Τ

τείνω, ἔτεινον, τενῶ, ἔτεινα, τέτακα, ἐτετάκειν.
τείνομαι, ἐτεινόμην, τενούμαι-ταθήσομαι, ἐτεινάμην-ἐτάθην, τέταμαι, ἐτετάμην.
τέμνω, ἔτεμνον, τεμῶ, ἔτεμον, τέτμηκα, ἐτετμήκειν.
τέμνομαι, ἐτεμνόμην, τεμοῦμαι-τμηθήσομαι, ἐτεμόμην-ἐτμήθην, τέτμημαι, ἐτετμήμην.
τίκτω, ἔτικτον, τέξομαι, ἔτεκον, τέτοκα, ἐτετόκειν.
τρέπομαι, ἐτρεπόμην, τρέψομαι-τραπήσομαι, ἐτραπόμην-ἐτρεψάμην-ἐτράπην, τέτραμμαί, ἐτετράμμην.
τρέφομαι, ἐτρεφόμην, θρέψομαι-τραφήσομαι, ἐθρεψάμην-ἐτράφην, τέθραμμαί, ἐτεθράμμην.
τυγχάνω, ἐτύγγανον, τεύξομαι, ἔτυχον, τετύχηκα, ἐτετυχήκειν.

Υ

ὑπισχνέομαι (-οῦμαι), ὑπισχνούμην, ὑποσχήσομαι, ὑπεσχόμην, ὑπέσχημαι, ὑπεσχήμεν.

Φ

φαίνομαι, ἐφαινόμην, φανοῦμαι-φανήσομαι, ἐφηνάμην-ἐφάνην, πέφασμαι, ἐπεφάσμην.
φέρω, ἔφερον, οἶσω, ἦνεγκον, ἐνήνοχα, ἐνηνόχειν.
φέρομαι, ἐφερόμην, οἶσομαι-οἶσθήσομαι-ἐνεχθήσομαι, ἦνεγκάμην-ἦνέχθην, ἐνήνεγμαί, ἐνηνέγμην.
φεύγω, ἔφευγον, φεύξομαι, ἔφυγον, πέφευγα, ἐπεφεύγειν.
φθάνω, ἔφθανον, φθάσω-φθήσομαι, ἔφθασα-ἔφθην (φθῶ, φθαίην, φθῆναι, φθάς), ἔφθακα, ἐφθάκειν.

φθείρω, ἔφθειρον, φθερῶ, ἔφθειρα, ἔφθαρκα, ἐφθάρκειν.
φθείρομαι, ἐφθειρόμην, φθεροῦμαι-φθαρήσομαι, ἐφθειράμην-ἐφθάρην, ἔφθαρμαι, ἐφθάρμην.
φύομαι, ἐφύομην, φύσομαι, ἔφυσν (φύω, φύοιμι, φῦναι, φύς-φῦσα-φύν), πέφυκα, ἐπεφύκειν.

Χ

χρή, χρῆν-ἐχρήν, χρήσει-χρησται, ἔχρησε.
χρήομαι (-ῶμαι), ἐχρώμην, χρήσομαι, ἐχρησάμην, κέχρημαι, ἐκεχρήμην.

Ω

ώνέομαι (-οῦμαι), ἔωνούμην, ὠνήσομαι, ἐπριάμην, ἔωνημαι, ἔωνήμην.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ – ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ξενοφώντος, Κύρου Ανάβασις Ε, IV, 4 – 7	σελ. 2
2. Δημοσθένους, Κατ' Αριστογείτονος Α, 15 – 16	σελ. 2
3. Υπερείδου, Επιτάφιος 41 – 42	σελ. 2
4. Λυσίου, Επιτάφιος 70 – 72	σελ. 3
5. Ίσοκράτους, Αρχίδαμος 11 – 13	σελ. 3
6. Ξενοφώντος, Ελληνικά, ΣΤ', 3, 4 – 5	σελ. 4
7. Αίσχίνου, Κατά Κτησιφώντος, 6	σελ. 4
8. Θουκυδίδου, Ιστορία, Β, 11	σελ. 5
9. Ξενοφώντος, Κύρου Ανάβασις, 3, 4	σελ. 5
10. Λυσίου, Υπέρ Πολυστράτου, 8 – 10	σελ. 6
11. Ίσοκράτους, Φίλιππος, 111 – 112	σελ. 6
12. Δημοσθένους, Περί τοῦ στεφάνου, 169 – 170	σελ. 6
13. Θουκυδίδου, Ιστορία, Θ, 1 – 2	σελ. 7
14. Θουκυδίδου, Ιστορία, Η, 10 – 11	σελ. 7
15. Λυσίου, Υπέρ τοῦ ἀδυνάτου, 9 – 10	σελ. 8
16. Πλάτωνος, Λάχης, XIV 189 a-b	σελ. 8
17. Θουκυδίδου, Ιστορία, Ε, 32, 3 – 6	σελ. 9
18. Δημοσθένους, Κατά Τιμοκράτους 212 – 213	σελ. 9
19. Αριστοτέλους, Ρητορική, 1393b	σελ. 10
20. Αίσχίνου, Κατά Τιμάρχου, 6 – 8	σελ. 10
21. Ξενοφώντος, Ελληνικά, Β, 3, 33 – 34	σελ. 11
22. Λυσίου, Κατά Ἀγοράτου, 8 – 9	σελ. 11
23. Πλάτωνος, Πολιτεία Α' 347 b – d	σελ. 12
24. Ἰσαίου, Περί τοῦ Δικαιογένοῦς κλήρου, 25 – 26	σελ. 12
25. Ξενοφώντος, Κύρου Ανάβασις, 1, 3, 2 – 6	σελ. 13
26. Ίσοκράτους, Α' ἐπιστολή πρὸς Φίλιππον, 5 – 7	σελ. 13
27. Θουκυδίδου, Ιστορία, Α, 86	σελ. 14
28. Πλάτωνος, Μενέξενος, 238	σελ. 14
29. Ξενοφώντος, Ἀγησίλαος, Ι, 10 – 12	σελ. 15
30. Δημοσθένους, Περί Ἀλοννήσου, 1 – 2	σελ. 15

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ – ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

31. ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 16
32. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ	σελ. 17
33. ΠΡΩΤΟΚΛΙΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	σελ. 27
34. ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	σελ. 28
35. ΑΤΤΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΛΙΣΗ	σελ. 29
36. ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 30
37. ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ (σε -ίων, -ιστος)	σελ. 34
38. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ (1-10)	σελ. 36
39. ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	σελ. 37
40. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΕΙΜΙ	σελ. 38
41. ΚΛΙΣΗ ΜΤΧ ΕΝΕΣΤΩΤΑ ΤΟΥ ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΕΙΜΙ	σελ. 39
42. ΒΑΡΥΤΟΝΟ ΦΩΝ/ΛΗΚΤΟ ΡΗΜΑ Α' ΣΥΖΥΓΙΑΣ Ε.Φ. (λύω)	σελ. 40
43. ΒΑΡΥΤΟΝΟ ΦΩΝ/ΛΗΚΤΟ ΡΗΜΑ Α' ΣΥΖ. Μ.Φ. – Μ.Δ. (λύομαι)	σελ. 41
44. ΒΑΡΥΤΟΝΟ ΦΩΝ/ΛΗΚΤΟ ΡΗΜΑ Α' ΣΥΖ. Μ.Φ. – Π.Δ. (λύομαι)	σελ. 42
45. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΛΙΣΗΣ ΑΟΡ. Β' ΣΕ Ε.Φ. & Μ.Φ. (Α' ΣΥΖΥΓΙΑ)	σελ. 43
46. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜ. - Α' ΤΑΞΗ (τιμάω-ῶ και τιμάομαι-ῶμαι)	σελ. 44
47. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜ. - Β' ΤΑΞΗ (ποιέω-ῶ και ποιέομαι-οῦμαι)	σελ. 46
48. ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΡΗΜΑΤΑ - Γ' ΤΑΞΗ (δηλόω-ῶ και δηλόομαι-οῦμαι)	σελ. 48
49. ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ρ. τίθημι-τίθεμαι)	σελ. 50
50. ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ρ. ἵστημι-ἵσταμαι)	σελ. 51
51. ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ρ. ἵημι-ἵεμαι)	σελ. 52
52. ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ρ. δίδωμι-δίδομαι)	σελ. 53
53. ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ (ρ. δείκνυμι-δείκνυμαι)	σελ. 54
54. ΑΟΡ. Β' ΒΑΡ. ΡΗΜ. ΠΟΥ ΚΛΙΝΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΡΗΜ. ΣΕ -ΜΙ	σελ. 55

55. ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ Β΄ ΧΡΟΝΩΝ ΡΗΜ. (ΜΕΛΛ. Β΄ & ΑΟΡ. Β΄ Π.Φ.)	σελ. 56
56. ΣΧΗΜ. ΑΦΩΝ/ΚΤΩΝ ΡΗΜ. (ΜΕΛΛ. & ΑΟΡ. Α΄ Ε.Φ. και Μ.Φ.)	σελ. 57
57. ΣΧΗΜ. ΑΦΩΝ/ΚΤΩΝ ΡΗΜ. (ΠΡΚ & ΥΠΣ Μ.Φ.)	σελ. 58
58. ΣΧΗΜ. ΕΝΡΙΝ/ΚΤΩΝ & ΥΓΡ/ΚΤΩΝ ΡΗΜ. (ΑΟΡ. Α΄ Ε.Φ. & Μ.Φ.)	σελ. 59
59. ΣΧΗΜ. ΕΝΡΙΝ/ΚΤΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡ/ΚΤΩΝ ΡΗΜ. (ΠΡΚ & ΥΠΣ Μ.Φ.)	σελ. 60
60. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 61
61. Ο ΤΟΝΟΣ ΣΤΑ ΣΥΝΘΕΤΑ ΡΗΜ. ΤΗΣ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 62

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ – ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

62. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 64
63. ΣΥΝΤΑΞΗ ΡΗΜΑΤΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 72
64. ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 74
65. ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 75
66. ΤΑ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 77
67. ΣΥΝΤΑΞΗ ΚΥΡΙΩΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 78
68. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 79
69. ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΡΧ. ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 80

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ – ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

70. ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 80
- Ειδικές	σελ. 80
- Ενδοιαστικές	σελ. 82
- Ευθείες ερωτήσεις	σελ. 83
- Πλάγιες ερωτήσεις	σελ. 84
- Αιτιολογικές	σελ. 86
- Τελικές	σελ. 87
- Συμπερασματικές	σελ. 89
- Υποθετικές (υποθετικοί λόγοι)	σελ. 90
- Εναντιωματικές	σελ. 94
- Παραχωρητικές	σελ. 95
- Χρονικές	σελ. 96
- Αναφορικές	σελ. 98
- Αναφορική έλξη	σελ. 103

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ – ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

71. Ο ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 104
- Γενικές σημειώσεις	σελ. 104
- Από τον ευθύ στον πλάγιο λόγο	σελ. 104
- Ο πλάγιος λόγος κρίσης	σελ. 104
- Ο πλάγιος λόγος επιθυμίας	σελ. 107
- Ο πλάγιος λόγος στις δευτερεύουσες προτάσεις	σελ. 109
- Από τον πλάγιο στον ευθύ λόγο	σελ. 109

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ – ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ Α.Ε.

72. ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	σελ. 110
--	----------

Επιμέλεια:
 Αλέξανδρος Αλεξανδρίδης
 ΠΕ02 Φιλολόγος
sapiens@sch.gr
<http://blogs.sch.gr/sapiens/>